

# PARAPLEGIK

ŠTEVILKA 107



ISSN 1581

Glasilo Zveze Paraplegikov Slovenije

JUNIJ 2006

**ZVEZA PARAPLEGIKOV SLOVENIJE OPRANA ZAVAJANJA**

**TEHNIČNI PREGLED DOMA V PACUGU**

**USTANOVLJENA EVROPSKA ZVEZA PARAPLEGIKOV IN  
TETRAPLEGIKOV – ESCIF**

**NOVO PRILAGOJENO VOZILO IN PARACENTER ZA DPSŠ**

**ATV MOTORISTI NA SREČANJU POD KARAVANKAMI**



Dom paraplegikov v Pacugu, Foto: Jani Trdina



## UVODNIK

»Človek ni velik po tem, kar ima, človek je velik po tem, kar je. Čim plemenitejša duša, čim bolj globlja osebnost, tem večji je človek.« (Franc Sodja)

Članom Zveze paraplegikov Slovenije se uresničujejo dolgoletni sanje o svojem prostoru pod soncem na slovenski obali. V preteklih dneh (12. junija 1968) je preteklo osemindeset let, ko je bila ta potreba prvič predstavljena takratni Stalni konferenci za rehabilitacijo invalidov. Iz tega lahko sklepam, da je bila želja po obmorski rehabilitaciji in ohranjanju zdravja s strani paraplegikov in tetraplegikov zelo pomemben dejavnik vključevanja v življenje po poškodbi hrbtenjače. Prva faza Doma paraplegikov je zaključena! Ker želimo s pridobitvijo seznaniti članice in člane, potekajo organizirani ogledi

našega Doma – bodoče zibelke idej in delovanja slovenskih para- in tetraplegikov. V mesecu dni po tehničnem prevzemu se je na Pacugu oglasila več kot tretjina članov in različnih gostov iz politične in gospodarske sfere. Presenetljiva navdušenost nad pridobitvijo je bila edina skupna točka obiskovalcev. Z lastnimi očmi so si ustvarili sliko o objektu, ki so ga nekateri hoteli vsiliti v popačeni obliki. Po pogovorih z obiskovalci je skupni imenovalec vseh komentarjev, da je objekt racionalno in kvalitetno izgrajen ter v popolnosti prilagojen ljudem na vozičkih. Skupno mnenje poudarja dejstvo, da je treba Dom paraplegikov dokončati v najkrajšem možnem času. Predvsem bi moralo vidnejšo vlogo glede reševanja tega vprašanja odigrati resorno Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve, Svet Vlade RS za invalide kakor tudi sektor za zdravstveno varstvo ogroženih skupin prebivalstva. Mislim, da so ocene laičnih in strokovnih obiskovalcev dovolj objektivne in jih zato moramo upoštevati.

Zaključek prve faze Doma paraplegikov je posprenilo tudi pričakovano sporočilo z Okrožnega državnega tožilstva, ki se glasi: »Kazensko ovadbo ga. Elene PEČARIČ, predsednice YHD in dopolnitev iste, s strani Komisije za preprečevanje korupcije, ter poročila PU Ljubljana, podano zoper Ivana PERŠAKA, zaradi kaznivega dejanja goljufije po 2. členu v zvezi s 1. odstavkom 217. člena Kazenskega zakonika ZAVRŽEM, ker NI PODAN utemeljen sum, da bi navedeni storil očitano mu kaznivo dejanje.« Tako se glasi sklep, pod katerim

je podpisana Okrožna državna tožilka svetnica, Tatjana DEVČIČ SVETEK.

Mislim, da je s tem sklepom zaključeno obdobje, ko je bilo v slovenskem medijskem prostoru brez argumentov dovoljeno obtoževanje, natolcevanje in širjenje laži proti Zvezi paraplegikov Slovenije in predsedniku Peršaku. Stako neodgovornimi dejanji si lahko nekdo po vsej verjetnosti iz škodoželjnosti ali lastne neuspešnosti dovoli izničevati delo organizacije in njenega ustanovitelja, ki že skoraj štirideset let deluje v slovenskem prostoru. Spoštovane bralke in bralci Paraplegika, mislim, da komentar ni potreben, realno sliko si lahko ustvarite sami. V prihodnje bo Zveza paraplegikov na pobudo članic in članov iz različnih koncev Slovenije skupaj z njenimi organi sprejela določene poteze zaradi zaščite interesov. Ker je bila narejena nepopravljiva moralna in posledično finančna škoda, bomo skušali vsaj delno nadomestiti povzročeno škodo, saj verjamemo v slovenski pravosodni sistem.

Po vsem tem pri Zvezi paraplegikov zremo v prihodnost in gremo naprej! Verjamemo v svoje delo in smo prepričani, da delamo prav, zato bomo s svojimi programi in z delovanjem v korist slovenskih para- in tetraplegikov nadaljevali tudi v prihodnje.

Drage članice in člani, prav je, da ne kritiziramo lastnega kruha, ker lahko pride čas, ko tudi kruha ne bo. Želim prijetno preživete počitnice vsem, ki boste izkoristili možnost obnovitvene rehabilitacije. Pa veliko novih moči!

Dane Kastelic

### KAZALO

|                            |    |
|----------------------------|----|
| Aktualno                   | 3  |
| Delo zveze                 | 12 |
| Strokovni del              | 13 |
| Društva zveze LJ           | 17 |
| DZ MB                      | 19 |
| DZ KO                      | 23 |
| DZ CE                      | 24 |
| DZ GO                      | 27 |
| DZ KP                      | 28 |
| DZ NM                      | 29 |
| DZ MS                      | 34 |
| Šport                      | 39 |
| Interesne dejavnosti       | 45 |
| Kultura                    | 48 |
| Potopis                    | 52 |
| Zahvala, oglasi, osmrtnice | 54 |
| Zabava                     | 55 |



## ZVEZA PARAPLEGIKOV SLOVENIJE OPRANA ZAVAJANJA

Na tiskovni konferenci, ki jo je 6. junija 2006 pripravila Zveza paraplegikov Slovenije (ZPS) na sedežu zveze, je odvetnik Janez Starman predstavil javnosti sklep Okrožnega državnega tožilstva v Ljubljani, ki je zavrglo kazensko ovadbo Elene Pečarič, predsednice Društva za teorijo in kulturo hendikepa, zoper Ivana Peršaka, predsednika ZPS v zvezi z gradnjo doma paraplegikov v Pacugu. Predstavniki ZPS pa smo predstavili kronološki pregled preteklih dogodkov, odmeve članstva, pogled v prihodnost, mednarodne povezave ter delo zveze. Hkrati je bil predstavljen tudi program aktivnosti, ki se bodo v Domu paraplegikov izvajale čez poletje in možnosti za čimprejšnjo dograditev doma.

ZPS že od svoje ustanovitve priznava razlike na osnovi invalidnosti in si prizadeva, da bodo invalidi z enakimi potrebami enako obravnavani, zato jim hoče zagotoviti boljše pogoje za življenje, boljše izobraževanje in boljše obnovitveno ali počitniško rehabilitacijo. Obnovitvena rehabilitacija je bila vedno najpomembnejši del življenja invalidov, zato smo trdno odločeni, da dom v najkrajšem času začne s svojim obratovanjem.

Zveza paraplegikov Slovenije ne želi nikakršnih sporov z invalidskimi organizacijami, vendar se je izredno neprijetno stalno braniti pred napadi, ki jih prinašajo v medije anonimna sporočila. S temi napadi je bila ZPS povzročena neizmerljiva škoda. Ravno zaradi vseh teh pripetljajev, ki so prinesli določen zastoj v prihodnjem obdobju gradnje doma pričakujemo bolj aktivno vključevanje re-

sornega ministrstva MDDSZ, ki v tem dveletnem obdobju ni pokazalo pripravljenosti za sodelovanje pri gradnji Doma paraplegikov na Pacugu.

### Ivan Peršak, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije:

»V primeru ZPS in mene kot odgovorne osebe je šlo gladko predaleč. Brez preverjanja resnice. Prekinjena je bila gradnja doma in škoda je ogromna, verjetno bi bil dom brez teh obtožb že zgrajen.

Skušali smo povedati vsem, ko so bile anonimke posredovane v javnost, da te obtožbe nimajo nobene osnove, vendar nas je malokdo poslušal.

Ko viharji minejo, je treba popraviti, kar je mogoče, težave pa se ne popravijo v duševnem trpljenju. Prav je, da lahko vsakdo vse reče in napiše, vendar je treba naredi-

ti pošteno in jasno ločnico. Gre torej za odgovornost, za javno besedo in popravek, če smo v zmoti. Tokrat je bila resnica močnejša.«

Dane Kastelic, podpredsednik Zveze paraplegikov Slovenije:

»Odločitev okrožnega sodišča je bila pričakovana, saj smo imeli vse ustrezne verifikacije organov Zveze, kakor tudi različnih državnih institucij. V zvezi z gradnjo Doma paraplegikov je vse potekalo transparentno z veljavno lokacijsko in gradbeno dokumentacijo, kar je potrdilo tudi tožilstvo, tako v naših prizadevanjih za gradnjo doma v Pacugu ni nepravilnosti. Mislim, da je s tem sklepom zaključeno obdobje, ko je bilo brez argumentov dovoljeno obtoževanje, natolcevanje in širjenje laži proti ZPS in predsedniku Ivanu Peršaku v slovenskem medijskem prostoru. Po vsem tem pri Zvezi paraplegikov zremo v prihodnost in gremo naprej! Verjamemo v svoje delo in smo prepričani, da delamo prav, zato bomo s svojimi



Foto: Tomo Strle

programi in delovanjem v korist slovenskih para- in tetraplegikov nadaljevali tudi v prihodnje. Z različnimi aktivnostmi bomo skušali nadoknaditi škodo, ki so nam jo povzročili.«

**Jani Trdina, direktor Doma paraplegikov na Pacugu:**

»V procesu soočenja s poškodbo ali boleznijo, ob izgubi določene telesne funkcije se je večina nas srečala z izgubo. Žalovanje ob tej izgubi je naraven, običajen in pričakovani proces, ki se ne konča z medicinsko rehabilitacijo v bolnišnici, ampak traja različno dolgo. Naša želja je ta čas čim bolj skrajšati. Potreba po obnovitveni rehabilitaciji je torej nujna. Žal, so pretekli dogodki upočasnili gradnjo našega doma, vendar se trudimo za čimprejšo izgradnjo in obratovanje v korist slovenskih paraplegikov in tetraplegikov.

S pridobitvijo uporabnega dovoljenja za prvo fazo objekta bomo pričeli z okrnjenim delovanjem doma. Že v tem mesecu sta predvidena dva seminarja, kasneje bodo med letom tedensko sledile tematske delavnice, kulturni in športno rekreativni dogodki.

Prav tako so se že začeli skupinski ogledi doma. Ti ogledi so organizirani preko regijskih društev. Dosedanji odzivi naših članov so bili več kot pozitivni – tako glede funkcionalnosti objekta, kot tudi glede predstavljenih programov.«

Pripravil  
Benjamin Žnidaršič

## TEHNIČNI PREGLED DOMA V PACUGU

V Pacugu so 19. maja 2006 inšpekcijske službe tehnično pregledale Dom paraplegikov. Prvi skupini preko 80 bodočih uporabnikov in širši javnosti je bil tako pričakovani objekt na ogled že dan kasneje. Naslednji korak velja pridobitvi uporabnega dovoljenja za nemoteno delo in dokončanju še nastanitvenega dela.

Dokončno je zgrajen le centralni objekt s prostori za fizioterapijo, kuhinjo, recepcijo, s sedmimi nastanitvenimi sobami in z bazenom. Gradnja doma traja že skoraj osem let, vendar je za nastanitveni del objekta pridobljeno le gradbeno dovoljenje. ZPS čaka na finančno sodelovanje Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ki v zdajšnjem mandatu za dograditev prepotrebne objekta ni prispevalo niti tolarja.

Skupna vrednost celotne investicije z zemljiščem in komunalno infrastrukturo do zaključka 1. faze je 1.139.998.000

SIT oz. 1.800 €/m<sup>2</sup> (z opremo 1.326.808.000 SIT oz. 2.095 €/m<sup>2</sup>). Pri tem velja poudariti, da je v teh zneskih obračunan tudi 20% DDV, ki ga investitor do sedaj še ni bil oproščen in kar nam je gradnjo podražilo v primerjavi s primerljivimi objekti. Prav zaradi tega je bilo ustanovljeno podjetje Dom paraplegikov, ki bo v prihodnje upravljalo z novim domom. V vrednosti objekta do zaključka faze so vključeni tudi komunalni in drugi prispevki ter dajatve v višini 105.432.000,00 SIT ter ostala infrastruktura (koncesije, zajem morske vode, komunalna, vodovod, elektrika

### Recepcija v domu





itd.) v višini 92.859.000,00 SIT. Izgradnja nastanitvenega dela se ocenjuje v okviru načrtovanih sredstev po noveliranem elaboratu iz leta 2004 v višini 342.756.560,00 SIT. Ker je Zveza paraplegikov Slovenije trdno odločena, da investicijo v naslednjem letu dokonča, je za nadaljevanje gradnje pri banki najela posojilo v vrednosti 115 mio za začetna gradbena dela. Vendar je že pred izdajo pravnomočnega gradbenega dovoljenja plačala občini Piran več kot 28 mio komunalnega prispevka.

Najsodobnejši center za ohranjanje zdravja, rehabilitacijo in družinsko počitnikovanje v Sloveniji bo po pridobitvi uporabnega dovoljenja za prvi del gradnje namenjen izobraževalnim in družabnim srečanjem paraplegikov in tetraplegikov iz cele Slovenije. Prvi obiskovalci so bili člani Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine, 3. junija pa je bil organiziran obisk članov društva paraplegikov Gorenjske. Do konca poletja se bodo tako zvrstila vsa pokrajinska društva, ki sestavljajo Zvezo paraplegikov. Namen tovrstnih srečanj je informirati članstvo ZPS z vizijo delovanja in možnostjo uporabe kapacitet v Domu, ki bo do izgraditve nastanitvenega dela obratoval s poizkusnimi in pilotskimi programi v korist slovenskih paraplegikov in tetraplegikov.

**Ivan Peršak**, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije: »Zveza paraplegikov Slovenije, ki letos praznuje 37-letnico delovanja in jo je za delovanje

odlikoval predsednik države dr. Janez Drnovšek z Redom za zasluge, je z današnjim dnevom še enkrat odlikovana. Kljub marsikateri težki izkušnji, ki smo jo imeli ob gradnji, lahko rečem, da sem danes izredno ponosen, da sem predsednik tako delavne in uspešne organizacije.«

**Janez Trdina**, direktor Doma paraplegikov: »Še pred desetletjem ali dvema je bila zaprtost invalidov v njihov svet nekaj povsem običajnega in iz tega sveta so se le redkokdaj pokazali. Danes je drugače. Invalidi se vse bolj aktivno vključujemo v družbo na vseh področjih: športnih, zabavnih in tudi poslovnih. Prav naš novi Dom bo velik adut v rokavu Zveze paraplegikov Slovenije pri vključevanju invalidov v normalne življenjske tokove in pri zagotavljanju obnovitvene rehabilitacije invalidov. S srečanji, kot je jutrišnje, pa že začinjamo izvajati svojo vizijo: postati inkubator novih idej na področju življenja in dela para- in tetraplegikov.«

**Janez Obermajer**, direktor izvajalca, Gradbene družbe Vič d.o.o.: »Osnovni cilj je dosežen. Prva faza novega projekta je končana. Pričakujemo, da bomo tudi nastanitveni del zgradili v skladu s pričakovanjem investitorja. Presenečeni smo nad izrednimi prizadevanji vodstva ZPS za dograditev tega tako pomembnega in tehnološko dovršenega objekta. Iz delovanja slovenskih paraplegikov se tudi mi tako rekoč »zdravi« lahko marsikaj naučimo.«

Benjamin Žnidaršič

## DRAGI PRIJATELJI

V maju smo izvedli tehnični pregled in smo pred izdajo uporabnega dovoljenja za naš Dom paraplegikov na Pacugu. Korak naprej, nov list v naši zgodovini. Čeprav dom še ne diha s polnimi pljuči, smo s svojimi srečanji zidovom že vdahnili življenje. Zavedati se moramo dejstva, da smo ljudje po poškodbi hrbtenice, kot bi se na novo rodili. Dobimo telo, ki se ne obnaša tako, kot se je včasih, in smo postavljeni v svet, ki ni bil oblikovan za uporabo nas, ljudi na invalidskih vozičkih.

V procesu soočenja s poškodbo ali boleznijo ob izgubi določene telesne funkcije se je večinoma nas srečalo z izgubo. Žalovanje ob tej izgubi je naraven, običajen in pričakovani proces, ki se ne konča z medicinsko rehabilitacijo v bolnišnici, ampak traja različno dolgo. Naša želja je ta čas čim bolj skrajšati.

Ponudbe našega doma bodo tako razdeljene na štiri sklope: ohranjanje zdravja, počitnikovanje, priprave športnikov invalidov ter izobraževalni programi.

Vso ponudbo pa bodo podpirale medicinske, fizioterapevtske in rekreativne dejavnosti. Ker pa razgibanemu in obnovljenemu telesu prija tudi razgibavanje duha, bodo sestavni del ponudbe tudi družabne in kulturne prireditve.

Osnovni motiv bo vzagotavljanju izboljšanja zdravstvenega stanja, povrnitve funkcionalnih sposobnosti, preprečitve poslabšanja zdravstvenega

stanja, izboljšanja mišične moči in zmogljivosti ter socialne rehabilitacije.

Tako nameravamo ostati kvaliteten partner državi na področju življenja, dela in varovanja zdravja paraplegikov in tetraplegikov. Prepričani smo, da je projekt potreben in da bo državi v pomoč in tudi v ponos.

S pridobitvijo uporabnega dovoljenja za prvo fazo objekta bomo pričeli z okrnjenim delovanjem doma. Že v juniju sta predvidena dva seminarja, kasneje med letom pa bodo tedensko sledile tematske delavnice, kulturni in športno rekreativni dogodki.

Prav tako so se že začeli skupinski ogledi doma. Ti ogledi so organizirani preko regijskih društev. Dosedanji odzivi naših članov so bili več kot pozitivni tako glede funkcionalnosti objekta kot tudi glede predstavljenih programov. Prav to mnenje bodočih uporabnikov različne stopnje invalidnosti in starosti pa je najpomembnejše za naš nadaljnji razvoj.

Vsekakor nismo prvi, ki želimo ustvariti točko, kjer invalidnost ni ovira. Niti nismo prvi, ki smo se upali podati na pot enakovrednega vključevanja v družbo. Podobni zavodi so v tujini že uveljavljeni. Pač pa smo prvi, ki zagotavljamo, da se tudi prijetna mediteranska klima lahko aktivno vključi v reševanje stresnih situacij invalidnih oseb.

Zato menim, da je prav, da si že sedaj sežemo v roke, si čestitamo in si vlijemo poguma za naprej. Brez vas ne bo šlo!

Jani Trdina

## ESCIF – EVROPSKA ZVEZA PARAPLEGIKOV IN TETRAPLEGIKOV

Zveze paraplegikov Slovenije (ZPS) je bila 31. marca 2006 v Nottwilu v Švici soudeležena pri zgodovinskem dogodku. V rehabilitacijskem centru v Nottwilu je delegacija skupaj s še 15 drugimi nacionalnimi organizacijami sprejela Statut o ustanovitvi Evropske zveze paraplegikov in tetraplegikov (European Spinal cord injury federacion ESCIF). Na ustanovnem kongresu so poleg Zveze paraplegikov Slovenije sodelovale naslednje države: Danska, Švedska, Finska, Nemčija, Nizozemska, Italija, Anglija, Škotska, Irska, Španija, Litva, Belgija, Avstrija, Hrvaška in Švica. Slovensko delegacijo so zastopali Mirjam Kanalec, Dane Kastelic in Benjamin Žnidaršič.

Najpomembnejša vizija ustanovnega kongresa je združevanje ljudi s poškodbami hrbtenice v Evropi in kasneje na celem svetu. Funkcija nove mednarodne organizacije bo vodenje in promocija interesov ljudi s poškodbo hrbtenice. Poleg tega se bo nova organizacija zavzemala za: tesnejšo obliko med posameznimi nacionalnimi organizacijami, skupno delo v zvezi z vprašanji integracije v družbo ljudi s spinalno poškodbo, izmenjavo informacij in varovanje interesov nacionalnih krovnih organizacij v povezovanju z drugimi organizacijami.

Na kongresu je potekalo naporeno usklajevanje predlogov na prvi predlog statuta. Glede na različno organiziranost nacionalnih zvez je bilo sprejetih nekaj pomembnih odločitev.

- Sprejelo se je enotno ime organizacije v angleškem jeziku, ki najustreznejše označi sestavo nove organizacije.
- Vsaka država ima lahko maksimalno dva delegata in en volilni glas.
- Minimalna letna članarina je 300 eurov za leto 2006.
- Skupščina delegatov je najvišji organ novo ustanovljene

*Ustanovni kongres ESCIF v Švici*





organizacije, ki jo v javnosti preko upravnega odbora in sekretarja zastopa predsednik. Predsednik in upravni odbor se volita za štiri leta.

- Za predsednika je bil izvoljen dr. Daniel Joggi (Švica), za podpredsednika Jane Horsewell (Danska), upravni odbor pa sestavljajo Pekka Hatinenen (Finska), Ester Peris (Španija) in Adrian Odonnell (Anglija). Sekretar zveze je Urs Styger (Švica)

**Dr. Daniel Joggi**, predsednik Zveze paraplegikov Švice in novi predsednik ESCIF: »Neizmerno sem vesel, da smo uspeli združiti tolikšno število nacionalnih organizacij, ki si želijo dvigniti nivo povezovanja ljudi s spinalno poškodbo. Tudi v bodoče se bomo trudili pritegniti v naše vrste še vse druge nacionalne organizacije, ki še niso vzpostavile kontakta z nami.«

**Dr. Raffaele Goretti**, predsednik Zveze paraplegikov Italije: »Temeljna naloga povezovanja je dosežena, sedaj pa nas čaka še veliko dela. Nacionalne organizacije imajo vsaka svoje interese, ki jih bo težko uskladiti še posebno z včlanjevanjem novih držav.«

**Dr. Alberto de Pinto**, predsednik Zveze paraplegikov Španije: »Demokracija je naporna, kot smo videli danes, vendar se je izplačalo potruditi se in izoblikovati takšno organizacijo, ki bo vsem prinesla veliko zadovoljstva in novih spoznanj.«

**Mirjam Kanalec**, delegatka Zveze paraplegikov Slovenije: »Zveza paraplegikov Slovenije se je z novo izkušnjo še bolj približala Evropi, v kateri je sicer že kar nekaj časa. Slovenska delegacija je s svojimi predlogi pomembno zaznamovala današnji kongres in se bo tudi v bodoče trudila zastopati mnenje slovenskih paraplegikov in tetraplegikov.«

## PARAPLEGIKE SPREJEL MINISTER ZA ZDRAVJE RS

Kljub velikim obveznostim si je Minister za Zdravje RS mag. Andrej Bručan, dr.med., vzela čas in prisluhnil delegaciji Zveze paraplegikov, ki jo je vodil predsednik Ivan Peršak.

Ministra je ob sprejemu spremljal tudi direktor sektorja za zdravstveno varstvo ogroženih skupin prebivalstva dr. Luj Šprohar. Oba sta z zanimanjem prisluhnila informacijam o delovanju Zveze paraplegikov, izvajanju programov, še posebno področju, ki se dotika zdravstvenega varstva. Posebej smo mu predstavili projekt za izgradnjo in potek osemletne gradnje Doma paraplegikov ter njegovo poslanstvo v prihodnosti. V prijetnem vzdušju izmenjave informacij je bilo posebej izpostavljeno 37-letno delovanje Zveze paraplegikov v korist slovenskih para- in tetraplegikov. Skupno mnenje je bilo, da je organizacija še kako lahko ponosna na svojo zgodovino in dosežene uspehe. Na njene uspehe pa s ponosom zre lahko tudi država. Njena obveza je, da pri zdravstvenem varstvu državljanov je še posebej pozorna do para- in tetraplegikov ter jih vključuje v svoj nacionalni program zdravstvenega varstva.

Minister Bručan se je zahvalil za informacije ter izrazil vso osebno podporo in podporo ministrstva pri nadaljnjem delu Zveze paraplegikov Slovenije. Predsednik Peršak pa se mu je skupaj s sodelavci Katjo Vipotnik, Janijem Trdino in piscem članka zahvalil za sprejem in pozornost pri predstavitvi razvojne vizije Zveze paraplegikov Slovenije.

Dane Kastelic

## EVRO BO S 1. JANUARJEM NAŠA NOVA VALUTA

Evropska komisija in Evropska centralna banka sta 16. maja 2006 pozitivno ocenili pripravljenost Slovenije na uvedbo skupne evropske valute evro. Obe instituciji sta objavili vsaka svoje konvergenčno poročilo, Komisija je tudi priporočila, naj država - kot prva novinka v Evropski uniji - na območje evra vstopi 1. januarja 2007. Ocena pa ni bila uspešna za Litvo, ki je tudi zaprosila za predčasno objavo konvergenčnega poročila.



V poslovno konferenčni dvorani Ministrstva za promet in zveze so se 4. aprila 2006 pogovarjali predstavniki reprezentativnih invalidskih organizacij, predstavniki Ministrstva za delo družino in socialne zadeve, predstavniki Urada vlade RS za informiranje in predstavniki Banke Slovenije, kaj uvedba evra pomeni za invalide.

V medsebojnem pogovoru je vsaka organizacija predstavila svoje poglede in predlagala nekatere rešitve, ki bodo v nadaljevanju pomagale ranljivim skupinam prebivalstva k čim boljši informiranosti pri menjavi evra.

Čeprav se je večina izmed nas že srečala z evrom, bo njegova uvedba povzročila kar nekaj sprememb tudi za prebivalce. Zato je pomembno, da poznamo poglobitve datume načrta za uvedbo evra in se začnemo čimprej navajati na nove vrednosti. Predvidoma v juniju naj bi določili tečaja zamenjave. S tem se bo začelo obdobje dvojnega označevanja cen.. Ciljni datum uvedbe evra je 1. 1. 2007. Takrat bo evro postal naš denar in ves vknjiženi denar, torej tudi denar na transakcijskih računih, bo na ta dan samodejno preračunan v evrsko valuto.

Od 1. do 14. januarja 2007 bo obdobje dvojnega obtoka evrov in tolarjev. V tem času bo evro že naš denar, vendar pa se bo gotovinsko še vedno lahko plačevalo tudi s tolarji. Ob plačilu s tolarji bomo preostanek denarja dobili vrnjen v evrih. Obdobje dvojnega obtoka bo kratko, zato je priporočljivo, da že pred 31. decembrom 2006 čim več gotovine položimo na bančni račun, saj bo tako samodejno preračunana v evre.

Od 1. januarja do 1. marca

2007 bo zamenjava tolarске gotovine pri bankah brez provizije Tolarsko gotovino, ki je pred koncem leta 2006 še ne bomo položili na račune, bomo lahko med 1. januarjem in 1. marcem 2007 brezplačno zamenjali za evre v vseh poslovnih bankah in hranilnicah.

Po 1. marcu 2007 bo brezplačna zamenjava tolarске gotovine le pri Banki Slovenije. Pri Banki Slovenije bomo lahko tolarске bankovce menjali brez časovne omejitve, tolarске kovance pa do konca leta 2016.

Od 1. januarja 2007 dalje bodo v veljavi novi plačilni instrumenti za plačevanje, in sicer plačilni nalog (BN 02), posebna položnica in posebna nakaznica. Obrazci se bodo od sedanjih razlikovali po barvi in bodo prilagojeni mednarodnim standardom, ki veljajo za plačilne instrumente.

Banke bodo poskrbele, da bodo novi obrazci za plačilni nalog pravočasno na razpolago za plačevanje v evrih. Izdajatelji posebnih položnic, ki bodo položnice izdajali zadnja dva meseca pred uvedbo evra, pa morajo na posebni položnici navesti znesek, ki se glasi na tolar in znesek, ki se glasi na evro, preračunan po tečaju zamenjave. Vsako gospodinjstvo bo na dom dobilo evro kalkulator za lažje preračunavanje nove valute. Predlog invalidskih organizacij pa je, da zvočne evro kalkulatorje dobijo vse slepe osebe.

Za konkretne nasvete in pripombe ima Zveza potrošnikov Slovenije na telefonski številki (01) 432 93 97 odprt Evro telefon. Pokličete lahko ob ponedeljkih, sredah in petkih, med 8. in 12. uro.

Benjamin Žnidaršič

## NOVE PARKIRNE KARTE – VENDAR JIH ŠE NI MOGOČE DOBITI

18.4.2006 je bil v URL RS št. 41 objavljen Pravilnik o novi parkirni karti in je tudi že v veljavi. Toda, novih parkirnih kart zaenkrat še ne izdajajo! Strokovne resor-ne službe so nas namreč obvestile, da bo postopek trajal dve leti, do takrat pa seveda veljajo stari invalidski znaki. O pričetku izdajanja novih parkirnih kart vas bomo seveda obvestili.

**Poglejmo najbolj pomembne določbe pravilnika.**

Pravilnik natančneje določa obliko in vsebino parkirne karte, postopek za njeno izdajo, veljavnost parkirne karte, način označevanja vozila in evidenco izdanih parkirnih kart.

Karta je pravokotne oblike, velikosti 106 x 148 mm. Osnovna barva je svetlo modra, z izjemo belega simbola »uporabnika invalidskega vozička«, ki je vrisan v kvadratu temno modre barve.

Vsi podatki se v parkirno karto vpišejo mehanografsko, to je s tiskalnikom računalnika.

### POSTOPEK ZA IZDAJO PARKIRNE KARTE

Parkirno karto izdaja zahtevo





upravičencev upravna enota, kjer ima upravičenec stalno ali začasno prebivališče oziroma sedež.

#### ZAHTEVI JE TREBA PRILOŽITI:

- odločbo o invalidnosti, iz katere je nedvoumno razvidna upravičenost oziroma potrdilo izbranega osebnega zdravnika o izpolnjevanju pogojev,
- dve fotografiji,
- dokazilo o plačilu obračca parkirne karte.

Izbrani osebni zdravnik izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev.

Invalidne osebe morajo zahtevati za izdajo parkirne karte priložiti fotografiji, ki kažeta pravo podobo osebe in nista retuširani. Fotografiji morata biti izdelani na belem, tankem, sijajnem fotografskem papirju, velikosti 35 x 45 mm, v črno-beli ali barvni tehniki. Fotografiji ne smeta biti izdelani z napravo za samopostrežno fotografiranje.

Oseba mora biti fotografirana od spredaj, z odkritim čelom in obrazom, brez klobuka, čepice, rute ali drugih pokrival.

Pred izdajo parkirne karte, upravna enota preveri poda-

tke v zahtevi ter ugotovi istovetnost osebe.

Namesto pogrešane, izgubljene, ukradene, obrabljene ali poškodovane parkirne karte, izda pristojna upravna enota, na zahtevo upravičenca, novo parkirno karto. Obrabljeno ali poškodovano parkirno karto se ob nadomestitvi za novo odvzame in vloži v zadevo imetnika parkirne karte, v evidenco imetnikov parkirnih kart se vpiše, da je imetniku izdana nova parkirna karta.

Nova parkirna karta, izdana pri isti upravni enoti, ima isto številko vpisa v evidenco imetnikov parkirnih kart, kot prejšnja parkirna karta.

Imetnik nove parkirne karte mora najdeno pogrešano, izgubljeno ali ukradeno parkirno karto vrniti pristojni upravni enoti, ki jo vloži v zadevo imetnika.

Imetnik parkirne karte mora pristojni upravni enoti v 15 dneh prijaviti vsako spremembo, ki vpliva na spremembo podatkov vpisanih na parkirni karti.

Na zahtevo imetnika parkirne karte, vpiše pristojna upravna enota spremembo iz prejšnjega odstavka tako,

da izda novo parkirno karto. Zahtevi iz prejšnjega odstavka je potrebno priložiti dosedanjo parkirno karto, ki jo upravna enota uniči.

Parkirna karta se namesti na vidno mesto, na levi notranji strani vetrobranskega stekla za čas parkiranja vozila.

Evidenca izdanih parkirnih kart se vodi računalniško in v obliki kartoteke zadev imetnikov parkirnih kart.

Evidenca izdanih parkirnih kart vsebuje naslednje podatke:

- zaporedno številko vpisa,
- ime, priimek, EMŠO upravičenca oziroma naziv upravičenca,
- kraj stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža upravičenca,
- registrsko označbo vozila upravičenca,
- serijsko številko parkirne karte,
- datum izdaje,
- številko odločbe oziroma številko potrdila izbranega osebnega zdravnika,
- zadevo imetnika parkirne karte hrani upravna enota 10 let od izdaje parkirne karte.

Jože Globokar

*Izgled nove parkirne karte*

|  |  |  |
|--|--|--|
|  <p>IZZDAL / ISSUED BY:</p> <p>DNE / DATE:</p> <p>SA 000000</p> |  <p>REPUBLIKA SLOVENIJA</p> <p>PARKIRNA KARTA<br/>PARKING CARD</p>  <p>SLO</p> <p>M. P.<br/>L. S.</p> <p>MODEL EVROPSKE SKUPNOSTI<br/>EUROPEAN COMMUNITY MODEL</p> | <div data-bbox="799 1657 964 1870" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>FOTOGRAFIJA<br/>IMETNIKA<br/>35 x 45 mm</p> </div> <p>IME / NAME:</p> <p>PRIMEK / SURNAME:</p> <p>PODPIS / SIGNATURE:</p> <p>PROVA<br/>PRAVA PLOŠČA</p> <p>Ta parkirna karta imetniku omogoča parkiranje na posebej označenih parkirnih prostorih za invalide.</p> <p>This card entitles the holder to the special local parking facilities available in the Member State concerned.</p> <p>Pri parkiranju je potrebno parkirno karto namestiti na vidno mesto za sprednje vetrobransko steklo.</p> <p>When in use, the card is to be displayed at the front of the vehicle in such a way that the front of the card is clearly visible for checking purposes.</p> |
|--|--|--|



# PRAVILNIK O NAČINU IZVAJANJA MATURE ZA KANDIDATE S POSEBNIMI POTREBAMI (povzeto iz Uradnega lista RS)

Aktualno

Omenjeni pravilnik določa način prilagojenega izvajanja splošne mature in poklicne mature za kandidate s posebnimi potrebami.

Kandidati s posebnimi potrebami so tisti kandidati, ki so bili na podlagi zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami z odločbo usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo oziroma v prilagojene izobraževalne programe z enakovrednim izobrazbenim standardom.

Kandidati ob prijavi na maturo priložijo tudi izpolnjen obrazec za uveljavljanje pravic kandidatov s posebnimi potrebami. Šolska maturitetna komisija pošlje Republiškem izpitnem centru tudi izpolnjene obrazce s prilogami oziroma dokazili za vse kandidate, ki uveljavljajo pravico do prilagojenega načina izvajanja mature.

Republiški izpitni center pripravi predlog prilagojenega načina opravljanja mature za kandidate na podlagi:

- poslanih obrazcev ter prilog
- prilagoditev
- možnih prilagoditev, ki jih lahko ponudi RIC oziroma šola ali zavod.

Na osnovi tega državna komisija za maturo določi prilago-

jen način opravljanja mature za kandidate s posebnimi potrebami.

Za kandidate so glede na vrsto in stopnjo njihovih primanjkljajev ter morebitno kombinacijo primanjkljajev ovir oziroma motenj možne naslednje prilagoditve:

- podaljšanje časa opravljanja ustnega oziroma pisnega izpita
- zagotovitev posebnega prostora za opravljanje izpita
- prilagoditev prostoru oziroma prostora in prilagoditev opreme
- opravljanje izpita s pomočjo računalnika in uporaba posebnih pripomočkov
- opravljanje izpita s pomočjo pomočnika
- prilagoditev oblike izpitnega gradiva
- prilagoditev načina opravljanja praktičnega dela mature
- prilagoditev načina ocenjevanja

Za paraplegike in tetraplegike je po pravilniku možno naslednje:

- podaljšanje časa opravljanja ustnega in / ali pisnega izpita in v povezavi s tem zagotovitev posebnega prostora

Čas opravljanja pisnega oziroma ustnega izpita se kandidatu lahko podaljša

praviloma za največ 50% in izjemoma do 100% (nujna terapija v času opravljanja izpita) predvidenega časa za izpit. V tem primeru kandidat opravlja izpit v posebnem prostoru.

- **prilagoditev opreme: prilagojeno delovno mesto (miza z izrezom, ustrezen stol, nagib)**

- **opravljanje izpita s pomočjo računalnika in uporaba posebnih pripomočkov: ustrezna pisala, ustrezen pribor za geometrijo, računalnik**

Če uporablja računalnik, lahko uporablja le programe, ki mu tehnično olajšajo izvedbo izpita. Njegovo delo mora biti posneto na disketi ali zgoščenki in natisnjeno, iz računalnika pa se mora izbrisati

- **opravljanje izpita s pomočjo pomočnika: bralec in / ali pisar**

Pomočnik ne sme biti kandidatov učitelj tega predmeta ali sorodnik.

- **prilagoditev načina opravljanja praktičnega dela mature ter prilagoditev načina ocenjevanja: pri ocenjevanju lahko sodeluje strokovnjak za motnjo, izloči iz ocenjevanje tiste naloge in vsebine, ki jih kandidat zaradi svoje motnje ali ovire ne more ustrezno rešiti**

## NACIONALNA INVALIDSKA KONFERENCA

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) je 5. junija 2006 v okviru partnerskega projekta »Mainstreaming disability in regional and local policies« z Evropskim invalidskim forumom (EDF) s sedežem v Bruslju skupaj z Zvezo delovnih invalidov Slovenije organiziral nacionalno konferenco v Kongresnem centru hotela Mons v Ljubljani. Konferenca je pod naslovom »Agenda 22 – navodila za pripravo invalidske politike v lokalnih skupnostih« potekala v namen promocije slovenskega prevoda Agende 22 kot implementacijske metodologije Standardnih pravil OZN za izenačevanje možnosti invalidov.

Agenda 22 je metodologija, s pomočjo katere oblasti v lokalnih skupnostih skupaj z invalidi in njihovimi invalidskimi organizacijami oblikujejo korektno in realno invalidsko politiko. Preozke okvire prvotne elementarne družbene skrbi za invalide v ustanovah so pričeli rušiti invalidi sami, potem ko je vse več invalidov z izobraževanjem in rehabilitacijo postajalo družbeno aktivnih. Invalidi, obogateni z znanjem, so sčasoma postali gonilna sila tako pri oblikovanju invalidske politike kot tudi pri njenem uresničevanju. Osveščenost invalidov o svojih zmožnostih in svoji ustvarjalnosti je prispevala temu, da se je v družbi v šestdesetih letih uveljavil koncept integracije in normalizacije invalidov. Toda z uveljavitvijo tega koncepta so se takoj pokazale hibe in neurejenost družbenih in okoljskih pogojev, ki so ovirali invalidovo kvaliteto življenja. Standardna pravila za izenačevanje možnosti za invalide so nastajala na osnovi izkušenj in predhodno že sprejetih dokumentov Združenih narodov na temo človekovih pravic, ki jih tudi objavljamo v knjigi. Pravila sicer niso za države obvezujoča, ven-

dar invalidi upamo, da bodo sčasoma postala mednarodna norma običajnega prava. Vsekakor pa so Pravila politična in moralna obveza tudi Slovenije v odnosu do invalidov, obvezujejo pa tudi invalidske organizacije, da spremljajo izvajanje le-teh. Na konferenci sta bila po otvoritveni slovesnosti v dopoldanskem delu predstavljena dva modela izenačevanja možnosti invalidov. Nizozemski model je predstavila dr. Rika Defmers, primer dobre prakse z zakonodajo in lokalno sodelovanje z namenom izboljšanja soodločanja in enakopravne participacije invalidov na ravni občin na Danskem pa je predstavil Freddy Nielsen. Informacijo o nacionalnih usmeritvah

za izboljšanje grajenega okolja, informacij in komunikacij za invalide v Sloveniji je podal mag. Cveto Uršič, direktor direktorata za invalide pri MDDSZ. Cel projekt »Mainstreaming disability in regional and local policies« pa je podrobno predstavil Štefan Kušar, glavni tajnik NSIOS.

Projekt »Občina po meri invalidov«, ki jo po Sloveniji vodi Zveza delovnih invalidov, je predstavil Miran Kranjc, predsednik Zveze delovnih invalidov Slovenije. Predstavljeni pa so bili tudi rezultati v štirih občinah, ki so dobitnice naziva »Občina po meri invalidov« in sicer Ajdovščina, Velenje, Radovljica in Trbovlje.

Ob vsem spoštovanju, ki gre vsem tujim nacionalnim organizacijam ne gre torej prezreti velikih uspehov tudi v Sloveniji. Lahko rečemo, da se lokalna skupnost vse bolj trudi prilžati se invalidom. Vendar se mi zdi, da je treba poudariti, da gre zasluga za spreminjanje zavesti slovenske družbe vsem invalidskim organizacijam, saj se vsaka po svojih močeh trudi biti čimbolj prepričljiva v urejanju in spreminjanju družbenih in okoljskih pogojev. Zato je mogoče celo nujno, da se v bodoče bolj povežemo s skupnimi akcijami in tako dosežemo še boljše rezultate.

Benjamin Žnidaršič

*Nacionalna invalidska konferenca*



## SREČANJE REFERENTOV RAZLIČNIH DEJAVNOSTI ZPS

24. maja so se na delovnem sestanku srečali vsi referenti za različne dejavnosti pri Zvezi paraplegikov Slovenije. Sestanek je bil namenjen poročanju vodij posameznih dejavnosti o njihovem dosedanjem delu ter izvajanju zastavljenega programa v prihodnje.

Srečali so se: podpredsednik, Dane Kastelic; sekretarka, Katja Vipotnik; predstavnik za stike z javnostjo, Benjamin Žnidaršič; referent za počitnikovanje, Jože Berlinger; referent za šport, Slavko Bračič; kegljanje in streljanje, Zlatko Bernašek; referent za kulturo, Boris Šter; vodja interesnih dejavnosti, Jože Zajc; urednik revije Paraplegik, Jani Bevc; referentka za interno bančništvo in knjigovodstvo, Draga Lapornik, blagajničarka, Pavla Sitar, manjkal je le urednik spletnih strani, Jože Globokar, ki je bil na obnovitveni rehabilitaciji.

Sestanek je vodil podpredsednik ZPS Dane Kastelic, ki je pohvalil delo referentov, se jim zahvalil za vse opravljeno delo. Vsi so v nadaljevanju podali pisna polletna poročila opravljenega dela. Delo je bilo v vseh dejavnostih korektno opravljeno. Vsak je v skladu s svojimi možnostmi usklajeval med željami članstva in možnostmi, ki so bile s plani postavljene v okvirih vsake dejavnosti posebej.

Srečanja se bodo vrstila v bodoče na tri mesece z namenom čim boljšega dela v korist paraplegikov in tetraplegikov v Sloveniji.

Benjamin Žnidaršič

*Delovni sestanek referentov*



## Slovenski Nacionalni akcijski program za invalidne 2006-2010

V prejšnji številki Paraplegika je bil predstavljen Evropski akcijski načrt 2006-2007 za invalide. V tem članku pa predstavljamo izhodišča za slovenski Nacionalni akcijski program za invalide 2006-2010.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je k slovenskemu akcijskemu načrtu za invalide pristopilo v letošnjem letu ter k pripravi povabilo predstavnikom reprezentativnih invalidskih organizacij, strokovnih institucij in javne uprave. Pisne prispevke so že posredovali predstavniki reprezentativnih organizacij in javne uprave (Ministrstvo za zdravje, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za zdravstveno zavarovanje in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje). Pripravljeni program bo sprejela Vlada še v letošnjem letu.

Če pogledamo nazaj v preteklost je leta 1991 Državni zbor sprejel Konceptcijo razvojne strategije invalidskega varstva v Sloveniji kot prvi razvojni dokument v Sloveniji na področju socialne politike. V dokumentu je bila prvič podana sodobna definicija invalidnosti, ki temelji na filozofiji človekovih pravic ter definira invalidnost ne le v okviru medicinskega modela, temveč širše, v veliki meri pogojeno tudi z družbenim okoljem. Konceptcija je celostno oblikovala pristop k reševanju vprašanj, povezanih z invalidnostjo. Tako so v tem dokumentu predstavljena področja kot npr. zdravstvo, izobraževanje, zaposlovanje, rehabilitacija, denarni prejemki in olajšave, pravno varstvo, delovanje državne uprave, delovanje invalidskih organizacij itd., ki ostajajo aktualna področja še danes.

Trenutno najbolj obsežen program za invalide nastaja na Organizaciji Združenih narodov, pod imenom Konvencija o pravicah invalidov. Priprava končnega besedila je še v teku, njen sprejem se pričakuje v naslednjih letih. Konvencija predstavlja številna področja, ki so aktualna za vse vrste invalidnosti, in je celovita osnova za katerikoli program, tudi slovenski akcijski načrt.

Poleg navedenih dokumentov je pri pripravi akcijskega

skega program potrebno slediti še ostalim mednarodnim smernicam ter sprejetim slovenskim programom:

- Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji,
- Strategija razvoja Slovenije,
- Nacionalni akcijski program za socialno vključevanje,
- Nacionalni program socialnega varstva za obdobje 2006-2010.

Struktura programa bo zajemala pregled uresničevanja ukrepov po področjih za obdobje zadnjih petih let, odprta vprašanja in prioritete, ki jih je potrebno uresničiti v obdobju 2006-2010. Sprejeti program bo predstavljal dobro podlago za pripravo Zakona o izenačevanju možnosti za invalide, katerega sprejem se načrtuje v letu 2007.

mag. Aleksandra Tabaj

## Možnosti oploditve z biomedicinsko pomočjo pri paraplegikih in bolnikih z motnjami v ejakulaciji

Nesluten napredek v razumevanju in zdravljenju neplodnosti ter razvoj modernih medicinsko-tehničnih pripomočkov in metod dajejo v zadnjem desetletju možnosti za spočetje otroka tudi parom, ki jim je bila ta osnovna želja pred tem zgolj neuresničljivo hrepenenje.

Enega od mejnikov v medicinski znanosti zaznamuje rojstvo Louise Brown 25. julija 1978. To je bil prvi otrok spočet s klasičnim IVF postopkom (ang. In Vitro Fertilization – umetna oploditev).

Druga prelomnica je leto 1992, ko je skupini belgijskih znanstvenikov uspelo z eno semenčico oploditi jajčno celico. Z novo metodo ICSI (ang. Intra Cytoplasmatic Sperm Injection – vnos semenčice v citoplazmo) so se odprle možnosti za zdravljenje skoraj vseh oblik

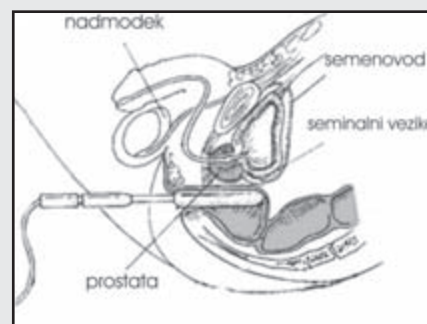
hude moške neplodnosti. Mnogi pari so tako dobili možnost imeti lastne otroke.

Z razvojem učinkovite hormone stimulacije ter sodobnih mikromanipulativnih pripomočkov je danes v sodobnih IVF centrih mogoče opravljati tudi druge zahtevne postopke, kot so predimplatacijska diagnostika, oploditev s pomočjo laserja, zamrzovanje semena in zarodkov.

Oploditev z biomedicinsko pomočjo je torej postala rešilna bilka za pare, ki se neuspešno trudijo spočeti otroka po naravni poti.

Princip je enostaven in skuša v čim večji meri posnemati dogajanje v naravi – jajčni celici se dodajo možgane semenčice, celica se oplodi in zarodek se razvija nekaj dni v nadzorovanih pogojih v laboratoriju, na-

kar se eden ali več zarodkov vnese v maternico in z malo sreče sledi nosečnost in rojstvo zdravega otroka. Na prvi pogled preprosto in logično, pa vendarle so ti postopki plod desetletij znanstvenih raziskav, ki nam danes omogočajo zdravljenje najtežjih oblik neplodnosti.



Slika 1. Shematski prikaz položaja elektrode med postopkom elektroejakulacije.

V Zdravstvenem zavodu Dravljje se že od vsega začetka trudimo ujeti korak z najsodobnejšimi tehnikami asistirane reprodukcije. V naših ambulantah v Ljubljani opravljamo vse preglede in preiskave, povezane z neplodnostjo, vse nadaljnje postopke oploditve z biomedicinsko pomočjo pa opravljamo v našem Centru za oploditev z biomedicinsko pomočjo v Postojni. Trenutno edini v Sloveniji opravljamo tudi pridobitev semena s pomočjo elektroejakulacije.

Zveza paraplegikov Slovenije in njen predsednik Ivan Peršak ob pomoči primarija Rajka Turka, dr. med., je leta 1993 zbrala potrebna sredstva za nakup elektroejakulatorja, ki ga še danes uporabljamo v našem centru za pridobitev semena pri bolnikih z anejakulacijo.

Anejakulacija je nezmožnost normalnega izliva semena in je najpogostejša težava moških po poškodbi hrbtenjače,

pojavi se lahko tudi kot posledica nekaterih nevrodegenerativnih bolezni, po kirurških posegih v območju abdomna, po operaciji raka na modih, kot posledica sladkorne bolezni ali zaradi psihičnih motenj. Z elektroejakulacijo lahko tako na razmeroma enostaven način pridobimo semenčice, ki jih lahko uporabimo za postopke oploditve z biomedicinsko pomočjo. Postopek ni zahteven, saj ga pri bolnikih s spinalno poškodbo večinoma lahko opravimo brez splošne anestezije. S pomočjo stopnjevanja električne napetosti v elektrodi stimuliramo živce in pelvične mišice, kar posledično privede do semenskega izliva. V primeru, da z električno stimulacijo ne uspemo pridobiti semena, pridobimo semenčice z enostavnim kirurškim postopkom TESE (Testicular Sperm Extraction), pri katerem odvezamo delček testikularnega tkiva neposredno iz moda.

Tako pridobljene semenčice pripravimo in prečistimo z ustreznimi gojišči ter jih uporabimo za oploditev v laboratoriju, za intrauterino inseminacijo ali pa jih zamrznemo ter tako ohranimo njihov oploditveni potencial.

Preden začnemo postopek OBMP, skušamo ugotoviti vzrok neplodnosti in se odločiti za najprimernejši način zdravljenja. Pri ženski ocenimo delovanje jajčnikov in prehodnost jajcevodov, stanje maternične sluznice, obliko maternice ter količino nekaterih spolnih hormonov v krvi.

Danes obstaja več načinov OBMP. V našem centru in v večini podobnih ustanov po svetu se najpogosteje izvajajo posebni postopki.

### Intrauterina inseminacija (IUI)

To je najpreprostejša oblika umetne oploditve. S posebnim katetrom se prečiščeno in v laboratoriju pripravljeno seme partnerja (homologna inseminacija) vbrizga v maternico.

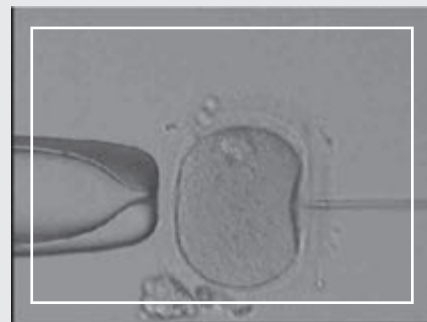
### Klasičen »IVF« postopek

To je eden najpomembnejših in najpogostejših načinov OBMP. Po hormoskem spodbujanju jačnikov pridobimo jajčne celice s pomočjo ultrazvočno vodene transvaginalne punkcije. Tako pridobljene jajčne celice se takoj prenesejo v ustrezne gojiščne medije in oplodijo s prečiščenim semenom partnerja. Ob dobri kakovosti semena se semenčice vežejo na ovojnico jajčne celice ter jo oplodijo. Celoten postopek poteka v optimalnih pogojih za jajčno celico in oploditev.

### Neposredni vnos semenčice v citoplazmo jajčne celice (ICSI)

V našem centru opravimo večino oploditev z biomedicinsko pomočjo s semenom, pridobljenim z elektroejakulacijo s postopkom, imenovanim ICSI (Intracytoplasmic Sperm Injection), ali z neposrednim vnosom semenčice v jajčno celico. ICSI se uporablja v primerih hude oblike moške neplodnosti (izredno slaba kakovost semena ali po pridobitvi semena iz mod ali nadmodka ali s pomočjo elektroejakulacije). S pomočjo invertnega mikroskopa ter mikromanipulatorja vneseemo s stekleno pipeto le eno semenčico v vsako jajčno celico. ICSI predstavlja tre-

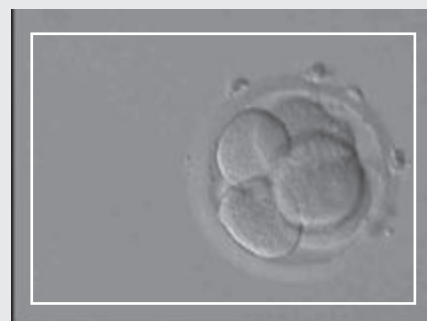
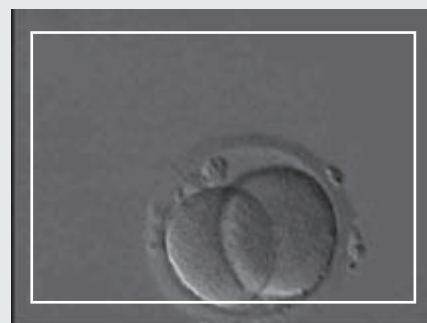
nutno vrhunec sodobnega zdravljenja neplodnosti in je tudi eden najzahtevnejših postopkov OBMP.

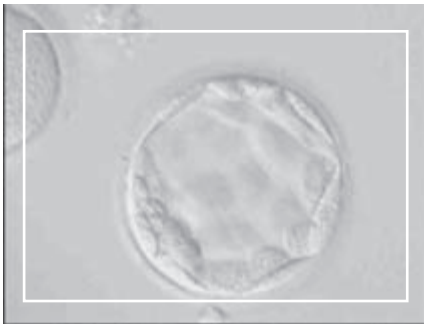


Slika 2. ICSI postopek oploditve z biomedicinsko pomočjo.

### Gojenje oplojenih jajčnih celic v laboratoriju

Po oploditvi z eno od zgoraj opisanih metod jajčne celice v ustreznem gojišču preneseemo v inkubator z optimalnimi pogoji (O<sub>2</sub>, CO<sub>2</sub>, vlaga), kjer poteka razvoj oplojene celice. Delitev oz. brazdanje spremljamo vsak dan in beležimo morfološke spremembe zarodkov. Odvisno od števila oplojenih jajčnih celic, njihove kvalitete ter morfoloških kriterijev se odločimo bodisi za 3- ali pa 5-dnevno gojitev zarodkov.





Slika 3. Razvoj zarodka v laboratoriju.

### Vnos zarodkov v maternico (ET – Embryo Transfer)

Vitalne in morfološko primerne zarodke vnesemo v maternico tretji ali peti dan po oploditvi. V primeru majhnega števila zarodkov slabše kvalitete se navadno odločimo za tretji dan, v nasprotnem primeru pa podaljšamo gojitev do petega dneva, ko je zarodek že na stopnji blastociste. Podaljšano gojenje zarodkov do stopnje blastociste nam omogoča boljšo selekcijo in odbiro najprimernejših zarodkov za vnos v maternico.

### Zamrzovanje semena

Seme zamrzujemo predvsem pri moških, ki imajo težave z dajanjem semena, pri rakovih bolnikih, pred kemoterapijo ali radioterapijo, pri paraplegikih ter pri bolnikih, katerim se kakovost semena hitro slabša. Pred zamrzovanjem damo semenu zaščitne snovi (krioprotetante), ki varujejo semenčice pred poškodbami med postopkom zamrzovanja. Seme ostane v tekočem dušiku pri temperaturi  $-196^{\circ}\text{C}$  zamrznjeno več let.

### Zamrzovanje zarodkov

Postopek zamrzovanja zarodkov predstavlja danes enega najtežjih in nepredvidljivih postopkov v vsakem centru za zdravljenje neplodnosti. Kljub

izredno natančnim protokolom in računalniško vodenem postopku zamrzovanja je uspeh preživetja zarodkov in posledična uspešna nosečnost po vnosu odmrznjenih zarodkov v maternico zelo nizek. Približno 50% zamrznjenih zarodkov ne preživi postopka zamrzovanja in le 15% žensk, ki jim bo v maternico vnesen odmrznjen zarodek, bo rodilo.

Mag. Čedomir Joksimović, dr. vet. med., klinični embriolog  
Mag. prim. Primož Reš, dr. med., spec. gin. in porod.,  
vodja Centra za OBMP  
Postojna

Zdravstveni zavod Dravlje  
Ulica bratov Babnik 10  
1000 Ljubljana  
[www.neplodnost.com](http://www.neplodnost.com)

## LASERSKI STIMULATOR LS 20 GP

Laserski stimulator LS 20 GP je medicinski laserski izvor, ki je namenjen za fizioterapijo akutno ali kronično poškodovanih tkiv, mišic ali vezi, kosti in sklepov. Z obsevanjem se pospešuje celjenje težko zaceljivih ran, podkolenskih razjed (ulcusov) in zaležanin (decubitusov). Napredek je očitien tudi pri nekaterih artritidih. Kadar se LS 20 GP uporablja brez distančnika, je izvor majhna točka in je uporaben za akupunkturo. Tu so preizkušene prednosti: ni bolečin, ni infekcij, skrajšuje čas terapije (10-15s za točko) itd. LS 20 GP sestavljata laserska sonda (LS) in profesionalni

avtomatski polnilec baterij GP Power Bank. Energijo za sondo daje NiMH (Nikelj Metal Hidrid) baterija. Za to vrsto akumulatorja je značilno, da nima spomina in ima največjo gostoto energije na prostornino ali maso. To omogoča, da dela ta LS neprekinjeno s polno močjo do 90 minut. Ko je akumulator prazen, odprite pokrov na ohišju in izrabljenega zamenjajte s polnim. Laser je tako pripravljen za uporabo. Prazen akumulator vložimo v polnilec, kjer se polni 10 ur priključen na električno omrežje. Ko se polni, sveti zelena dioda na polnilcu.

Na zadnjem delu ohišja je vtičnica za varnostni ključ (interloc connector-EN-G601). Da začnemo s terapijo, moramo vtakniti varnostni ključ v vtičnico.

Laserska sonda ima na sprednji strani ohišja lasersko diodo (LD) kot izvor laserskega sevanja. Lasersko sevanje se vključi z gumbom na zgornjem delu ohišja. Ko laser dela, sveti rdeča LED dioda na zgornjem delu laserskega ohišja in sliši se hkrati zvočni signal.

Velika moč laserskih impulzov ( $E/t=P$ ,  $4\text{mJ}/0.2\text{ms}=20\text{W}$  na impulz) obseva tkivo pod kožo, a z globino se intenziteta zmanjšuje. Intenziteta v tkivu pri globini 7 mm je zmanjšana na 38%. Maksimalna povprečna moč je 20 mW, kar pomeni, da ena minuta sevanja zbere do 1J (Joule) energije; 1. 2-0. 2J izgub.

Optimalni terapijski čas obsevanja za  $1\text{cm}^2$  je 4 minute, a naš distančnik na mesto na koži pokrije

0, 5 cm<sup>2</sup> in se uporablja 2 minuti. Običajna doza (4 J/cm<sup>2</sup>) na eno mesto se daje za akutne poškodbe 2-3 dni vsak dan in nadaljuje 2-3 krat na teden, če je treba, kot za kronične poškodbe ali bolezni.

Za obsevanje točke pri akupunkturi se uporablja nerazpršen žarek v kontakt brez distančnika na točko (mного manjša površina) z maksimalno močjo 20 mW v 10-15 sekundah. V splošnem priporočamo uporabo distančnika. Nataknen na lasersko diodo definira osvetljeno površino in dela žarek homogen.

### POVZETEK UČINKOV SEVANJA MEHKEGA LASERJA MOČI 1-500 mW

#### – iz literature

- 1 Pozitivno vpliva na encime v oksidacijski verigi,
- 2 Membrana celice postane bolj permeabilna za Na<sup>+</sup>, K<sup>+</sup>,
- 3 Poveča sintezo proteinov in prostaglandinov,
- 4 Poviša stopnjo mitoze, pospeši se obnova tkiva. Zato ne obsevaj rakavih območij!
- 5 Izboljša natezno trdnost tkiva,
- 6 Izboljša mikrocirkulacijo,
- 7 Resorbira otekline,
- 8 Pospeši epitelizacijo,
- 9 Pospešuje celjenje ran,
- 10 Izboljšana je depozicija kolagena,
- 11 Zdravi akne, aftoze, ekceme, herpes, gube,
- 12 Pospešuje K<sup>+</sup>, Na<sup>+</sup> črpalke, zmanjšuje bolečino,
- 13 Povečuje absorpcijo Ca<sup>2+</sup> iona in s tem vpliva na trdnost kosti,

- 14 Učinkuje akupunkturno,
- 15 Pri povečani dozi na cm<sup>2</sup> ugodno zmanjšuje brazgotine (12 J/cm<sup>2</sup>); znano iz literature in prakse,
- 16 Laserska svetloba sproži medcelično komunikacijo, ker so fotoni regulatorji aktivnosti celic,
- 17 Povečuje sintezo ATP-ja,
- 18 Regulira izločanje sinovialnih vlaken.

Literatura: Low Level Laser Therapy as a medical treatment modality. ISBN 951-96-63200-7 by P.P. Poentinen \_ Clinical Laser Therapy-LLLT. ISBN 87-983204-1-6 by M. D. Jimmie Kert and Rose Lisbeth \_ Therapeutic Lasers-Theory and Practice. ISBN 0-443-04-393-0 by G. David Baxster \_ Lasertherapie in der Sportmedizin und Orthopaedie. ISBN 3-921988-52-7 by G. Danhof Arzt=MD

#### OPOZORILA:

Laserski stimulator LS20GP je laser razreda 3b. Zaradi nevidnega sevanja moramo paziti, da v nobenem primeru ne gledamo v izvor, ko seva.

#### Laserski stimulator LS 20 GP



Uporablja se lahko samo NiMH akumulatorje (priloženo 2 kosa 170mAh) ali izjemoma NiCd akumulatorje. Uporaba standardnih 9V baterij ni dovoljena! Izrabljene akumulatorje je treba odvreči na zato predvideno zbiralno mesto.

Med menjavo akumulatorja se ne sme vključevati stikalo terapije! Paziti je treba na pravilno polariteto (pravilni kontakti) akumulatorja!

#### TEHNIČNI PODATKI:

- valovna dolžina laserja 850nm,
- divergenca pravokotno 70 stopinj,
- divergenca vzporedno 13 stopinj,
- čas trajanja laserskega impulza 200 ns,
- frekvenca laserskih impulzov 5000 Hz,
- povprečna moč laserskih impulzov 20 mW,
- vršna moč laserskega impulza 20 W,
- akumulatorska baterija NiMH 170 mAh (priložena 2 kosa),





- maksimalen čas terapije s polnim akumulatorjem do 90 minut,
- polnjenje akumulatorja 10 ur,
- življenjska doba akumulatorja do 100 polnjenj; brez spominskega pojava,
- zvokovna in svetlobna LED kontrola sevanja laserske diode,
- vklop laserskega sevanja s stikalom,
- varnostni ključek,
- kompaktno ohišje,
- priložen distančnik laserske diode,
- priložena originalna navodila GP Power Bank,

Garancijska doba izdelka je eno leto. Letna kontrola moči laserskega izvora je pri prodajalcu, kjer lahko dobite tudi navodila za razne uporabe.

Prodaja: 01 -75 65 754

Avtorja: Jože Žakelj, mag. fiz.

Servis: 040 -42 61 21

Matjaž Zalar, mag. el

## OPRAVIČILO

V prejšnji številki glasila PARAPLEGIK smo v novici »ZIMSKE PARAOLIMPIADA« (ZIMSKE PARAOLIMPIJSKE IGRE) zaradi nepoznavanja pravil vrhunskega športa, kot so zimske paraolimpijske igre, zapisali tale stavek: »Zaradi premajhnega števila točk so prireditelji nekoliko spremenili pravila in tako Žiga Breznik ni nastopil v superveleslalomu, Gal Jakič pa je v veleslalomu lahko nastopil le ko predtekmovalec.«

Dolžni smo vam opravičilo in pojasnilo. Prireditelji niso

spreminjali pravil, ampak so jih le vestno izvajali. Ker naša tekmovalca v predtekmovalnih nista dosegla ustreznega števila točk – 160 ali manj, se po osnovnih kriterijih nista uvrstila v tekmovanja na paraolimpijske igre. Toda po pravilniku ima vsaka država pravico zaprositi za tako imenovano »Wild Card«, ki omogoči nastop tudi športniku, ki ne izpolnjuje osnovnega kriterija (160 ali manj točk), vendar le v eni disciplini. V pravilih točno piše, da posamezna država lahko dobi le eno Wild Card v moški in eno v ženski konkurenci. V moški konkurenci je Slovenija to izkoristila za Breznika v tehničnih disciplinah, v nobenem primeru pa ni bilo možno dobiti dovoljenja za nastop v konkurenci še za drugega tekmovalca.

Dodamo naj še, da so bili prireditelji izredno fair, saj so omogočili, da je Gal Jakič kot mlad in perspektiven smučar bival v paraolimpijski vasi, užival vse bonitete kot uradni udeleženci, končno pa so mu dovolili celo to, da je lahko presmučal veleslalomski progi kot predtekmovalec. Brez velike uvidevnosti prirediteljev to ne bi bilo mogoče, saj bi lahko rekli, da je možno bivanje v vasi le za uradne udeležence.

**Vsem se za našo napako opravičujemo, še posebej pa prirediteljem. Do nje je prišlo izključno zaradi nepoznavanja pravil in napačnega razumevanja informacij. Gospodu Janezu Furlanu pa hvala za opozorilo in verodostojno informacijo.**

Jože Globokar

## POČITNIŠKI DOM V PACUGU JE ODPRL SVOJA VRATA

Takšne medijske pozornosti, kot jo je imela gradnja počitniškega doma paraplegikov v Pacugu, ni bil doslej deležen še nobeden od projektov Zveze paraplegikov Slovenije. Veliko je bilo napisanega, a le malo vzpodbudnega. Preveč je bilo kritiziranja in škodoželjnosti, kar je v času, ki ni ravno naklonjen invalidom, le še oteževalo potek dela pri gradnji. A vendar smo z veliko volje in vztrajnostjo premagali vse ovire in uspeli. Danes lahko vsem nasprotnikom naše vizije pokažemo, da je postala resničnost in da je prva faza našega počitniškega doma uspešno končana ter že lahko služi svojemu namenu.

Med prvimi smo, na sončno soboto ob koncu maja, obiskali naš novi počitniški dom paraplegiki Ljubljanske pokrajine. Dobro organiziran prevoz s kombiji nas je z vseh strani največje regijske enote Zveze paraplegikov, Ljubljanske pokrajine, pripeljal v Pacug. Naš novi kotiček sredi zelenja, ima toliko parkirnih mest pred samim domom in tudi v garaži, da je bilo prostora za vse dovolj.

Ob prihodu nas je sprejel in pozdravil direktor doma Jani Trdin. Povabil nas je v čisto sveže opremljeno recepcijo in jedilnico, kjer nam je z aperitivom zaželel dobrodošlico gospod Jožko Joras, naš prijatelj in zaveznik pri urejanju občinskih zadev. S potekom gradnje in nadaljnimi načrti nas je seznanil podpred-

sednik ZPS Dane Kastelic. Z zanimanjem smo mu prisluhnili in se kasneje razdelili v skupine ter odšli na voden ogled prostorov. Z dvigalom smo se odpeljali v prvo nadstropje, kjer so prijetne dvoposteljne sobe, s funkcionalno opremljenim prostorom stranišča in kopalnice. V istem nadstropju je tudi prostrana terasa, ki zaradi ozelenitve s travo in grmovnicami pričara vtis pravega malega parka. V pritličju so poleg kuhinje in jedilnice še prostori, namenjeni medicinskim in rehabilitacijskim dejavnostim, ki pa žal še čakajo na opremo. Zunaj objekta se na eni strani razprostira športno igrišče, pod katerim so skrite garaže, na drugi strani pa se v vsej svoji lepoti lesketajočih valov in sinje modrine, bahavo postavlja bazen z vso sanitarno infrastrukturo. Ob njem pa sta tudi že postavljeni dvigali, ki omogočata preprost dostop v vodo.

Medtem, ko smo se vračali z ogleda, je iz kuhinje pritaženo zadišalo po dobrotah z žara. Ob spremljavi glasbe je med obedom stekel klepet, ki se je dotaknil vseh aktualnih tem in obudil iz pozabe marsikateri dogodek. V prelepem, sončnem vremenu in prijetnem kramljanju je čas kar prehitro minil in vsem udeleženiim je bilo žal, ko se je bilo potrebno posloviti. Prav gotovo se je marsikdo že tisti dan odločil, da bo odslej letoval prav v tem domu.

Mira Racman



Člani na ogledu novega doma

## “VIKEND PAKET” V SEMIČU

V okviru društva paraplegikov ljubljanske pokrajine že nekaj časa uspešno deluje ženska sekcija. Članice se redno srečujemo in se soglasno odločamo za različne aktivnosti. Med najbolje sprejetimi, tudi po mnenju drugih, je bila izdelava novoletnih voščilnic in čestitk. Naša želja po druženju in celoletna prizadevnost pri delu, sta bili nagrajeni z “vikend paketom” v našem domu v Semiču.

Kar nekaj priprav je bilo potrebnih, še posebej, ker smo pričakovale, da bo naše bivanje v Semiču popestrilo srečanje s predstavnicami novomeškega aktiva žensk. Vsaka od nas je zavihala rokave in pripravila kakšno specialiteto iz svoje zakladnice sladic, s seboj pa smo prinesle tudi polno mero dobre volje. Škoda, da nas novomeške kolegice niso obiskale, kajti imele smo se prekrasno in lahko jim je žal.

Po okusnem kosilu, ki smo si ga družno pripravile, smo na predlog našega zvestega šoferja

Tomaža, ki te kraje že dobro pozna odšle na izvir Krupe. Prekrasna, neokrnjena narava je ob šumenju brzc ponujala prijetno sprostitev in ohladitev v vročem majskem popoldnevu. Ob sončnem zahodu, ko so nad vodo že lebdele prve večerne meglice, smo se vrnile v dom. V vrtnem paviljonu na notranjem dvorišču hiše je Tomaž pripravil piknik s slastnimi dobrotami z žara. V jasni noči so se ob soju lune in zvezd v tistem pogovoru prepletale življenjske zgodbe in izmenjavale izkušnje vseh udeleženk, še pozno v noč.

Prijetno sončno jutro nas je pozdravilo in zvabilo na zajtrk v travi. Dopoldan smo si popestrile z različnimi družabnimi igrami in sprehodi. Tekmovanje v balinčkanju je potekalo ob bučnem navijanju, za nagrado pa smo kosilo popestrile z obilico sladoleda.

Prehitro je potekel čas našega druženja in pred odhodom je bilo potrebno še vse pospraviti. Ob slovesu pa smo si bile enotne, da je bilo to srečanje v Semiču naše prvo, zagotovo pa ne tudi zadnje.

Mira Racman

*Prijetno druženje v Semiču*



## REDNI LETNI OBČNI ZBOR DPŠŠ

Letos smo se pri Društvu paraplegikov severne Štajerske zbrali na letnem občnem zboru 8. aprila v prostorih osnovne šole Gustava Šiliha.

Po uvodnih pozdravnih besedah predsednika Vilibalda Pepevnika in Zdenke Kaiser, ravnateljice šole gostiteljice, smo sprejeli poslovnik, izvolili delovno predsedstvo in s tem uradno začeli občni zbor.

Poročilo o delu društva in finančno poročilo v preteklem mandatnem obdobju nam je podal predsednik, v njem je podrobno opisal sprejete in izvedene sklepe v preteklih štirih letih, posebej je poudaril, da moramo biti na svoje opravljeno delo ponosni, in končal z besedami: »Če ne bomo imeli lastnega sija, nas sij drugih ne bo osvetlil, temveč bomo osenčeni.«

Sledila so poročila nadzornega odbora, referentov za šport kulturo in socialo. Med povabljenimi gosti velja posebej omeniti predsednika zveze paraplegikov Ivana Peršaka ter župana občine Lenart Ivana Vogrina in njegovo svetovalko za pravne zadeve Veroniko Perc. Gospod župan nam je ob tej priložnosti svečano predal podpisano pogodbo o nakupu zemljišč ob naši novi

pridobitvi – Paracentru v Oseku pri Lenartu. Zemljišča nam je občina prodala pod zelo ugodnimi pogoji in s tem omogočila funkcionalno delovanje Paracentra. V nagovoru članom pa je župan poudaril, da je treba dostojno skrbeti za tiste, ki ne morejo delati, to so otroci invalidi in ostareli, ostali pa morajo zase poskrbeti sami. Ivan Peršak, predsednik ZPS, je zelo pozitivno in pohvalno ocenil delo našega društva v preteklem mandatnem obdobju, v prihodnjem pa nam je obljubil finančno pomoč pri ureditvi Paracentra.

Letošnji občni zbor je bil tudi volilni, na njem smo še za eno mandatno obdobje potrdili dosedanjega predsednika Vilibalda Pepevnika in podpredsednika Alfreda Lasetzkyja, v ostale odbore in komisije pa je bilo izvoljenih kar nekaj novih imen. V programu dela za novo mandatno obdobje je predsednik napovedal nadaljevanje dosedanjega dela s poudarkom na Paracentru.

Ob koncu se je vsem navzočim zahvalil predsedujoči Ivan Žalik, novoizvoljenemu vodstvu pa začel plodno delo v naslednjih štirih letih.

Tudi sam želim v prihodnosti veliko delovnih zmag in naj nas vse skupaj vzpodbuja misel: Kar govoriš odpihne veter, samo kar narediš požene korenine!

Janez Raišp

*Slovesna predaja pogodbe iz rok župana občine Lenart o nakupu zemljišča ob Paracentru (foto Raišp)*



## KRUTA RESNICA

Smrt  
zahteva življenje.  
Ni zdravila  
ne plačila,  
da bi smrti nas  
rešila.

Ko smrt potrka,  
ni treba vrat  
odpreti,  
ker začel si  
že trohneti.

Smrt  
napravi nas enake  
v grobovih,  
v večnosti  
pa so razlike velike!

*Jakob Kaučič*

## NOVO PRILAGOJENO VOZILO DPSŠ!

Invalidi-paraplegiki smo zaradi poškodbe ali bolezni hrbtenjače posledično hromi. Največkrat gre za diagnoze parapareza, paraplegija, tetrapareza in tetraplegija. Ljudje s temi diagnozami spadamo med najtežje invalide, saj nas ob ohromelosti okončin spremljajo še motnje v delovanju drugih za normalno življenje pomembnih funkcij. Težka invalidnost pa je narekovala ustanovitev organizacije, da bi se tako lažje spoprijemali s težavami, ki jih med invalide prinaša birokracija.

Danes smo invalidi z gornjimi diagnozami (imenovani paraplegiki) organizirano združeni v devet regijskih društev paraplegikov v Sloveniji. Društva tvorijo krovno organizacijo Zvezo paraplegikov Slovenije (ZPS). Organizirani smo tako, da pokrivamo vse predele Slovenije. Osnovni namen obstoja in delovanja društev je izvajanje posebnih socialnih programov v korist gibalno ovirane populacije, tistih programov, ki jih ne izvajajo druge državne ali lokalne institucije. Ker v društvih in v ZPS izvajamo posebne socialne programe v korist gibalno ovirane populacije smo od MDDSZ pridobili status društev, ki delujejo v širšem javnem interesu na področju socialnega varstva invalidov.

Izvajanja načrtovanih programov in aktivnosti si ni mogoče zamisliti brez prilagojenega ter varnega prevoza paraplegikov. Izvajanje aktivnosti za enakopravno vključevanje paraplegikov v vse oblike družbenega življenja pa oblikuje in vpliva na družbeno miselnost in zavest, ki med ljudmi izključuje vsakršno morebitno manipulacijo ter segregacijo zaradi drugačnosti paraplegi-

kov ter vzpodbuja pozitivna stališča zdrave populacije do invalidov – paraplegikov.

Javni prevoz, prilagojen za invalide na invalidskih vozičkih v regiji delovanja DPSŠ ne obstaja, zato je v Društvu paraplegikov severne Štajerske (DPSSŠ) med pomembnejšimi posebnimi socialnimi programi vsekakor izvajanje programa prilagojenega prevoza invalidov na invalidskih vozičkih. Prilagojen prevoz rešuje specifične in temeljne potrebe posebne ciljne skupine – mobilnost članov društva paraplegikov. Ker smo v DPSŠ od MDDSZ pridobili status društva ki deluje v širšem javnem

interesu, opravljamo prilagojene prevoze gibalno oviranih oseb tudi za osebe, ki so invalidi in niso člani našega društva ter za naše člane, ki so člani tudi drugih invalidskih društev (tudi za člane YHD, (vprašanje dvojnega članstva?) katera ne izvajajo programa prilagojenega prevoza za svoje člane na celotnem področju Slovenije. To pa je pravi pokazatelj dobre organiziranosti ZPS in njenih regijskih društev, saj je z izvajanjem posebnih socialnih programov »pokrit« vsak kotiček v Sloveniji, kjer živimo člani paraplegiki. V ZPS in regijskih društvih paraplegikov pa bo potrebno razmisliti o izvajanju programa osebne asistencije in pomoči na domu za vsa regijska društva (to sedaj opravlja YHD - brez prevozov), saj bi tako bila izvajanje prilagojenega prevoza in osebne asistencije ter pomoči na domu dostopna vsem korisnikom, ki to potrebujejo. Tako bi se preprečilo dvojno članstvo invalidov, izvajanje in poraba denarja bi bila preglednejša. Organiziranost in možnosti ZPS z regijskimi društvi govorijo v prid takšnemu razmišljanju.

*Novo kombinirano vozilo*



Za opravljanje prilagojenih in za invalide varnih ter udobnih prilagojenih prevozov pa je nujno potrebno kvalitetno in predvsem varno vozilo. V DPSS smo z velikim razumevanjem in zagotovitvijo finančnih sredstev s strani ZPS, meseca maja kupili novo varno, udobno in lepo vozilo (kombi) ter ga opremili in prilagodili tako kot je potrebno za popolno funkcionalnost in varno vožnjo. Zaposlenega imamo voznika, ki bo opravljal prevoze in skrbel za redno vzdrževanje vozila.

Z nabavo prilagojenega društvenega vozila za potrebe prilagojenih in varnih prevozov paraplegikov se bo zagotovila udeležba zainteresiranih paraplegikov v različnih aktivnostih, ki jih organizira in izvaja društvo. Gre za potrebe prevozov paraplegikov za udeležbo na programe in osebne prevoze, ki jih člani društva potrebujejo v svojem domačem okolju zaradi specifične invalidnosti.

Hvala vodstvu ZPS za po mojem edino pravilno odločitev finančno podpreti nabavo novega varnega primerne vozila. V DPSS pa bomo neprenehoma skušali zagotavljati prilagojen prevoz vsem članicam in članom, predvsem pa tistim, ki zaradi težje invalidnosti ne morejo sami do bolnišnic, zdravilišč in koriščenju drugih socialnih programov, kakor tudi za osebne potrebe posameznika. To je tudi poslanstvo našega društva, saj vse pridobljene odločbe govorijo, da smo invalidska organizacija, ki deluje na področju socialnega varstva invalidov.

Želimo si veliko varnih in udobnih prevoženih kilometrov z novim vozilom.

Vilibald Pepevnik

## PARACENTER DOBIVA DUŠO!

V Društvu paraplegikov severne Štajerske se bomo potrudili in uredili PARACENTER tako, da bomo lahko paraplegikom in tetraplegikom Slovenije ter drugim zainteresiranim invalidom iz domovine in tujine ponudili sodelovanje v čim več aktivnostih. Pri nas bodo lahko igrali košarko na invalidskih vozičkih, odbojko na invalidskih vozičkih, se ukvarjali z atletske disciplinami, športnim ribolovom, kegljanjem z visečo kroglo (rusko kegljanje) in balinanjem. Invalidi, imetniki štirikolesnih motorjev bodo lahko našli svoj raj na primerni adrenalinski motokros stezi.

To so besede, ki sem jih zapisal v prejšnji številki Paraplegika. Danes bi rad bralce seznanil z novimi dejstvi, ki so se zgodila v vmesnem času.

### PARACENTER RES DOBIVA DUŠO!

V last smo pridobili čez 30.000 kvadratnih metrov funkcionalno opremljenih zemljišč, ki tako zaključujejo funkcionalnost in bodo omogočala kvalitetno izvajanje več posebnih socialnih, športnih, kulturno izobraževalnih in družabnih programov v korist vseh paraplegikov Slovenije. Pričeli smo z nujnimi deli za odpravo obstoječih arhitektonskih ovir, priključili smo električno energijo, priključili vodovod, urejamo za invalide primerne sanitarije, očistili smo zapuščeno okolico. Večino del opravljamo člani društva, največ pa seveda opravijo naši svojci in člani simpatizerji. Veliko materiala smo pridobili od raznih donatorjev, opravili so nam donatorske prevoze materialov. Čiščenje in druga enostavnejša dela opravljajo cele družine naših članov. Ko pogledamo vse naštetu smo lahko opravičeno veseli in hkrati ponosni, da živimo v sredini, ki nam je pripravljena pomagati pri uresničevanju naših ciljev. Šele na delu se vidi kako znamo in zmoremo skupaj dihati in živeti za društvo. To pa še bolj zavezuje naše vodstvo k tankočutnosti pri planiranju, zagotavljanju in porabi materialnih sredstev.

Verjamem, da poznate misel: KJER JE VOLJA TAM JE POT, zato vsem nam želim veliko volje, da bo lahka in dolga pot.

08. julija bo v PARACENTRU srečanje paraplegikov motoristov s štirikolesniki, kjer bo možno izvesti adrenalinsko vožnjo – motokros po obstoječi motokros progi

Vsi ste lepo vabljeni.



Vilibald Pepevnik

Izgradnja klančine

## Tekmovanje v atletiki

Tretje izmed štirih planiranih tekem smo bili organizator DPSŠ na Stadionu v Slovenski Bistrici. Nemoten potek tekmovanja je zelo motilo hladno in deževno vreme, zato ga ni bilo možno izvesti v celoti.

Tekmovalo je pet ekip v metalnih disciplinah Krogla, disk, kopje in kij. Na tekmovanju je sodelovala tudi tekmovalka in reprezentantka Jana Fuehrer iz skupine slepih in slabovidnih, ker nima možnosti na drugih domačih tekmovanjih.

Na samem tekmovanju je bil prisoten tudi trener Državne reprezentance g. Sebastjan Grosek.

Stanje po treh nepopolnih tekmah:

- |         |                                       |
|---------|---------------------------------------|
| 1.mesto | DP Jugozahodne Štajerske              |
| 2. »    | DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja |
| 3. »    | DP Koroška                            |
| 4. »    | DP Severne štajerske.                 |

Prepričani smo, da bo naslednje tekmovanje v atletiki potekalo še uspešneje v prijaznejšem vremenu ter večji udeležbi.

Športni referent  
Žalig Ivan

## Prvo meddruštveno tekmovanje v športnem ribolovu

Prvo meddruštveno tekmovanje v športnem ribolovu za invalide na vozičkih je po razpisu ZPS izvedlo DPSŠ v nedeljo, dne 14.5.2006, katero se je odvijala na tekmovalni trasi na Pragerskem. Tekmovanja se je udeležilo osem ekip ter posamezniki. Na samo izvedbo tekmovanja ni bilo pripomb.

### Uvrstitev ekip:

- |          |            |
|----------|------------|
| 1. mesto | DP CELJE   |
| 2. »     | DP KOROŠKA |
| 3. »     | DP MARIBOR |

### Posamezno:

- |          |                         |
|----------|-------------------------|
| 1. mesto | Centrih Rudi DP Celje   |
| 2. »     | Križanič Silvo DP MS    |
| 3. »     | Šilak Srečko DP Maribor |

### Ženske in tetra – posamezno:

- |          |                           |
|----------|---------------------------|
| 1. mesto | Zdravko Grilc DP Koroška  |
| 2. »     | Ivanka Kostevc DP Maribor |
| 3. »     | Slavko Dunaj DP MS        |



Zmagovalna ekipa DP Celje

Za pomoč pri izvedbi tekmovanja smo se zahvalili vsem donatorjem, sodnikom, spremljevalkam in spremljevalcem za vsestransko pomoč ter Lasetzky Alfredu za okusno pripravljeno hrano. Tekmovanje se je končalo v prijetni družbi ter prijetnem vzdušju ter z obilnim ulovom tako, da smo na koncu bili vsi zadovoljni. Upamo, da bo naslednje tekmovanje prav tako uspešno.

Žalig Ivan

## KARANTANSKI KNEZI SE OGLAŠAMO

Na občnem zboru našega društva konec marca sem bil izvoljen za novega predsednika društva. Seveda je omenjena izvolitev prinesla s sabo marsikaj novega, predvsem pa nove zadolžitve in naloge. Na občnem zboru smo izvolili tudi nov petčlanski upravni odbor, ki upam, da mi bo pri mojem delu v podporo ter pomoč. Upravni odbor poleg mene sestavljajo še Ivan Gaberšek-podpredsednik, ter člani Rajko Ternik, Damjan Rek in Boštjan Javernik.

No, naše delo poteka po že ustaljenih tirnicah, tako da kaj revolucionarnega od mene tudi ni pričakovati. Konec meseca aprila smo zaključili z rekreacijo, ki se je udeležuje vedno več članov. Bolj ko je šla rekreacija h koncu, več članov se je udeleževalo treningov. Tako se je proti koncu udeležilo rekreacije tudi po dvanajst naših članov – 43% članstva. Tolikšno število članov se je udeležilo našega srečanja ob zaključku rekreacije, ki je potekalo ta vikend. Zaradi slabe vremenske napovedi je srečanje potekalo kar pri meni doma; ob kulinarčnih specialitetah naših dveh kuharskih mojstrov smo založili želodčke, potem pa se odpravili na bližje igrišče. Naša tradicionalna ekipa je v treh tekmah premagala nasprotnike, očitvidci bi lahko rekli, da smo jih kar deklasirali... Fantje, bo treba še malo potrenirčkati... Srečanje se je ob dobri hrani in veseli družbi nadaljevalo, dan pa se je prevesil v noč...

Pri društvu potekajo intenzivni pogovori z Mestno občino Slovenj Gradec o nakupu naših novih delovno-bivalnih prostorov. Z občino smo zara-

di črtanja nakupa naših novih delovno-bivalnih prostorov na upravnem odboru Zveze dosegli dogovor, da bo dostop do naših prostorov popolnoma raven oziroma v sprejemljivih procentih klančine, tako da bodo naše prostore lahko brez problemov obiskovali tudi najteže prizadeti člani. Za omenjeno spremembo pa smo v novem bloku, ki se intenzivno gradi, naše prostore glede dostopa locirali na za nas ugodnejšo stran.

Razpisi na društvu pa so že večkrat omenjena tema. Prijavljamo se na razpise, ki jih zasledimo v Uradnem listu, ostalih lokalnih glasilih ter na internetnih straneh. Tukaj bi se rad zahvalil Katji, naši strokovni sodelavki na Zvezi, ki nam redno pošilja informacije o objavah v Uradnem listu glede razpisov, ki se nanašajo na naše področje. Naše društvo pokriva dvanajst koroških občin, navadno pa se prijavimo na občinske razpise občin na športnem področju ter na področju sociale. Pri nekaterih občinah smo kar uspešno prišli do proračunskih sredstev, pri drugih pa še vedno bijemo večni boj glede sedeža društva in jim že več let neuspešno dopovedujemo, da smo regijsko društvo, ki deluje na območju vseh dvanajstih koroških občin s sedežem v Mestni občini Slovenj Gradec. V marcu smo se udeležili košarkaškega turnirja v Zgornji Polskavi, na katerem smo dosegli odmevno zmago. Prvič v zgodovini našega društva smo

*Ekipa košarke DP Koroške*



premagali nasprotno ekipo, in sicer rekreativce Maribora. Za nas je to kar velik uspeh, prva ekipa Maribora je pač boljša od nas vsaj za dva kakovostna razreda.

Pod organizacijo našega prekaljenega kegljača Srečka je brezhibno potekal tradicionalni Grnjakov memorial v kegljanju, ki ga organiziramo v spomin na našega člana Avgusta Grnjaka. Turnir poteka brezhibno, samo Srečko bo moral po mnenju enega izmed donatorjev za turnir v prihodnje na domačem terenu zmagati, da bo uspeh popoln...

Atletska tekmovanja pa so se tudi že začela. Korošci obljublamo trden boj do zadnjega kola, dostojno bomo zastopali naše barve. Po prvem kolu nam sicer ne kaže najbolje, pa se je že v preteklosti pokazalo, da ne smemo vreči puške v koruzo, saj prva lastovka tudi Celjanarjem še ne prenese pomladi...no, pa tudi po drugi tekmi Korošci nismo obupali; čakamo na ugoden razplet. Do konca sta še dve tekmi...

Za naše člane planiramo konec junija izlet v Italijo, povzeli se bomo na 2600 m visoke Dolomite. Trasa še ni dokončno določena, iz preteklih izkušenj pa garantiramo, da bo na izletu lepo... Prirčno vabljeni... Prirčnice zaželene...

Damjan Hovnik

V Paraplegiku št. 106, ki je izšel aprila 2006, na strani 32 je avtor članka »KO TE PLJUČNICA« Stojan ROZMAN in ne Damjan HOVNIK, kot je pomotoma zapisal tiskarski škrat!

## MUZEJ PREMOGOVIŠTVA VELENJE

Člani društva paraplegikov JZŠ smo se udeležili ogleda muzeja premogovništva v Velenju. Organiziral ga je naš član Mirko Temnik, ki je, preden je postal paraplegik, delal prav v tej jami, kjer je sedaj muzej.

Že ob vstopu v muzej smo začutili rudarsko vzdušje, kajti vsakdo, ki je prišel mimo nas je pozdravil z obveznim pozdravom SREČNO. Jama je razdeljena na stari in novi del ter na zbirko razvoja slovenskega premogovništva in rudarsko stanovanje, ki sta v tako imenovani beli garderobi. Star del jame je opremljen z audio-vizualnimi učinki, razmere so prikazane tudi s pomočjo lutk. Moram priznati, da vse skupaj deluje dokaj pristno. Novi del pa je opremljen s sodobno jamsko mehanizacijo, kakršno uporabljajo rudarji pri svojem delu še danes. Pred vstopom v dvigalo, smo oddali vse predmete, ki lahko sprožijo iskro (žal tudi fotografske aparate in mobilnike), dobili smo zaščitne halje in čelade, ter obvezno pravo rudarsko malico. Še nekaj napotkov s strani vodi-

ča, in smo šli.

Dvigali sta opremljeni z zvočnimi signali, saj upravljalca dvigal (tisti na površju in tisti pod zemljo) tako medsebojno komunicirata. Štajger (nadzornik v jami), ki nas je vodil, je povedal, da potuje dvigalo s hitrostjo 4m/s, meni se je zdelo precej hitro, in morete si misliti, da me je kar malo stisnilo pri srcu, ko sem zvedela, da so za potrebe muzeja oz. turizma zmanjšali to hitrost kar za polovico. Rudarji torej potujejo proti središču zemlje s hitrostjo kar 8m/s. Za nekatere bi bil to pravi pravcati adrenalinski izziv. Dvigalo se je ustavilo in izstopili smo.

Prvi vtis »no, saj ni nič posebnega«, dokler ne začutiš hladne sapice, ki veje po jašku, in se zaveš, da si 157m pod zemljo. Ko smo se vsi zbrali, sta štajgerja pogasnila luči, da bi poustvarila rudniško

Obisk rudnika





vzdušje. Pot so nam pot osvetljevale le majhne lučke, imenovane komplampe ali koparce. Spustili smo se še 10m globlje kjer nas je pričakal Anton Aškerc in nas popeljal v skrivnostni in temačni svet rudarjev, kjer so na premogarje prežale številne nevarnosti, predvsem plin-metan in nevarnost zrušenja. Da bi rudarji varno opravljali svoje delo in se zdravi vračali na površje, so molili k Sveti Barbari, in ta je pozdravila tudi nas.

Po ogledu starega dela jame smo se ustavili v jedilnici, ki leži 180m pod zemljo in je hkrati najgloblja jedilnica pri nas in verjetno tudi v Evropi. Prijetno smo poklepetali in štajgerja sta z veseljem odgovorila na vsako vprašanje. Med drugim me je zanimalo, zakaj ženskam ni dovoljeno delo v rudniku. Štajger se je spretno izmuznil odgovoru in rekel: »Glede na to, da nas obdaja tema, bi bile ženske verjetno več časa na porodniškem dopustu kot pa v službi.«

Ko smo se okrepčali, smo nadaljevali ogled skozi novi del jame, ki je za razliko od starega dela, v katerem je tema, osvetljen in opremljen z najsodobnejšo mehanizacijo, stene so nabrizgane z betonom in podprte s panelnimi segmenti.

Po skoraj dveh urah pod zemljo se je bilo prav prijetno vrniti na površje in užiti dnevno svetlobo. Moji vtisi so zelo vznemirljivi, mogoče tudi zato, ker sem zvedela, da je bil moj dedek štajger prav v tej jami.

In če se boste odločili obiskati muzej premogovništva, kar vam toplo priporočam...SREČNO!

Muzej je primeren za invalidske vozičke, vse informacije pa dobite na spletni strani: [www.rlv.si/muzej](http://www.rlv.si/muzej).

Barbara Slaček

## DELO V NAŠEM DRUŠTVU

Letos smo imeli dve seji upravnega odbora društva. Razpravljali smo o delu društva v preteklem letu, programu dela za letos; v teku je pridobivanje novih poslovnih prostorov. Trenutno urejamo potrebno dokumentacijo za finalizacijo prostorov.



*Predstavitve projektne naloge*

Pripravili smo občni zbor društva, o katerem smo pisali že v prejšnji številki. Razpravljali smo tudi o dodeljevanju socialnih pomoči. Prošenj naših članov je vedno več, rešujemo pa jih, kolikor moremo, saj finančnih sredstev ni nikoli dovolj. Potrebe so večje tudi zato, ker imamo veliko novih članov, ki si morajo na novo urediti življenje.

Hkrati so se redno odvijale naše standardne dejavnosti športa in rekreacije ter interesnih dejavnosti. Pri športno-rekreativni dejavnosti smo se ukvarjali s kegljanjem, košarko, šahom, ribolovom in atletiko. Udeleževali smo se različnih tekmovanj, najuspešnejši smo bili v atletiki in ribolovu. Letos smo se po dolgem času udeležili tekmovanja v košarkarski ligi ZPS. V košarki smo bili tudi organizator tekmovanja za pokal ZPS na Polzeli. Na tekmovanju smo prvič v zgodovini društva osvojili tretje mesto. Sodelujoče je nagovoril tudi

župan občine Ljubo Žnidaršič.

Kar se tiče interesnih dejavnosti, smo si med drugim ogledali razstavo ročnih del v Slovenj Gradcu, udeležili smo se tudi kulturnega srečanja v Ajdovščini, ogledali smo si tudi premogovnik v Velenju. V Ljubljani in Trzinu smo si ogledali tehnične pripomočke. Pomagali smo pri izdelavi diplomske naloge diplomantki s področja socialnega dela.

Ne glede na to, da so napisani pravilniki o gradnji javnih objektov in površin brez arhitektonskih ovir, opažamo na našem področju veliko nepravilnosti pri novogradnjah. V maju smo naredili posnetek stanja v mestu Vojnik, kjer je teh ovir ravno pri novogradnjah veliko.

Veliko sredstev porabimo pri prevozi naših članov, pri tem sodelujemo z ostalimi društvi paraplegikov.

Gordana Kitak

*Nepravilnosti pri novogradnjah v Vojniku*



## MEMORIAL PETRA ZDOVCA

Ne hodi pred menoj, morda ne bom sledil.  
Ne hodi za menoj, morda ne bom vodil.  
Hodi ob meni in bodi moj prijatelj.

(James Boswell)

Žal, Peter že nekaj časa ne potuje skozi čas z nami. Še vedno ga imamo v spominu predvsem kot dobrega človeka in prijatelja.

Ker je bil pionir kegljanja v našem društvu in nekaj časa vodil to dejavnost, priredimo v spomin nanj vsako leto Memorial Petra Zdovca v kegljanju, kamor se vedno zbere veliko članov vseh društev.

Tako smo tudi letos zgodaj spomladi organizirali tekmovanje v dvorani Golovec v Celju. Zopet se je zbralo veliko članov in članic vseh društev. Po končanem tekmovanju je predsednik našega društva Janez Hudej spregovoril nekaj besed v Petrov spomin, sledila je razglasitev rezultatov. Najboljše rezultate so dosegli:

### EKIPNO TEKMOVANJE

1. DP severne Štajerske, Maribor

2. DP ljubljanske pokrajine, Ljubljana
3. DP jugozahodne Štajerske, Celje

### PARAPLEGIKI

1. Alfred Lasetzky, DP severne Štajerske
2. Viktor Rupnik, DP ljubljanske pokrajine
3. Martin Tabak, DP ljubljanske pokrajine

### ŽENSKÉ

1. Cvetka Štirn, DP ljubljanske pokrajine
2. Senka Ivanišević, DP ljubljanske pokrajine
3. Ivanka Kostevc, DP severne Štajerske

### TETRAPLEGIKI

1. Vinko Hauzer, DP severne Štajerske
2. Slavko Mikec, DP jugozahodne Štajerske
3. Klavdij Leban, DP severne Primorske

### VETERANI

1. Franc Borovnjak, DP Prekmurja in Prlekije
2. Vlado Horvat, DP Prekmurja in Prlekije
3. Hasan Čaušević, DP ljubljanske pokrajine

Sledilo je prijetno druženje, dokler se nismo razšli na vse strani. – Peter nam je podaril še en lep sončen dan.

Gordana Kitak

*Memorial Petra Zdovca*



## POTEP PO PRIMORSKI S PRIDIHOM POEZIJE

25. aprila je naš kombi ubral malo drugačno pot kot običajno. V lepem pomladnem dnevu smo se odpeljali proti Primorski. Po kratkem vmesnem postanku smo prispeli v Ajdovščino, kjer nas je na avtobusni postaji pričakala prijazna Klavdija iz Doma starejših občanov. Sledili smo ji do enega izmed zgodovinsko najzanimivejših krajev na severnem Primorskem – Vipavskega križa.

Vipavski križ leži na enem značilnih gričev in se omenja že v 13. stoletju kot Villa Crucis. Njegovo zgodovino nam je opisala gospa Batova, poslušali smo jo v senci mogočne cedre in tik zraven frančiškanskega samostana, ki je znan po bogati knjižnici. Največji razcvet je naselje doživelo v začetku 16. stoletja, ko je dobilo leta 1533 mestne pravice. V spomin na stare čase vsako leto junija kraj zaživi s prireditvijo Kriški semanji dan. Aktivno domače turi-

stično društvo privablja ne samo obiskovalce, temveč tudi razne ustvarjalce. Tudi pesniki in slikarji, člani Zveze paraplegikov, Vipavski križ dobro poznajo. Po ogledu tega zanimivega kraja nas je Klavdija odpeljala v Dom starejših v Ajdovščini, kjer so nas prisrčno sprejeli in nam pripravili srečanje, ki so ga pripravili Kulturnica - skupina stanovalcev doma in Društvo animatorjev Norma 7, ki ga prizadevno vodi gospa Vlasta Rebek Dolenc.

Predstavili so mene in mojo knjigo pesmi Pogled v sanje. Kljub temu, da sem imela že več predstavitev svojih pesmi, je bila ta nekaj posebnega. Imela sem občutek, da znova doživljam tisto prvo krstno predstavitve, le na drugačen in čustveno obarvan način. Prejela sem lep šopek mojega najljubšega cvetja – vrtnice.

Nekje sem prebrala: Vonj po vrtnici vedno ostane tudi na roki, ki jo podarja.

Po končanem kulturnem programu smo posedeli z ustvarjalci tega lepega popoldneva in osebjem doma, ki ga prizadevno vodi gospa Magda, ki zna vzpodbujati ustvarjalnost svojih varovancev.

Ko smo odhajali v zahajajoč pomladni večer, so nas prisrčno pospremili na pot z obojestransko željo, da se zopet vidimo.

Kitak Gordana

## LIKOVNA DELAVNICA V TOLMINSKIH KORITIH

Kljub mrzlemu in deževnemu vremenu, ki je dišalo celo po snegu, smo se slikarji ZPS 30. aprila 2006 zbrali v Tolminskih koritih na mesečni likovni delavnici. Delavnico je organiziralo Društvo paraplegikov severno primorske regije v sodelovanju z Zvezo paraplegikov Slovenije.

V zavetju tamkajšnjega gostišča smo v topli brunarici, čeprav samo s pogledom skozi okna, uspešno likovno ustvarjali. Zbralo se je enajst slikarskih zanesenjakov, ki so svoje izdelke pripravljali za izbor za Zlato paleto na področju abstraktne umetnosti.

Na koncu so se nam pridružili prijetni domačini, ki so s spoštljive razdalje in z občudovanjem spremljali naše delo. Deležni smo bili tudi obiska visokega predstavnika Ministrstva za kulturo RS Slovenije Silvestra Gaberščka.

Benjamin Žnidaršič

*V topli brunarici smo uspešno likovno ustvarjali*



## OTROCI V OGLEJU (AQUILEI) SO TOPLO SPREJELI SLIKARJE

Občina Oglej je v svojem vrtcu pripravila v okviru EU projekta Intereg IIIA ("Park poselitvenega območja Ogleja, slovenske Obale in Krasa kot enovitega evropskega območja. Soočanje kulture in turizma") slikarsko delavnico slikanja z usti, ki sta jo vodila slikarja Društva paraplegikov Istre in Krasa Vojko Gašperut in Benjamin Žnidaršič ter predstavnica Društva paraplegikov severne Primorske Zorica Razboršek

Na slikarski delavnici smo se pogovarjali o invalidnosti in skozi pesem in igro predstavili Zvezo paraplegikov Slovenije. Na delavnici so aktivno sodelovali poleg otrok tudi učitelji, ki so bili navdušeni nad zanimivo dogodivščino, ki jo je prinesla ta delavnica. Tako smo se dogovorili, da po treh delavnicah v različnih mestih po Italiji to nadaljujemo tudi v naslednjem šolskem letu.

Po končanem srečanju z otroško radovednostjo smo se

pogovarjali z učitelji in direktorjem osnovnih šol in kasneje z županoma občin Oglej in Terzo di Aquileia. Prireditev je koordiniral Nevio Puntin, sekretar ASSOCIAZIONE ITALIANA PER IL CONSIGLIO DEI COMUNI, PROVINCIE E REGIONI D'EUROPA - Federazione Regionale del Friuli Venezia Giulia, ki je poudaril, da se nam zahvaljuje za neprecenljivo izkušnjo.

Benjamin Žnidaršič

*Otroci so bili radovedni*



*Ob jezeru so ribiči čakali čim daljšo in čim težjo ribo.*

## VOGRŠČEK 2006

Društvo paraplegikov Istre in Krasa je v soboto, 20. maja 2006 s pomočjo Zveze paraplegikov Slovenije organiziralo ekipno meddruštveno tekmovanje v športnem ribolovu. Tekmovanje se je odvijalo ob jezeru »VOGRŠČEK« pri Novi Gorici v skladu s Pravilnikom RZS o tekmovanjih v lovu rib s plovcem. Sodnika tekmovanja sta bila Vojko Špacapan in Zmago Žerjal.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

1. Miran Jernejšek, Franc Simonič, Ivan Žalig - DP SŠ 5 točk
2. Rudi Centrih, Mirko Temnik, Matjaž Antlejš - DP JVŠ 6 točk
3. Mirko Sintič, Tine Gorenc, Zdenka Sintič - DP DBP 9 točk
4. Željko Geci, Srečko Šilak, Boško Božič - DP IK 11 točk
5. Fahir Bašič, Vinko Havzar, Srečko Petkovšek - 14 točk, izven konkurence

DP PP, DP K in DP LP so zaradi neprihoda dobili 19,5 kazenske točke.

Željko Geci

## PRVA SAMOSTOJNA RAZSTAVA DRAGICICE SUŠANJ

V oddelku podaljšanega bivanja 1. razredov devetletke na OŠ Dragotina Ketteja Ilirska Bistrica smo oktobra 2005 sodelovali pri šolskem projektu ob mednarodnem dnevu invalidov in izdelke namenili Društvu invalidov Ilirske Bistrice v počastitev njihove dvajsetletnice. Naš način oblikovanja likovnega izdelka, ki smo ga v ta namen izdelali (slike z usti), je spremenil naš pogled na drugačne od nas.

V življenje, ki ga živimo, se je na vozičku pripeljala prijateljica naše deklice Karin Dragica Sušanj. S svojim pripovedovanjem je razsvetlila naša srca, s slikanjem z usti pa naše oči. Naše slike z usti, ki smo jih v razredu razstavili posebej zanjo, se niso mogle primerjati z njenimi umetnijami, njene slike pa se zaradi načina slikanja v ničemer ne razlikujejo od ostalih, ki so jih naslikali zdravi slikarji. Dragica je s svojim obiskom spremenila naša življenja, mi pa smo s sodelovanjem pri šolskem projektu spremenili njenega.

Nenadoma si vsi, ki so slišali za njeno slikanje, želijo videti njene slike. Življenje se ji končno zdi pozitivno, počuti se koristna in v njeni družini se spet smeji.

Ker je Dragica sedaj tudi naša prijateljica, smo jo za srečno popotnico spremljali na otvoritvenem večeru njene prve samostojne slikarske razstave, ki je bila 25. maja ob 18. uri v Mestni knjižnici Maksa Samse v Ilirski Bistrici. Spodbudnim besedam direktorice knjižnice Damjane Logar sta se pridružila tudi podpredsednica društva inva-

lidov Jožica Žibert in Anton Šenkinc, župan naše občine, ki je dodal, da bi bilo prav, da bi vsi sledili zgledu naše Dragice, ki se ni prepustila usodi in si jo je zelo uspešno prikrojila po svoje.

Za popestritev večera je poskrbela pisateljica Matilda Škrjaj, ki je pripeljala svojega dobrega prijatelja, pevca Aleša Hadalina. Na razstavi so bili prisotni Dragičini prijatelji in tudi predsednik Društva paraplegikov Istre in Krasa Željko Geci. V prijetnem vzdušju in ob sladkih dobrotah smo uspešno zaključili druženje. Razstava je bila odprta do 8. junija, nakar so se njene slike pridružile našim šolskim izdelkom, ki so bili razstavljeni v mali dvorani Doma starejših občanov.

Laura Novak  
OŠ Dragotina Ketteja

*Mladi kritiki*



## DELO DRUŠTVA

Lepo pozdravljeni, bralci Paraplegika! Z Dolenjske, Bele Krajine in Posavja vam sporočamo, kaj se je dogajalo pri nas od zadnjega oglašanja. Dejavnosti so potekale prav na vseh področjih dokaj uspešno. Športniki so trenirali in tekmovali v košarki, kegljanju, šahu in streljanju, pričela so se tudi tekmovanja v športnem ribolovu in atletiki, udeležili pa smo se tudi maratona Treh src v Radencih. Predvsem nas je presenetil Tone Kanc z naslovom državnega prvaka v kegljanju. Več o poteku in rezultatih je opisano v posameznih prispevkih. Tudi interesne dejavnosti potekajo po predvidenem planu. Malo manj uspešni smo bili pri izvajanju programa ohranjanja zdravja, saj je bilo planiranih več aktivnosti, ki pa zaradi določenih težav še niso v celoti zaživele. Prevoze in delo na socialnem področju smo reševali glede na trenutne potrebe posameznih članov. Delo organov društva je potekalo normalno. Občni zbor je potrdil poročila za leto 2005 in sprejel plan za leto 2006, upravni odbor je imel dve seji, enkrat pa se je sestal tudi nadzorni odbor. V maju smo tudi zaključili z prijavi na javne razpise za pridobivanje sredstev v tem letu (26 razpisov!). Veliko smo sodelovali z drugimi društvi

*Del udeležencev Občnega zbora*



in raznimi institucijami (šolami, zavodi...). Zaključujemo tudi z deli pri novih delovno-bivalnih prostorih društva (urejanje zunanjih površin, opremljanje bivalnega dela), obenem pa potekajo priprave za pridobitev uporabnega dovoljenja. Podrobneje o nekaterih dejavnostih pa v naslednjih prispevkih.

Srečko Žlebnik

## SREČANJE ZA JOŽEFOVO

Letos nam je dolga zima kar malo zagodla, saj so ženske planirale srečanje ob 8. marcu, toda zaradi močnega sneženja je bilo odpovedano. Tako se je to srečanje združilo z tradicionalnim srečanjem ob sv. Jožefu (med člani imamo kar 11 % Jožetov in Jožic). Da pa ne bi člani prišli le na srečanje, smo sočasno pripravili tudi predavanje (s predstavitev izdelkov) za zdravo bivanje in nego telesa. Udeležba je bila zelo dobra, prisotni pa so lahko tudi kupili izdelke (posteljino, zdravilne kreme, olja in napitke), ki jih je predavateljica podrobno predstavila. Na koncu so bili nekateri srečni udeleženci tudi izžrebani in nagrajeni s praktičnimi darili. Naše srečanje pa se je potem nadaljevalo do večernih ur.

Srečko Žlebnik

*Dobra udeležba, zanimivo predavanje in veselo druženje.*



## LIKOVNA DELAVNICA

Glede na to, da se je tudi v našem društvu povečalo zanimanje za likovno dejavnost, smo se odločili za organizacijo enodnevnih likovnih delavnic. Novi prostori nam to omogočajo, saj je v njih ustvarjalo 15 likovnikov. Nekateri so že uveljavljeni slikarji, nekaj pa se jih je prvič preizkusilo na taki delavnici, ki je potekala pod vodstvom mentorja Jožeta Potokarja. Delavnico so si z zanimanjem ogledali tudi učenci iz OŠ Šmihel. Navdušeni so bili predvsem nad slikanjem z usti, saj je večina to prvič videla. Na naslednji delavnici naj bi ob lepem vremenu slikali tudi zunaj, saj je okolica prostorov društva zelo primerna in dokaj zanimiva.

Srečko Žlebnik

*Osnovnošolci na ogledu likovne delavnice*



## PREDSTAVITEV DRUŠTVA NA TV VAŠ KANAL

Lokalna TV VAŠ KANAL iz Novega mesta je 24. aprila v redni športni oddaji »Kronošport« namenila 20 minut za predstavitev športno-rekreativne dejavnosti paraplegikov Dolenjske, Bele Krajine in Posavja. V oddaji so bile podrobno predstavljene vse športne panoge, s katerimi se ukvarjajo paraplegiki. Predsednik društva Jože Okoren je v studiu z voditeljico oddaje razpravljal o nujnosti vključevanja paraplegikov v športne aktivnosti, o težavah, s katerimi se srečujemo pri ak-

tivnost, o športnih objektih, o financiranju in drugem. Na terenu pa je ekipa posnela košarko na vozičkih, namizni tenis, pikado in streljanje z zračno puško. Posneli so tudi intervjuje z referentom za šport Mirkom Sintičem in s posameznimi udeleženci športno-rekreativnega programa. Skratka, zelo pomembno za promocijo športa paraplegikov, saj je gledanost te oddaje s ponovitvami kar velika.

Srečko Žlebnik

## MEDNARODNI TURNIR V KOŠARKI

V športni dvorani Marof v Novem mestu je 8. in 9. aprila društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja organiziralo 4. mednarodni turnir v košarki na vozičkih. Sodelovalo je 6. ekip iz Slovenije (2), Hrvaške (2), Bosne in Hercegovine ter Avstrije. Ekipe so bile razvrščene v dve skupini.

Rezultati tekem v skupinah:

DP NOVO MESTO : KKI SLAV. BROD 86 : 34

RSV KÄRNTEN : DP NOVO MESTO 25 : 63

KKI SLAV. BROD : RSV KÄRNTEN 48 : 65

KK ZAGREB : SLOVENIJA 49 : 59

IKK BIHAČ : KK ZAGREB 66 : 49

SLOVENIJA : IKK BIHAČ 47 : 70

Tekma za 5. mesto

KKI SLAV. BROD : KK ZAGREB 31 : 81

Tekma za 3. mesto

SLOVENIJA : RSV KÄRNTEN 78 : 31

Tekma za 1. mesto

DP NOVO MESTO : IKK BIHAČ 53 : 60

Na 9 tekmah je bilo skupno prijavljenih 54 košarkarjev, doseženih pa 995 košev. Razglasili smo tudi najboljšega strelca – Izo Serjanovič (75 košev), igralca z največ trojk – Koški (8 trojk) in najboljšega igralca turnirja – Ante Štimac (KK Stela Zagreb).

Na turnirju so bili prisotni tudi mediji (televizija, radio, časopisi), v obeh dnevih pa si je prišlo ogledat tekme tudi veliko naših članov, svojcev in zunanjih sodelavcev.

Srečko Žlebnik



Pozdrav pred začetkom tekme  
Novo mesto – Bihač

*Najvišja vrsta poguma je pogum kljubovati bolečini, živeti z njo, je nikoli pokazati drugim, pa se kljub temu veseliti življenja in se zjutraj zbuhati z navdušenjem nad dnevom, ki prihaja.*

Howard Cosel

## MEDNARODNI TURNIR V SLAVONSKEM BRODU

Košarkarska ekipa društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja (osem igralcev) se je od 28. do 30. aprila udeležila v Slavonskem Brodu na Hrvaškem 7. turnirja »Bljesak 2006«, ki so ga organizirali v počastitev obletnice osvoboditve Brodsko Posavske županije.

Rezultati tekem:

KKI SLAV. BROD : DP MARIBOR 66:56

DP NOVO MESTO : KK SPLIT 65:38

KKI SLAV. BROD : KK SPLIT 71:52

DP MARIBOR : DP NOVO MESTO 49:75

KK SPLIT : DP MARIBOR 46:50

DP NOVO MESTO : KKI SLAV. BROD 39:44

Dolenjska ekipa je v odločilni tekmi vodila do zadnje četrtine, a na koncu izgubila in osvojila 2. mesto. Kipec za najboljšega igralca turnirja je prejel Slobodan Banjac, kipec za najboljšega strelca trojk pa Jože Žgajnar.

Srečko Žlebnik

## ŠAH – RADEJEV MEMORIAL

V prostorih našega društva v Novem mestu smo 25. maja organizirali turnir v šahu za 11. Radejev memorial. Udeležilo se ga je 24 šahistov iz osmih lokalnih društev ter posameznik iz društva multiple skleroze, nečakinja Mojca in prijatelj pokojnega Jožeta Radeja, Mario Krstulovič iz Splita. Turnir je potekal v sedmih krogih švicarskega sistema pod vodstvom sodnika Ludvika Cvirna iz Sevnice.

Prvi trije so prejeli medalje, zmagovalec pa še pokal za 1. mesto ter prehodni pokal. Prehodni pokal sta po enkrat že imela v lasti Mojca Grilc (2004) in Edo Planinc (2005), po treh osvojitvah pa preide v trajno last.

Srečko Žlebnič

Končni vrstni red:

|                     |          |                        |
|---------------------|----------|------------------------|
| 1. Edo PLANINC      | 7 točk   | DP Ljubljana           |
| 2. Sandi KANDORFER  | 5 točk   | DP Celje               |
| 3. Božo KREVSIL     | 5 točk   | DP Kranj               |
| 4. Mojca GRILC      | 5 točk   | Sevnica (nečakinja)    |
| 5. Tomaž BREGAR     | 4,5 točk | DP Novo mesto          |
| 6. Branko NERAT     | 4,5 točk | DP Maribor             |
| 7. Franc PINTAR     | 4 točke  | DP Maribor             |
| 8. Mario KRSTULOVIČ | 4 točke  | Split (HR)             |
| 9. Jože PLENJŠEK    | 4 točke  | DP Ljubljana           |
| 10. Fahid BAŠIČ     | 4 točke  | DP Koper               |
| 11. Danilo JAKOMIN  | 4 točke  | DP Koper               |
| 12. Franc IVENČNIK  | 4 točke  | DP Celje               |
| 13. Zlatko MAJHENIČ | 4 točke  | DP Maribor             |
| 14. Slavko MIKEC    | 3 točke  | DP Celje               |
| 15. Jožica KERČ     | 3 točke  | DP Celje               |
| 16. Srečko ŠILAK    | 3 točke  | DP Maribor             |
| 17. Edo CERKVENIK   | 3 točke  | DP Koper               |
| 18. Anica RADEJ     | 3 točke  | DP Novo mesto          |
| 19. Marko TROGAR    | 3 točke  | DP Celje               |
| 20. Aljoša TRIBNIK  | 2,5 točk | DP Murska Sobota       |
| 21. Mirko SINTIČ    | 2 točki  | DP Novo mesto          |
| 22. Jože DUH        | 2 točki  | DP Murska Sobota       |
| 23. Franc BAUM      | 1,5 točk | DP Murska Sobota       |
| 24. Ivan MUMLEK     | 0 točk   | D multiple skleroze NM |



Športni referent Mirko Sintič in zmagovalec Edo Planinc, v ozadju sodnik Ludvik Cvirn in nečakinja Jožeta Radeja – Mojca Grilc.

### SOBNA PIRAMIDA

#### STE UTRUJENI, NERVOZNI ALI BOLNI?

Rešitev je v uporabi pripomočka, ki vam pomaga pri zdravljenju in vračanju vitalnosti ali pri vzdrževanju zdravja kot preventiva. Sobna piramida je dodaten vir prehoda zdrave energije v vaše telo. S tem povečujete učinek zdravljenja.

Že po 15 do 20 minutah sedenja pod piramido začutite njeno delovanje. Za izboljšanje počutja ozdravitve potrebujete 10 seans, to pomeni 10 dni po približno 20 minut.



Konstruktor - načrtovalec: Dane Mižigoj; 041/538-930  
Več informacij: Branko Jurečič; 041/595-744

*Če lahko vsaj enemu srcu  
preprečim, da se ne stre, ne bom  
živela zaman. Če enemu s amemu  
življenju olajšam bol, če onemogli  
ptici pomagam nazaj v gnezdo,  
ne bom živela zaman.*

Emily Dickinson



## Z OBISKA V POMURJU

Maj je mesec prebujanja narave pa tudi ljudi. Po dolgi in dolgočasni zimi komaj čakamo, da se vreme polepša, da lahko gremo iz zatohlih stanovanj na svež zrak.

V tradiciji našega društva in društva iz Prekmurja in Prlekije je izmenjava obiskov članov in članic. Tako je bila letos vrsta na nas, da gremo na obisk k njim. Zanimanje pri naših članih je bilo kar veliko, zato je bilo prijav tudi precej (kar za tri kombije in dva osebna avtomobila). Pot je bila sicer kar dolga in naporna, a se je splačalo, ker smo imeli marsikaj videti in tudi samo druženje nam veliko pomeni.

Ogledali smo si Staro goro pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Majhna vas premore veliko lepega. Tako smo si ogledali mlin na veter, ki je eden redkih v Sloveniji, potem etnološko zbirko kmečkega in obrtniškega orodja in pa cerkev Sv. Duha s prečudovitimi baročnimi poslikavami in drugimi najstarejšimi orglami na Slovenskem.

Po vsem tem, kar smo tu videli in slišali, pa smo se skupaj s prijatelji iz Prekmurja in Prlekije odpravili v Mursko Soboto v prostore njihovega društva. Prijetnega vzdušja in gostoljubnosti naših gostiteljev ni moglo pokvariti niti deževno vreme. Da je bilo tako, smo poskrbeli člani sami, saj ko se pesem razlega, nihče ne pomisli na vreme.

Zelo prijetno in domače smo se počutili, za kar pa gre zahvala predsedniku društva Matiji Merklinu ter neumorni in vsestransko delavni Mariji Magdič. Vsi smo si edini, da taka srečanja potrebujemo in nam zelo veliko pomenijo. Zato trdno upamo, da bodo takšna srečanja pogostejša, recimo vsakoletna – v obe smeri.

Bernarda Zorko

## JAZ, TI, MI, KAMENČEK V STRPNOSTI

Na osnovni šoli Šmihel pri Novem mestu je to šolsko leto potekal program o strpnosti. V tem programu je bilo tudi sodelovanje z našim društvom paraplegikov. Najprej so prišli učenci na naše društvo, kjer smo jim predstavili člane in delo društva. Seveda, smo pozornost mladih želeli pritegniti z dejstvi o spoštovanju invalidov, o načinu, kako lahko invalidni osebi pomagata na cesti ali v prostoru, ter o spoštovanju pravic invalidov (na primer: neupravičeno zasedanje rezerviranih parkirnih mest za invalide). Ker je nitka med zdravjem in boleznijo in invalidnostjo zelo tenka, se mi zdi, da so takšna sodelovanja dobrodošla, če ne celo nujna. Saj edino na tak način mlade osveščamo in učimo, da so previdnejši in strpni do vseh, ki niso takšni, kot so oni.

Za zaključek tega programa pa so vse, s katerimi so sodelovali, predstavili pred občinsko stavbo v središču Novega mesta. Bilo je blizu 30 stojnic in na vseh je bil pomen njihovega dela povezan s strpnostjo. Da pa bi bil naslov upravičen, so na tleh postavili model srca, v njem je bil

svež cement in vsak udeleženec oziroma obiskovalec stojnic se je podpisal na kamenček in ga položil v to cementno srce.

Kar precej ljudi se je oglasilo na vseh teh stojnicah, si jih ogledalo in spoznalo marsikaj zanimivega. Škoda, da si tega niso ogledali tudi učenci iz ostalih šol v Novem mestu, ki jih ni malo, takšne vrste informacij pa tudi ostalim ne bi škodile. To je čudovita gesta, ki jo je treba pozdraviti, in samo želimo si lahko, da bi jih bilo več.

Bernarda Zorko



Foto: Tomo Strle

## Pomurski paraplegiki zopet odlični

V majhnem kraju Arpas na Madžarskem blizu Győra se je v soboto 25. 3. 2006 odvijalo tradicionalno mednarodno srečanje med Slovenijo, Madžarsko in Slovaško v šahu, pikadu ter vrtnem kegljanju.

Slovenske barve so zastopali člani društva paraplegikov Pomurja in Prlekije in se zelo dobro odrezali.

V šahu so se uvrstili na drugo mesto za Madžarsko in pred Slovaško. V posamezni konkurenci pa je Vlado Horvat zasedel 3. mesto s 6,5 točkami, Andrej Klemenčič pa s 6 točkami 4. mesto.

V pikadu so ekipno premočno zmagali pomurski paraplegiki pred Slovaki in Madžari. Posamezno je prvo mesto zasedel Andrej Klemenčič pred Vladom Horvatom, oba iz Slovenije, ter Zoltan Porer z Madžarske. V vrtnem kegljanju je bila samo ekipna tekma, kjer so prvo mesto zasedli Pomurci, drugo mesto Madžari tretji pa so bili slovaški tekmovalci.

Andrej Klemenčič

## KAKO IN KAJ GOVORIMO

»Slovenščina je veliki jezik Trubarja, Prešerna, Cankarja itd. To je naš materin jezik, ki ga moramo ne samo govoriti, ampak tudi spoštovati!«

Vsak Slovenec se zelo dobro spominja teh lepih vznemirljivih besed iz osnovne šole. Večkrat sem priča, ko Slovenec vrže v obraz tujcu besede: »Nauči se slovenščine!« A kako dobro Slovenci znamo in uporabljamo slovenščino?

Na območju Ljubljane vsakdo, ki hoče vsaj malo razumeti sogovornika, mora zraven slovenščine obvezno obvladati še angleščino. Besede »fool« in »cool« so v uporabi tako pogosto, da nihče niti ne pomisli več na pomen teh besed in na to, ali sodijo zraven ali ne.

Opažam, da zadnje čase »anglicizem« postopoma zajema tudi druge regije v Sloveniji.

Večina Slovencev ni povsem prepričana v to, kaj povedo. Na koncu vsakega stavka nas vprašajo: »Ne?«. Poskusite takega človeka vprašati za bližjo pot v naselje, in ne vem, ali si boste upali slediti njegovim navodilom, če konec koncev ne razumete kdo koga in kaj

sprašuje.

A nekatere prekmurske izraze moji možgani nikakor ne morejo razumeti. »Boš gor vstal?« me zjutraj vpraša žena. Že nekaj let me muči vprašanje, ali lahko v tem primeru, človek vstane dol, a ne gor, in kako naj bi se to zgodilo? Ali pa: »Dol se vsedil!« Razmišljam, ali sem mogoče kdaj skočil na omaro in tam sedel, zato moram zdaj za kazen sedeti na stolu in me zato nenehno opominjajo?

Moram omeniti še eno »zanimivost« našega govora. Na žalost, brez kletvic in psovke se večina nas ne bi mogla pogovarjati. Postali smo že tako brezobzirni, da tudi v pričo svojih otrok govorimo brez zadržkov. Zdaj si zamislite, kaj če bi nam zvezali roke in prepovedali uporabljati kletvice in psovke? Večina nas, bi kar naenkrat obnemela.

Ali ni to zastrašujoče? Kako bodo govorili naši otroci čez dvajset let? Ali bomo prepoznali v njihovem jeziku veličastno slovenščino, ki so jo pisali Trubar, Prešeren, Cankar?

Andrej Klemenčič



Foto: Tomo Strle

## DOMAČE LIKOVNE DELAVNICE

Že dalj časa so tlele želje, da organiziramo likovne delavnice v lastnem društvu. Interesi so bili, zato je bilo potrebno to le realizirati. Po dogovoru z mentorjem Antonom Černijem, ki je likovni pedagog z več lastnimi razstavami, smo končno pričeli. Potrebne so bile prav osnove risanja, ki je podlaga za nadaljnje delo slikanja v raznih tehnikah.

Čeprav bo potrebnih kar nekaj ur dela in treningov v risanju in izpopolnjevanju, upam da bomo vsaj nekateri v tej smeri nadaljevali. Sicer pa brez volje in potrpljenja nobena stvar ne uspe, in vsakdo, ki bo želel, bo z mnogo vztrajnosti lahko z risanjem in



Spoznavanje osnove risanja

slikanjem nadaljeval in mogoče tudi kdaj dosegel zavidljive cilje.

Po programu bodo delavnice v tem delu potekale dva meseca in nato se bodo nadaljevale v jesenskem delu, ko bo treba že malo več znanja in tehnike.

Marija Magdič

## SKRBIMO ZA SVOJE ZDRAVJE

V našem društvu posvečamo tudi veliko pozornost programu ohranjanja zdravja, zato se temu posvečamo vsako leto v jesenskih, zimskih in spomladanskih mesecih organiziramo v društvenih prostorih, ko je vreme lepo, pa zunaj. Izvajamo skupinske in individualne fizioterapevtske vaje. Tako smo se to sezono srečevali ob ponedeljkih od 10. ure pa vse tja do 17. ure. Posamezniki so imeli na voljo masažo, razgibavanje nog na kolesu, popoldne pa skupinske kondicijske dihalne in druge vaje. Ko je bilo lepo vreme, smo izkoristili našo urejeno pridobitev društva in nabirali moči zunaj na svežem zraku. Možnost, da poskrbi vsakdo za svoje zdravje, je bila dana vsem članom, koliko je pa kdo



Nabiranje moči na svežem zraku

izkoristil priložnost, pa naj vsak član presodi sam. Povprečna udeležba pa ni bila skromna, člani se zavedajo, da morajo tudi sami nekaj narediti za svojo fizično in psihično moč.

Matija Merklin

## POMLAD V PREKMURJU IN VELIKONOČNE DELAVNICE 2006

Po dolgotrajnih zimskih dneh smo začeli z aktivnostmi, ki naj bi popestrile naš turobni vsakdan. Delček pomladanskega vzdušja so prinesle tudi delavnice z velikonočnimi pa tudi raznimi drugimi priložnostnimi izdelki. Interesi članic, ki so voljne pokazati svoje ročne spretnosti, so vsaj pri nekaterih zadovoljivi. Po slikovnem gradivu sodeč, je večina z voljo sodelovala v spomladanskem delu, ko se narava tudi zunaj naših prostorov prebuja in nas vabi k sebi.

Pri izdelavi velikonočnih okrasov smo skušali uporabiti čim več naravnih materialov, tako so naši izdelki predstavljal del krasilne umetnosti. Ideje, ki smo jih pridobili iz literature, bomo nadgradili in jih s pridom izkoristili tudi doma. V prihodnje bomo posvečali takšni tematiki več pozornosti, sestajali pa se bomo ob primernih dnevih, ko bo več časa za določeno aktivnost.

Marija Magdič

Potek velikonočne delavnice



## MEDDRUŠTVENO SODELOVANJE

Po že ustaljenem društvenem programu je vključena tudi izmenjava društvenih srečanj. Leto je naokrog in tokrat smo bili mi gostitelji članic in članov Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Tako srečanje je postalo že kar tradicionalno in se ga vsakokrat posebej veselimo. Hkrati je to priložnost za krajši izlet nekaterih članov, ki jim je ta oblika edini stik z drugimi člani, in ogled določenega kraja.

Ob tej priložnosti smo gostom iz omenjene regije pripravili ogled mlina na veter na Stari Gori – znamenitost, ki je redkost, posebej če je še funkcionalna. V neposredni bližini je tudi stara cerkev z najstarejšimi orglami v Sloveniji, poslikana z znamenitimi freskami in lepo ohranjenimi oltarji, ki jih lepo vzdržujejo krajanji sami (zaupali so nam da ornamente na oltarjih čistijo s kruhom, za kar je treba kar nekaj sto kilogramov kruha in ogromno časa, da je delo dokončano).

Srečanje smo nadaljevali na sedežu društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije. Malce nas je razočaralo vreme, saj je neprestano lilo kot iz škafa. Tako, žal, pripravljenega pro-

grama nismo mogli v celoti izpeljati. Članice so izmenjale svoje izkušnje v ročnih spretnostih ter pokramljale o tem in onem. Navsezadnje kljub dežju ni manjkalo dobre volje, in tudi kako veselo smo zapeli. Saj smo pokazali, da smo Prekmurci dobri in veseli ljudje, zato se radi tudi družimo z enakimi ljudmi. Vsakemu gostu smo izročile simbolične spominčke, ki so jih izdelale naše članice.

Srečanje nam bo ostalo v lepem spominu in takega želimo tudi ohranjati v bodoče.

Torej člani in članice iz Dolenjske, naše druženje naj postane tradicionalno, in dobrodošli še kdaj v Prekmurju.

Marija M.

## MEDNARODNO SODELOVANJE

Naše društvo že od svoje ustanovitve sodeluje s paraplegiki sosednjih držav posebno s paraplegiki Madžarske. Za to sodelovanje imamo še poseben interes, ker v našem društvu imamo tudi člane madžarske narodnosti. Verjetno vsakdo ve, da pri nas skupaj živi več narodov: večinski slovenski, potem madžarska narodna skupnost, tu živijo še Hrvati; uradno je priznana samo madžarska narodna manjšina.

Do sedaj smo sodelovali s paraplegiki iz Rodata kluba iz Budimpešte, od koder vsako leto pridejo na športno kulturni obisk k nam, naši člani pa gredo vsako leto k njim; letos smo jih obiskali marca. Madžarski paraplegiki pa pridejo za tri dni k nam v juliju. Ker je pa vedno več razpisov iz Evropskih skladov za obmejno sodelovanje, smo se letos povezali s sorodnim društvom iz obmejnega mesta Sambathyl iz Železne županije. Tako je naša 5-članska delegacija na čelu z Jožetom Gombocem, ki je bil tudi uradni prevajalec paraplegikov, bila 25. aprila na prvem delovnem obisku z namenom, da se povežemo na kulturnem in športnem področju in skupaj potem nastopimo na javnih razpisih. Sprejel nas je njihov predsednik Ferenc Makaj z drugimi vodilnimi v društvu. Vsi so se trudili, da nam predstavijo svojo orga-

*Gostili smo novomeščane*



nizacijo in svoje delo; tudi mesto Sambathyl je zelo lepo in zanimivo za ogled, saj je bilo za Prekmurje dolga leta versko in siceršnje središče, ker je tam bila do konca 1. svetovne vojne škofija in tu se je rodil in deloval sveti Martin. Tako imamo tudi več naših cerkev posvečeno ravno svetemu Martinu. Naša ugotovitev je, da imajo tam čisto drug način delovanja; v društvu so včlanjeni vsi invalidi skupaj, ne kot pri nas, ko imamo društva po svojih diagnozah. Tam so posebej samo invalidi stoječi in sedeči; tako jih obravnavajo tudi pri športu in vseh drugih dejavnostih. Zato si lahko predstavljate, da so paraplegiki zapostavljeni, nimajo takšnih možnosti za delovanje kot mi. Zato smo lahko srečni, da imamo takšno krovno organizacijo in društva na lokalni ravni. Za sodelovanje smo se dogovorili pod pogojem, da sodelujemo samo s paraplegiki te pokrajine. Dogovorili smo se tudi, da njihova delegacija pride na povratni obisk k nam na sedež društva. Mi pa smo povabljeni na njihovo mednarodno športno srečanje v kegljanju, atletiki in šahu v Sambathylu dva dni v juliju.

Meklin Matija

*Obisk pri paraplegikih v Sambathylu*



## OBČNI ZBOR DRUŠTVA

Tudi letos smo se člani društva zbrali v soboto, 6. maja, na 27. rednem občnem zboru in to drugič v lastnih prostorih. Bila je lepa sončna sobota, zato je bil obisk tudi temu primeren, saj se nas je zbralo več kot polovica vseh članov.

Dnevni red je bil precej obširen, zato smo po krajšem uvodnem nagovoru predsednika društva začeli izvolitvijo delovnega predsedstva in za njegovega predsednika izvolili Leona Jurkoviča. Ugotovljeno je bilo, da so v enem letu umrli trije člani, prav toliko pa se jih je na novo včlanilo, tako smo ostali pri istem številu članstva. Pregledali smo poročila za leto 2005 in ugotovili, da je bilo narejenega kar veliko v korist vseh članov. Dejavnosti so bile realizirane po smernicah in sklepih občnega zbora in upravnega odbora. Ugotovljeno je bilo tudi, da ima vse manj občin posluš za sofinanciranje naše dejavnosti. V letu 2005 nam kar deset občin ni prispevalo nič za izvajanje redne dejavnosti, tako da je redni finančni vir le Zveza paraplegikov. Ker smo pa v letu 2005 izvajali tudi investicijska dela, je bilo prikazano tudi to poročilo in poudarjeno, da so za investicije bila porabljena izključno samo namensko pridobljena finančna sredstva. Dela okrog društvenih prostorov in v njih niso še končana, zato bomo potrebovali še precej finančnih sredstev, da se ta investicija konča. Sprejeli smo tudi program dela in finančni program za leto 2006, ki je ostal na ravni lanskega. Članom so pa bile podane tudi druge informacije o delu društva in Zveze, posebno o gradnji doma v Pacugu, za kar je bilo postavljenih tudi precej vprašanj. Po končanem občnem zboru smo se zbrali pred društvenimi prostori oziroma v senci dograjenega nadstreška, kjer je ob prostem in sproščnem pogovoru in ob žaru čas hitro minil, čeprav smo se zadržali vse do večernih ur.

m.m.

*Vsi smo prisluhnili predsedniku*



## ŽUPAN SPREJEL PARAPLEGIKE PREKMURJA IN PRLEKIJE

Člani društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije smo se pred kratkim vselili v svoje nove delovne bivalne prostore, ki nam služijo za razna delovna in druga srečanja, rekreacijo, za razne delavnice – vse z namenom, da se nam omogoči boljše preživetje prostega časa. Sama investicija, ki smo si jo člani močno želeli v čim krajšem času, je bila za samo društvo velik zalogaj, a hkrati za člane še kako pomembna in dobrodošla. V društvu tako še zmeraj iščemo finančna sredstva za dokončanje gradnje, da bi lahko svojo investicijo čim prej zaključili, saj je potrebna še zunanja ureditev in notranja oprema.

In tako nas je na delovni obisk sprejel župan občine G. Radgona Anton Krampuš. Predsednik Matija Merklin mu je predstavil našo investicijo in hkrati omenil, da je iz občine G. Radgona podjetje ARKONT IP že priskočilo na pomoč in nam pomagalo pri zaključnih delih garaže s svojimi izdelki: z vhodnimi vrati in okni. Na občino G. Radgona se pa obračamo s prošnjo za odobritev namenskih sredstev za dokončanje naše gradnje. Naleteli smo na razumevanje in na obljubo, da nam bo občina G. Radgona tudi finančno pomagala pri dokončanju naše gradnje. Ob tem se člani društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije s

predsednikom Matijo Merklinom zahvaljujemo za izkazano pomoč in podporo ter upamo, da se bodo obljube tudi uresničile. Podjetju ARKONT IP pa se za prispevek prav lepo zahvaljujemo.

Ema Lorber

## SPUST PO MURI 2006- NEPOZABNO DOŽIVETJE

Lepega majskega popoldneva smo se članice in člani društva paraplegikov Prekmurja in Prleki-

je zbrali ob Muri z namenom, da se popeljemo na malo več kot enourno vožnjo po naši prelepi in obenem zahrbtni reki Muri.

Vožnjo po Muri so uspešno organizirali krmarji športnega društva Bakovci, ki so izkušeni tekmovalci kajaka in kanuja na divjih vodah in zelo dobri poznavalci Mure v vseh vodostajih. Po želji se zaustavijo tudi pri zadnjem delujočem mlinu v Veržeju, kjer jim ponudijo bújraško malico – pajani krúj, zasika, česnek in žganico.

In tako se je začelo, naložili smo se v dve šefi, to so veliki čolni, ki so jih še ne tako davno uporabljali bújraši, ko so utrjevali obalo reke Mure, da ne bi poplavljala. Spust po Muri smo pričeli v vasi Krog, končali pa v Melincih. Seveda, brez zapletov ni šlo, ko se je prvi čoln s predsednikom na čelu na cilju uspešno zasedel, je v drugem čolnu zatajil eden od veslačev in namesto varnega pristanka, jih je skoraj zaneslo v sosednjo državo Hrvaško, so pa zato nasedli. Prisotno je bilo kar nekaj straha, a nihče tega ni priznal. Na koncu se je vse dobro izteklo in kaj hitro se je vse pozabilo ob dobri jedači in pijači. Skratka, zares nepozabno doživetje, ki ga priporočam vsem slovenskim paraplegikom; saj veste: tukaj ob reki Muri živimo dobri ljudje.

Andrej Klemenčič  
S čolnom smo raziskovali Muro



Županu smo predstavili našo investicijo



## DRŽAVNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Državno prvenstvo v namiznem tenisu vseh kategorij invalidnosti se je odvijalo 20. junija 2006 v Športni dvorani na Vrhniki v kategoriji posamezno in open.

Našo Zvezo so zastopali Bojan Lukežič – grupa 3, Jani Lisac – grupa 3 in Ljubiša Gajič – grupa 2.

V konkurenci posameznikov v grupi 3 so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Bojan Lukežič (ZPS)
2. Jani Lisac (ZPS)
3. Kancler

Ljubiša Gajič je zasedel 1. mesto v posamezni konkurenci v grupi 2.

Tudi v konkurenci open smo imeli med nagrajenci svojega predstavnika; doseženi so bili naslednji rezultati:

1. Sašo Šuligoj
2. Jani Lisac (ZPS)
3. Davorin Drvarič

Organizacija tekmovanja je uspela, vendar do tistega dela, ko je bilo treba razglasiti rezultate in razdeliti medalje, ki jih je bilo premalo.

Brane Pagon



## Poročilo 11. Grnjakovega memoriala v kegljanju, ki je štel za državno prvenstvo (tetraplegiki, veterani in ekipno)

Društvo paraplegikov Koroške je 13. maja 2006 na kegljišču športnega centra Ravne na Koroškem organiziralo 11. jubilejni memorial v kegljanju, ki ga prirejamo v spomin Avgusta Grnjaka. Častni gostje turnirja so bili člani družine Grnjak. Tekmovanja se je udeležilo sedem regijskih društev, ki so tekmovala v petih kategorijah (ekipni, ženski, moški, tetraplegiki in veterani). Najboljši v posameznih kategorijah so prejeli pokale. Tekmovanje je štel tudi za državno prvenstvo v treh kategorijah: tetraplegiki, veterani in ekipno. Prvi trije v posameznih kategorijah so prejeli medalje.

Po končanem tekmovanju je sledila pogostitev tekmovalcev in vseh sodelujočih na turnirju. Ob tej priložnosti nam je gospod Grnjak priredil zabavni program, za kar se mu zahvaljujemo.

Rezultati, ki so jih dosegli tekmovalci so bili naslednji:

### POSAMEZNO – ŽENSKE

|                          |                     |
|--------------------------|---------------------|
| 1. ŠTIRN Cvetka (LJ)     | 398 podrtih kegljev |
| 2. IVANIŠEVIČ Senka (LJ) | 375 podrtih kegljev |
| 3. KOSTEVC Ivanka (MB)   | 362 podrtih kegljev |
| 4. JANEŽIČ Marta (MS)    | 347 podrtih kegljev |
| 5. JEREB Slavka (KR)     | 345 podrtih kegljev |
| 6. ČAUŠEVIČ Nada (LJ)    | 294 podrtih kegljev |

### POSAMEZNO – VETERANI

|                        |                     |
|------------------------|---------------------|
| 1. BOGATAJ Milan (MS)  | 431 podrtih kegljev |
| 2. ČAUŠEVIČ Hasan (LJ) | 355 podrtih kegljev |
| 3. KOSTEVC Miha (MB)   | 334 podrtih kegljev |
| 3. KUHELJ Franc (NM)   | 334 podrtih kegljev |
| 5. ROMIH Marjan (CE)   | 309 podrtih kegljev |
| 6. KUŠAR Tone (LJ)     | 305 podrtih kegljev |

### POSAMEZNO – TETRAPLEGIKI

|                      |                     |
|----------------------|---------------------|
| 1. HAUZER Vinko (MB) | 385 podrtih kegljev |
| 2. DUNAJ Slavko (MS) | 348 podrtih kegljev |
| 3. MIKEC Slavko (CE) | 331 podrtih kegljev |
| 4. TERNIK Rajko (SG) | 245 podrtih kegljev |
| 5. FLERE Jože (CE)   | 206 podrtih kegljev |

### POSAMEZNO – MOŠKI

|                         |                     |
|-------------------------|---------------------|
| 1. KANC Tone (NM)       | 474 podrtih kegljev |
| 2. HRŽENJAK Roman (CE)  | 462 podrtih kegljev |
| 3. BERNAŠEK Zlatko (LJ) | 458 podrtih kegljev |
| 4. SIMONIČ Franc (MB)   | 449 podrtih kegljev |



- |                         |                     |
|-------------------------|---------------------|
| 5. TABAK Martin (LJ)    | 447 podrtih kegljev |
| 6. JERNEJŠEK Miran (MB) | 445 podrtih kegljev |

## EKIPNA UVRSTITEV

- |                             |                      |
|-----------------------------|----------------------|
| 1. DP SEVERNE ŠTAJERSKE     | 1709 podrtih kegljev |
| 2. DP LJUBLJANSKE POKRAJINE | 1663 podrtih kegljev |
| 3. DP JUGOZAHODNE ŠTAJERSKE | 1565 podrtih kegljev |
| 4. DP PREKMURJA IN PRLEKIJE | 1488 podrtih kegljev |
| 5. DP GORENJSKE             | 1407 podrtih kegljev |
| 6. DP DOLENJSKE, B.K. IN P. | 808 podrtih kegljev  |

Srečko Kotnik

**LJUBLJANČANI PREMOČNI ZA VSE**

Sezona lige v košarki na vozičkih za leto 2005/2006 se je zaključila. V soboto, 25. marca 2006, je bila v telovadnici osnovne šole v Loškem Potoku odigrana končnica državnega prvenstva. Organizator je bila Zveza za šport invalidov Slovenije. V končnici so nastopile štiri ekipe, in sicer: ekipa DP ljubljanske pokrajine – Mercator, RADIODUR Gorenjska, DP jugozahodne Štajerske in DP severne Štajerske.

V Loškem Potoku sta v predtekmovanju najprej odigrali ekipi RADIODUR Gorenjska in ekipa DP Ljubljana – Mercator. Ljubljančani so premagali Gorenjce z rezultatom 85 : 46.

Druga tekma je bila med ekipama DP jugozahodne Štajerske in DP severne Štajerske. Zmagala je ekipa DP severne štajerske 65 : 52.

Za tretje mesto sta se tako borili ekipa RADIADUR Gorenjska in ekipa DP jugozahodne Štajerske.

RADIODUR Gorenjska je premagala ekipo DP jugozahodne Štajerske 67 : 43.

Za prvo mesto sta se pomerili ekipa DP ljubljanske pokrajine – Mercator in ekipa DP severne Štajerske. Ljubljančani so premagali Štajerce z rezultatom 75 : 28.

Državni prvak je postala ekipa DP ljubljanske pokrajine – Mercator, drugo mesto je zasedla ekipa DP severne Štajerske, tretja je bila ekipa RADIODUR Gorenjska, četrta ekipa DP jugozahodne Štajerske, peta pa je bila ekipa DP Dolenjske, Bele Krajine in Posavja, ki je izpadla že v predtekmovanju, ker je zasedla zadnje peto mesto.

Naslov državnega prvaka so zares zaslužno osvojili igralci DP ljubljanske pokrajine – Mercator, ki so skozi celo sezono igrali zelo dobro in zmagali na vseh tekmah, ki so jih odigrali v petih kolih in so kot za šalo premagovali druge ekipe.

Košarkarji so odigrali pet kol po naslednjem vrstnem redu:

II. kolo je bilo na sporedu 10. 12. 2005 v športni dvorani srednje gostinske šole v Radovljici. Doseženi so bili naslednji rezultati:

- RADIODUR Gorenjska : DP Dolenjske, Bele K. in Posavja 54 : 35
- RADIODUR Gorenjska : DP jugozahodne Štajerske 55 : 52

- DP severne Štajerske : DP Dolenjske, bele K. in Posavja 57 : 32
- DP ljubljanske p. – Mercator : DP jugozahodne Štajerske 71 : 66

III. kolo se je odigralo 21. 1. 2006 v športni dvorani v Slovenski Bistrici.

Rezultati so bili sledeči:

- DP severne Štajerske . DP ljubljanske p. – Mercator 41 : 66
- DP severne Štajerske : DP jugozahodne Štajerske 45 : 66
- DP ljubljanske p. – Mercator : RADIODUR Gorenjska 51 : 47
- DP Dolenjske, Bele K. in Posavja : DP jugozahodne Štajerske 37 : 74

IV. kolo so košarkarji igrali v športni dvorani Marof v Novem mestu.

Ekipe so dosegle naslednje rezultate:

- DP Dolenjske, Bele K. in Posavja : DP ljubljanske p.-Mercator 30 :65
- DP Dolenjske, Bele K. in Posavja : RADIODUR Gorenjska 40 :70
- DP jugozahodne Štajerske : DP ljubljanske p.- Mercator 46 : 68
- RADIODUR Gorenjska : DP severne Štajerske 48 :32

I. kolo je bilo zaradi slabega vremena prestavljeno na 4. 3. 2006 in se je odigralo v telovadnici osnovne šole v Kašlju – Ljubljana.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

- DP ljubljanske p.-Mercator : DP severne Štajerske 52 : 45



- DP ljubljanske p.-Mercator : DP Dolenjske, Bele K.in Posavja 57 : 52
- DP Dolenjske, Bele K. in Posavja : DP jugozahodne Štajerske 21 : 46
- RADIODUR Gorenjska : DP severne Štajerske 20 : 44

V. kolo je bilo odigrano v športni dvorani v Slovenskih Konjicah.

Doseženi so bili sledeči rezultati:

- DP jugozahodne Štajerske : RADIODUR Gorenjska 56 : 50
- DP jugozahodne Štajerske : DP severne Štajerske 47 : 57
- DP ljubljanske p.- Mercator : RADIODUR Gorenjska 56 : 54
- DP severne Štajerske : DP Dolenjske, Bele K.in Posavja 46 : 42

Košarkarji so v petih odigranih kolih dosegli 1970 košev.

Najboljši strelec je bil igralec DP

*Ljubljančani prejeli zmagovalni pokal*

jugozahodne Štajerske Mičo OSTOJIČ z doseženimi 214 koši, drugo mesto je zasedel igralec DP ljubljanske pokrajine – Mercator Slobodan BANJAC z 156 koši, tretje mesto pa sta si razdelila igralci RADIODUR Gorenjske Marjan TRDINA in igralec DP Dolenjske, Bele K. in Posavja Jože BERČON z doseženimi 122 koši.

Ob tej priložnosti bi se zahvalil igralcem vseh petih ekip, ki so nastopile v minuli sezoni, saj ni prišlo do nikakršnega izgreda. Prav tako bi se zahvalil sodnikom, ki so sodili tekme in so svoje delo korektno opravili. Še posebej pa bi se rad zahvalil delegatu Milanu LUKANU, ki mi je zelo veliko pomagal pri izpeljavi vseh petih kol in pripomogel k uspešnemu zaključku Slovenske košarkarske lige na invalidskih vozičkih v organizaciji Zveze paraplegikov Slovenije.

Slavko BRAČIČ

## LJUBLJANČANI NEPREMAGLJIVI TUDI NA 5. POKALU ZVEZE PARAPLEGIKOV SLOVENIJE V KOŠARKI NA VOZIČKIH

Šport

V soboto, 06/05-2006 se je odigral peti pokal Zveze paraplegikov Slovenije v košarki na invalidskih vozičkih za sezono 2005 / 2006.

V končnico pokala so se uvrstile štiri ekipe. Žreb je določil, da ekipa DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja odigra v predtekmovanju tekmo za uvrstitev na pokal ZPS z ekipo DP ljubljanske pokrajine – Mercator, ker pa zaradi nepojasnjenih razlogov tekme niso odigrali, se je v nadalnje tekmovanje uvrstila ekipa DP ljubljanske pokrajine – Mercator.

Organizator tekmovanja je bilo Društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske. Tekme so se odigrale v športni dvorani v Polzeli.

Sodnika sta bila Mitja DEČMAN in Franček ŠAFARIČ. Tehnični delegat pa je bil Milan LUKAN. Vsi trije so svoje delo opravili korektno. Na njihovo delo iz strani igralcev ni bilo pripomb. Prvo tekmo sta odigrali ekipi DP ljubljanske pokrajine – Mercator in DP jugozahodne Štajerske. Zmagala je ekipa DP ljubljanske pokrajine – Mercator z rezultatom 61 : 45.



Drugo tekmo sta odigrali ekipe RADIODUR Gorenjska in DP severne Štajerske. Gorenjci so zmagali z rezultatom 67 : 60.

Za tretje mesto sta odigrali ekipe DP severne Štajerske in DP jugozahodne Štajerske. Slavili so igralci DP jugozahodne Štajerske z rezultatom 51 : 57.

Za prvo mesto sta se nato pomerili ekipe DP Ljubljanske pokrajine – Mercator in RADIODUR Gorenjska. Zmagali so Ljubljančani z rezultatom 70 : 39.

## REZULTAT POKALNEGA TEKMOVANJA:

1. DP Ljubljanske pokrajine – Mercator
2. RADIODUR Gorenjska
3. DP jugozahodne štajerske
4. DP severne štajerske
5. DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja

## POKALNI PRVAK ZVEZE PARAPLEGIKOV SLOVENIJE ZA SEZONO 2005/2006 JE :

### DRUŠTVO PARAPLEGIKOV LJUBLJANSKE POKRAJINE – MERCATOR.

Zmagovalna ekipa

Slavko BRAČIČ



## ATLETIKA - PRAVILA

Atletika ima dolgo zgodovino, ki sega v čas antičnih Grkov. Za invalide so se prva organizirana tekmovanja začela 1952 v Stock mandevilski bolnišnici v Angliji, ko so organizirali igre za veterane 2. svetovne vojne. Atleti invalidi so na paraolimpijskih igrah sodelovali od leta 1960.

Danes lahko atleti tekmujejo na treh velikih tekmovanjih, ki potekajo pod okriljem mednarodnega paraolimpijskega komiteja.

Paraolimpijske igre – vsake štiri leta v istem kraju in na istih prizoriščih kot olimpijske igre, svetovno prvenstvo in evropsko prvenstvo pa vsaki dve leti.

### Pravila:

Vse v zvezi s tekmovanjem, klasifikacijo, točkovanjem, lestvico tekmovalcev, opremo, nastopom, doping kontrolo in ostalim urejujejo pravila, ki se nenehno spreminjajo in so različna, glede na posamezno organizacijo. Tako poznamo kar nekaj pravil za atletiko, ki jih izdaja Mednarodni paraolimpijski komitej (IPC), in pravila, ki veljajo za posamezno organizacijo (npr., IWAS – mednarodna organizacija za šport vozičkarjev). Vsa pravila pa morajo biti usklajena s pravili mednarodne amaterske atletske federacije (I.A.A.F.).

### Klasifikacija:

Osnova za nastop vsakega športnika invalida je funkcionalna klasifikacija, kar pomeni, da je športnik na podlagi lokomotornih sposobnosti za enakopravno vključitev v tekmovalni šport razvrščen v ustrezno kategorijo.

Danes so tekmovalci-atleti razvrščeni v naslednje skupine:

- F11-F12 , T11-T13 slepi in slabovidni,
- F20, T20 intelektualno prizadeti,
- F32-F38, T32-T38 tekmovalci, ki imajo cerebralno paralizo (32 – 34 so vezani na invalidski voziček),
- F40-F46, T42,T44,T46 tekmovalci, ki imajo različne amputacije, druge funkcionalne prizadetosti in pritlikavci (eg. dwarfism).



- F51-F58, T51-T54 spinalno prizadeti (paraplegiki, tetraplegiki, paraliza) in amputiranci, ki nastopajo s pomočjo vozička, s katerim tudi tekmujejo.

Črka F pred številko pomeni tehnične discipline

Črka T pred številko pomeni vožnje z invalidskimi vozički oz. teke.

V tekih in vožnjah so nekatere skupine združene. Na podlagi funkcionalnih klasifikacij pa na večjih tekmovanjih združujejo tekmovalce različnih oblik prizadetosti. Npr., F32 in F51 v metu kija. Obe skupini naj bi za met kija imeli enake sposobnosti.

#### Oprema tekmovalcev:

Tekmovalci lahko imajo za tekmovalca glede na klasifikacijo določeno opremo, kot so vozički za hitrostne vožnje, vozički oz. stoli za metanje, proteze in vrvice za pomoč slepim in slabovidnim, da so povezani z vodnikom.

#### Točkovanje rezultatov:

Tekmovalce pa združujejo tudi iz povsem različnih skupin npr. F54, F55, F56, in njihove rezultate prireditelji tekmovanj točkujejo. V ta namen so izračunani koeficienti za vsako disciplino in za vsako skupino posebej za obdobje dveh let. Za obdobje 2005-2006 so ti koeficienti izračunani na podlagi povprečja štirih rezultatov, ki jih delimo s tisoč.

1. mesto svetovno prvenstvo 2002

1. in drugo mesto paraolimpijske igre Atene 2004

svetovni rekord priznan 31.12.2004

Rezultat tekmovalca delimo s koeficientom in dobimo točke.

#### Teža orodja:

| Klas. | Krogla | Krogla  | Krogla | Disk   | Disk    | Disk   | Kopje | Kopje   | Kopje  | KIJ  |
|-------|--------|---------|--------|--------|---------|--------|-------|---------|--------|------|
|       | Moški  | 1.10.06 | Ženske | Moški  | 1.10.06 | Ženske | Moški | 1.10.06 | Ženske | Vsi  |
| F11   | 7.26kg |         | 4.00kg | 2.00kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F12   | 7.26kg |         | 4.00kg | 2.00kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F13   | 7.26kg |         | 4.00kg | 2.00kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F20   | 7.26kg |         | 4.00kg | 2.00kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F32   | 2.00kg |         | 2.00kg | 1.00kg |         | 1kg    |       |         |        | 397g |
| F33   | 3.00kg |         | 3.00kg | 1.00kg |         | 1kg    | 600g  |         | 600g   |      |
| F34   | 4.00kg |         | 3.00kg | 1.00kg |         | 1kg    | 600g  |         | 600g   |      |
| F35   | 4.00kg |         | 3.00kg | 1.00kg |         | 1kg    | 600g  |         | 600g   |      |
| F36   | 4.00kg |         | 3.00kg | 1.00kg |         | 1kg    | 600g  |         | 600g   |      |
| F37   | 5.00kg |         | 3.00kg | 1.00kg |         | 1kg    | 600g  |         | 600g   |      |
| F38   | 5.00kg |         | 3.00kg | 1.50kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F40   | 4.00kg |         | 3.00kg | 1.00kg |         | 0,75kg | 600g  |         | 400g   |      |
| F41   | 6.00kg |         | 4.00kg | 1.00kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F42   | 6.00kg |         | 4.00kg | 1.50kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F43   | 6.00kg |         | 4.00kg | 1.50kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F44   | 6.00kg |         | 4.00kg | 1.50kg |         | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F46   | 6.00kg | 7,25kg  | 4.00kg | 1.50kg | 7,25kg  | 1kg    | 800g  |         | 600g   |      |
| F51   |        |         |        | 1.00kg |         | 1.00kg |       |         |        | 397g |
| F52   | 2.00kg | 3kg     | 2.00kg | 1.00kg |         | 1.00kg | 600g  |         | 600g   |      |
| F53   | 3.00kg | 4kg     | 3.00kg | 1.00kg |         | 1.00kg | 600g  |         | 600g   |      |
| F54   | 4.00kg | 4kg     | 3.00kg | 1.00kg |         | 1.00kg | 600g  |         | 600g   |      |
| F55   | 4.00kg | 4kg     | 3.00kg | 1.00kg |         | 1.00kg | 600g  |         | 600g   |      |
| F56   | 4.00kg | 4kg     | 3.00kg | 1.00kg |         | 1.00kg | 600g  |         | 600g   |      |
| F57   | 4.00kg | 5kg     | 3.00kg | 1.00kg | 1.50kg  | 1.00kg | 600g  | 700g    | 600g   |      |
| F58   | 5.00kg | 6kg     | 4.00kg | 1.00kg | 1.50kg  | 1.00kg | 600g  | 700g    | 600g   |      |

Neprestano in hitro spreminjanje pravil je posledica vedno bolj-ših dosežkov tekmovalcev v posameznih atletskih disciplinah, ki so rezultat vrhunškega in dolgoročnega ciljno usmerjenega treninga.

V Sloveniji, žal, razen Zveze paraplegikov nobena druga invalidska organizacija ne razvija atletike ne v rekreativnem in ne v tekmovalnem smislu, zato bomo le stežka držali korak z naglim razvojem te športne panoge.

Janez Hudej

## ATLETSKA tekmovanja v letu 2006

Leto 2006 je za atletiko oziroma tekmovalce, ki nastopajo v tej športni panogi, v znamenju priprav na svetovno prvenstvo, ki bo od 28. avgusta do 10. septembra 2006 v Assnu na Nizozemskem. Kandidati za nastop na tem največjem tekmovanju v letošnjem letu so iz Slovenije: Henrik Plank, Branko Zupanc, Zdravko Grilc, Damjan Hovnik, Marko Sever in Tatjana Majcen, ki so člani Zveze paraplegikov Slovenije in Franjo Izlakar (cerebralna paraliza) ter Jana Führer (slepi in slabovidni). Dokončni seznam potnikov na Svetovno prvenstvo bo znan meseca Julija. Atlete na nastope pripravljajo trenerji Hubert Bizjak, Sebastjan Grosek in Ivan Markež. Do Svetovnega prvenstva bodo reprezentanti nastopili na



Maraton treh src v Radencih

dveh mednarodnih atletskih tekmovanjih na Hrvaškem in Češkem.

Sezona atletskih tekmovanj se je v letu 2006 pričela z mednarodnim atletskim tekmovanjem v Bratislavi na Češkem, kjer so iz Slovenije nastopali štirje tekmovalci: Jana Führer (60m 9:30 s 3. mesto, daljava 4,36m 2. mesto, krogla 7,59m 2. mesto), Henrik Plank (krogla 6,52m 1. mesto), Branko Zupanc (krogla 6,05m 2. mesto), Franjo Izlakar (krogla 12,19m 2. mesto)

Zelo aktivni v poletnih atletskih tekmovanjih so tudi v naši organizaciji. Izvedli smo tri ekipna tekmovanja v atletiki in dva maratona.

Tekmovanje so potekala v Celju, kjer je bilo vseh udeležencev preko osemdeset, v Ravnah na Koroškem preko šestdeset in v Slovenski Bistrici preko štirideset udeležencev.

#### Vrstni red tekmovalcev:

Janez Hudej

| # | St.  | Priimek | Ime    | Spol | Klub                         | Rezultat |
|---|------|---------|--------|------|------------------------------|----------|
| 1 | 6001 | SEVER   | MARKO  | M    | Zveza paraplegikov Slovenije | 0:52:09  |
| 2 | 6002 | HUDEJ   | JANEZ  | M    | Zveza paraplegikov Slovenije | 1:09:20  |
| 3 | 6000 | ZAJC    | JOŽE   | M    | Zveza paraplegikov Slovenije | 1:10:04  |
| 4 | 6004 | PEKLAR  | DAMJAN | M    | Zveza paraplegikov Slovenije | 1:15:10  |
| 4 | 6004 | HREN    | VINKO  | M    | Zveza paraplegikov Slovenije | odstopil |

## 26. spominsko tekmovanje in jubilejni turnir POKAL 10. TURNIRJA PONOVO MOŠTVU ASTELVECCHIO IZ GRADIŠKE

Šest košarkarskih moštev na invalidskih vozičkih iz: Italije, Avstrije, Češke, Bosne in Hercegovine in dve iz Slovenije, je 22. in 23. aprila nastopilo na tradicionalnem 26. spominskem tekmovanju Toneta Pogačnika in 10. jubilejnem mednarodnem turnirju. To našo največjo košarkarsko prireditev je ob podpori Mestne občine Ljubljana in številnih donatorjev v športni dvorani v Zgornjem Kašlju pri Ljubljani odlično organiziralo Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine. Športnike košarkaše je ob odsotnosti županje pozdravila in nagovorila načelnica Oddelka za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport Nada Pavšer in skupaj s predsednikom društva Gregorjem Gračnerjem podelila pokale. Moštva so odigrala devet tekem, v predtekmovanju šest, naslednji dan pa še tri za končne uvrstitve. Nekatera moštva so prikazala bolj, druga manj uspešno igro. No, tudi to tekmovanje je postreglo s presečenjem, saj je češko moštvo S.K. HOBIT iz Brna nepričakovano in le z eno točko razlike pre-



magalo moštvo organizatorja MERCATOR-LJUBLJANA. In tako se je ljubljansko moštvo naslednji dan namesto v finalu borilo za tretje mesto z moštvom UNA SANA iz Bosne in Hercegovine. Za nameček so gostitelji izgubili tudi to tekmo.

Ljubljančani so v tekmi s Čehi začeli zelo dobro in v peti minuti vodili za sedem točk razlike. Ob koncu četrtine je bilo 14:7, ob polčasu pa 23:19. Toda v drugi tretjini so popustili in dovolili, da so jih tekmeci dohiteli in za točko prehiteli. Ob zaključku tekme jim je športna sreča obrnila hrbet, čeprav je Gračner zadel trojko in znižal rezultat na vsega dve točki razlike. Žal pa je trema naredila svoje, saj so od štirih prostih metov zadeli le enega in tekmo izgubili z rezultatom 49:50. Drugo naše moštvo SLOVENIJA je v tekmi za peto mesto brez težav in suvereno opravilo z moštvom LOFRIC DOLPHINS iz Avstrije. Prvo tretjino je dobilo z rezultatom 23:12, drugo z 36:22, trejo z 48:35, četrto pa z 73:57.

Tekmo sta poleg tujih sodnikov uspešno vodila tudi slovenska sodnika Mitja Dečman in Žarko Tomšič.

Organizatorji so tudi tokrat izdali ličen bilten in v njem predstavili: mesto gostitelja, nagovore

županje, predsednika društva in sekretarke Zveze, posamična moštva in razpored tekem. Bilten so popestrili s številnimi košarkarskimi slikami, slikami mesta Ljubljana in sporočili pokroviteljev in donatorjev.

Predsednik Gregor Gračner je v biltenu zapisal, da si društvo prizadeva, da bi s to prireditvijo naši prijatelji spoznali tudi lepote Slovenije in našega glavnega mesta ter vtise ponesli naprej. Sekretarka Zveze Katja Vipotnik je dodala, da je šport paraplegikov eden temeljnih programov, saj se z njim ukvarja rekreativno ali tekmovalno več kot dve tretjini naših članov. Županja našega mesta Danica Simšič pa je v svojem sporočilu poudarila, da Pogačnikova spominska tekmovanja z mednarodno udeležbo prispevajo svoj delež k priljubljenosti košarke na vozičkih, h krepitvi državne lige in nenazadnje tudi k prepoznavnosti Ljubljane, ki je gostoljubna, varna in prijazna prestolnica.

#### KONČNE UVRSTITVE

1. CASTELVECCHIO
2. S.K. HOBIT
3. UNA SANA
4. MERCATOR-LJUBLJANA
5. SLOVENIJA
6. LOFRIC DOLPHINS

Jože Globokar

## ATV MOTORISTI NA SREČANJU POD KARAVANKAMI

Vreme, od katerega smo motoristi včasih tako odvisni, ni kazalo na nič, kar bi nas lahko odvrnilo od tokratnega 3. srečanja. Majsko soboto in nedeljo smo se zbrali na letališču Alpskega letalskega centra Lesce-Bled (ALC), ki je zavetišče mnogih vrhunskih športnikov svetovnega slovesa. In to zavetišče smo si na tokratnem srečanju delili člani motoristi paraplegiki ATV sekcije pri ZPS, člani ATV združenja [www.ATV.si](http://www.ATV.si) in mnogi lastniki in ljubitelji štirikolesnikov, ki so nas prišli pozdravit.

Zavetišče, ki ga omenjam, je nekakšen preprost in prijeten mini camp tik za letališkimi objekti z vso infrastrukturo in prijetno brunarico s kuhinjo.

Naše srečanje pa je tokrat tudi zaradi lokacije potekalo povsem drugače od dosedanjih srečanj. Odločili smo se, da našo motoristično dejavnost predstavimo širše. Presenečen nad pozitivnim odzivom motoristov oziroma lastnikov štirikolesnikov, ki so združeni v že omenjeni ATV, si forum, se nas je zbralo več kot trideset - iz cele Slovenije. Lahko se pohvalim, da takšnega števila štirikolesnikov na eno srečanje in na en prostor ni uspelo zbrati še nikomur.

*Gostitelji so tokrat osvojili le četrto mesto*



Vrniti se moram za en dan, ko so začeli prihajati najbolj nestrpni, zagnani in neučakani. Večer se je ob klepetu in planiranju izleta zavlekel pozno v jasno in ne preveč hladno noč. Malce nestrpni in v pričakovanju naslednjega dne smo kmalu zavzeli ležeče položaje. Nekateri v šotorih, drugi kar v avtomobilih.

Sobotno jutro. Zajtrk na prostem pred brunarico, brnenje motorjev, ki so prihajali, priprave in spoznavanje novih motoristov. Dobra volja, napetost v ozračju, vonj po bencinu in tudi po kakšni »borovnički« je stopnjevalo pričakovanje in napetost. Okoli poldneva štartamo, razdeljeni v dve skupini. Ena skupina manj zmogljivih motorjev, druga skupina same »zverine«, in to vse samo zaradi naše varnosti. Vsaka skupina se odpelje v svojo stran, plan obeh pa je, da se okoli 15. do 16. ure srečamo na istem mestu – pri Partizanskem domu na Vodiški planini sredi prečudovitih smrekovih gozdov širne Jelovice.

Prva skupina po makadamskih poteh, delno tudi asfaltiranih, počasi napreduje proti Karavankam. Kot domačin, ki vodim skupino, opozarjam na okoliške znamenitosti, ob katerih se za kratek čas tudi ustavimo. Po dobri uri vožnje prispemo na mesto pr-

vega postanka. To je 1.438 metrov visoko sedlo Suha, pobočje znane Golice. Maj je tudi mesec narcis ali ključavnic, kot jih nekateri imenujejo in beli travniki teh zaščitnih cvetov so nam usta raztegnili v nasmeh. Imeli smo srečo in možnost opazovati to čudo narave. Sedlo Suha je meja med Avstrijo in Slovenijo, tako da se nam je ponujal lep pogled na sosednjo državo, Vrbsko jezero, Celovec, Beljak. Spustimo se v Planino pod Golico, ki je te dni zelo obiskana prav zaradi narcis. A to ni motilo domačina, čigar oče je preplezal severno triglavsko steno in se po njem tudi imenuje (Čopov steber). Žena nas prav prijazno postreže in kratek pogovor hitro mine v prijetnem vzdušju.

Hitimo po makadamskih cestah pod pobočjem Rožce, Hruškega vrha in Dovške Rožce, vmes pa občudujemo travnike, polne narcis. Spust v Mojstrano, kratek postanek za wc, čik pavzo in kak požirek

vode, kajti zavite poti zahtevajo zbranost in koncentracijo. Vožnja mimo Jesenic čez Kočno in že smo na Bledu pri železniški postaji, od koder je lep pogled na Bled.

Kot naročeno, zazvoni mobilitel. Oglasi se druga skupina. Ta skupina bolj zmogljivih motorjev se je odpravila v drugo smer, proti Tržiču in Podbrezjam. Izkušeni člani foruma ATV.si, vodiči in nekakšni čuvaji druge skupine, so si za svojo »pot« izbrali brezpotja, kolovoze, vlake in izsušene struge hudournikov. Pot je bila veliko krajša, a hkrati toliko težja in naporna tako za motorje kot za motoriste. Nekajkrat so morali krpati preluknjane zračnice, uporabljati vitle, da so se potegnili iz blata itd. V tej skupini je prišlo do izraza predvsem medsebojno zupanje, nesebična pomoč neinvalidnih motoristov, ki so pazili na motoriste paraplegike, jim pomagali, jih vlekli iz blata itd.





Ta druga skupina je svoj postanek izkoristila za počitek in okrepčilo pred najhujšim naskokom na zelo strm neprehoden in težak teren Jelovice do cilja na Vodiški planini. Vsak paraplegik je imel svojega pomočnika. S skupnimi močmi so premagali vse strmine in na Vodiški planini ni bilo čelade, da ne bi bila preznojena.

V desetih minutah smo obe skupini motoristov zavzeli Partizanski dom na Vodiški planini. Prijazna oskrbnik in oskrbnica doma sta nas postregla. Polurni postanek nam je bil dobrodošel in prvi vtisi obeh skupin so kazali na popoln uspeh in zadovoljstvo vseh udeležencev.

Misli, predvsem pa prazni trebuščki in izčrpanost so že počasi spreminjali temo pogovorov, tako da sta se obe skupini po svoji začrtani trasi počasi podala proti letališču, kjer je lastnik brunarice že grel žar.

Da je prav vsem vse teknilo, ni treba niti izgubljati besed. Druženje ob hrani, pogovori, spoznavanje novih motoristov, predvsem pa razbijanje nekega mita o zaprtosti nas invalidov v svoj krog, so se nadaljevali pozno v noč. Ob tem druženju in pogovorih bi rad poudaril predvsem pozitiven odnos vseh udeležencev in spoznavanje življenja na invalidskih vozičkih. Vsi so nas med seboj upoštevali kot popolnoma enakopravne člane, in mnogo motoristov je bilo veselih, ko smo jih prosili za kako pomoč, pri tem pa tudi povedali in pokazali, kaj

potrebujemo, kako se vozički zlagajo, kje in zakaj so zavore. No, na račun teh »ročnih zavore« je padla tudi marsikatera šala.

Pestro in bučno dogajanje v campu je k nam prignalo tudi radovedne letalce, ki so končali svoj letalni del dneva in tudi oni so se z veseljem pridružili pogovoru in druženju. Ura je kazala že tri ponoči, ko je Dolfe pospravil svojo harmoniko, in pošteno utrujeni smo odšli vsak na svoje ležišče.

V nedeljo se je šele videlo, kako utrujajoča je bila sobotna vožnja. Delovali smo nekam počasno, a vseeno dobre volje. Zajtrk na prostem, pakiranje in priprava na še eno nedeljsko turistično panoramsko vožnjo – bi na kratko strnil dogajanje. Okoli poldneva, ko smo z bencinom napojili naše konjiče, se odpravimo proti Begunjam. Zapeljemo se mimo znane gostilne »Pri Jožovcu«, kjer domuje znani harmonikar Slavko Avsenik in naskočimo bližjo razgledno točko sveti Peter nad Begunjami. Veliko pohodnikov in nedeljskih sprehajalcev nas odvrne do vožnje okoli te točke, zato se odpravimo v gozdove bližje Grofije. Toda utrujenost prejšnjega dne nas prepriča, da se vrnemo na letališče.

Sledijo priprave na odhod, nalaganje motorjev, pospravljanje šotorov, kavica, pozdrav – in vsak na svoj konec proti domu.

In ko sem že mislil, da je sre-

čanje končano, sem se ulegel pred televizijo, da pogledam poročila, je začel zvoniti telefon. Klici so se kar vrstili, pohvale in čestitke za piknik in srečanje so kar deževale z vseh strani, vsi pa so spraševali: »A bo drugo leto spet?«

Še danes, ko spremljam forum ATV.si so odzivi na srečanja, kjer smo bili zbrani v tako velikem številu, neverjetno pozitivni. Vsi si želijo, da bi se taka srečanja, kjer se srečamo paraplegiki motoristi in drugi neinvalidni motoristi, še nadaljevala.

Deliti izkušnje, ki nam jih pri naša življenje, uživati v naravi, druženju in medsebojni pomoči, to je to, smo bili vsi istega mnenja. Motoristi paraplegiki smo na poti, ki jo bomo ob pomoči naše Zveze lahko nadaljevali in tako širili svoje poglede preko domačega »plota« in predvsem sami sebi in svojim članom pokazali, da se realnost našega sedenja na vozičku da na trenutek povsem spremeniti.

Tokrat smo to realnost spreminjali člani moto sekcije pri ZPS, ki nam omogoča predvsem logistično in finančno, pomagali pa so nam tudi ALC-Lesce Bled, ki je odstopilo svoj camp, kuharja, »kelnarico«, Vulkanizerstvo Čop - Jesenice pri ogledu narcis, Avto-transport Blatnik - Veliki Gaber, ki je omogočil prevoz motorjev s prikolico in srčni motoristi foruma ATV.si!

A, ja, pa še to: drugo leto pa spet!

Iztok Jug-Petač

## Benjamin Žnidaršič združil dva kulturna dogodka PREDSTAVITEV KNJIGE IN RAZSTAVA

Pesnik, nato slikar, zdaj pa še pisatelj. Takole predstavljamo našega vsestranskega umetnika Benjamina Žnidaršiča, ki je ob koncu aprila tudi uradno predstavil svoj knjižni prvenec GOVORICA ŽIVLJENJA. V predverju steklenega atrija v ljubljanski Mestni hiši je za tem sledila še otvoritev njegove tretje samostojne razstave, kjer je številnim ljubiteljem predstavil slike slovenskih mest. Razstavo je pripravila Založba UNSU, odprl pa načelnik mestnega oddelka za kulturo in raziskovalo dejavnost Blaž Peršin.

### PREDSTAVITEV KNJIGE – GOVORICA ŽIVLJENJA

Knjigo smo že predstavili v prejšnji številki našega glasila, zato povejmo nekaj o uradni predstavitvi. Znana TV voditeljica Jasna Tepina, ki je povezovala prvi kulturni dogodek, je predstavila avtorja in njegovo ustvarjalno delo. Omenila je, da je Beno že kmalu po poškodbi delal zapise o svojem življenju in sprva sploh ni vedel, kaj bi z njimi oziroma v kakšni obliki naj bi jih obelodanil. In tako je po celem desetletju in več, nastalo avtobiografsko delo, v katerem avtor v sedemintridesetih sklopih opisuje in razmišlja o življenju in njegovih vrednotah. Pravzaprav o dveh življenjih, saj pravi, da se je dvakrat rodil.

Prof. dr. Manca Košir, ki je knjigi na pot napisala spremno besedo, je poudarila, da je knjiga vredna branja, ker vsebuje posebno moč.

Je živa, kot bi se s teboj pogovarjal dober prijatelj in te vzpodbujal k lepim trenutkom življenja. Knjiga je privlačna tudi zato, ker jo lahko prebirate kjerkoli se vam odpre. Še posebej pa so v knjigi zanimiva in življenjska načela, ki jih je avtor izkusil, sprejel in se ravna pom njih.

Prvi kulturni dogodek v predverju steklenega atrija sta

*Knjigo so predstavili Jasna Tepina, Benjamin Žnidaršič, prof.dr. Manca Košir, Tone Kuntner in Nejč Slapar.*



obogatila pesnik, dramski igralec in velik prijatelj kulturnih ustvarjalcev tetraplegikov in paraplegikov Tone Kuntner in slikar in pravi virtuoz na diatonični harmoniki Nejč Slapar. Avtor knjige Benjamin Žnidaršič je omenil, da knjiga ne bi zagledala luči sveta, če ga pri nastajanju in končni izdaji ne bi podpirali številni prijatelji in strokovnjaki. Zato se je vsem še enkrat zahvalil in skromno dodal, da je knjiga pravzaprav plod večjega kroga ustvarjalcev.

### RAZSTAVA – MOTIVI SLOVENSkih MEST

Sledila je otvoritev razstave v steklenem atriju Mestne hiše. Voditeljica Irena Kališnik je številnim ljubiteljem umetnosti in prijateljem Benjamina Žnidaršiča dejala: »Če nam naše sončno življenje zmoči dež, če vanj stopi trpljenje in bolečina ... takrat se spomnimo na mavrico, ki se pokaže le, če skupaj nastopita sonce in dež! Le ozreti se je treba v nebo in jo poiskati!





Med zbirko slovenskih mest je tudi slika Pirana.

Benjamin Žnidaršič je deževno obdobje svojega življenja z veliko mero življenjske energije in delovne vneme znal pretvoriti v čudovito mavrico besed in barv. Zazrl se je vase in svoj notranji dar izlil na papir in platno. Likovno ustvarjenje razstavljalca je ocenila umetnostna zgodovinarica Polona Škodič in med drugim povedala: »Čeprav njegovo ljubiteljsko slikanje nima dolgotrajnega ustvarjanja, je v tem obdobju dosegel izjemno velik napredek. S svojimi deli je domačo in širšo kulturno javnost nepričakovano in prav prijetno presenetil. Njegova ustvarjalnost je tematsko razgibana, pripovedno slikovita in usmerjena predvsem v tradicionalne krajinske motive kot tudi v različna tihožitja in druge figuralne kompozicije.

Poleg krajinarstva pa se je Benjamin Žnidaršič posvetil tudi drugim tematikam oziroma motivom. Uspešno se je izkazal v slikanju akta kot tudi v številnih tihožitjih, tokrat pa si lahko ogledamo motive slovenskih mest. Nekatero sliko zdaj lahko občudujemo tudi po Evropi, v mestih in prestolnicah, kamor nikakor niso zašle po naključju, temveč po poti poslanstva in sporočila umetnosti.«

Drugi kulturni dogodek v Mestni hiši pa je popestril in še dodatno obogatil mandolinski kvartet TRIOBADUR.

Jože Globokar

## MEDNARODNA RAZSTAVA V OGLEJU

Občina Aquileia (Oglej) in Društvo paraplegikov Istre in Krasa ter Zveza paraplegikov Slovenije so 5. maja v Galeriji Pinacoteca pripravili otvoritev mednarodne razstave štirih slikarjev: Zorice Razboršek - Društvo paraplegikov severne Primorske, Vojka Gašperuta Gašperja - Društvo paraplegikov Istre in Krasa, Borisa Štera - Društvo paraplegikov Gorenjske in Benjamina Žnidaršiča - Društvo paraplegikov Istre in Krasa.

Ob otvoritvi so se zvrstili govorniki, ki so vsi po vrsti poudarili pomembnost podiranja meja in povezovanje na različnih družbenih nivojih. Najbolj pomembno pri tem pa je, da to počnemo invalidi, ki s tem pravzaprav dajemo drugim spodbudo. Na prireditvi so bili poleg domačega župana prisotni tudi župani okoliških občin in koordinator projektov Intereg III Lodovico Nevio Puntin. Prav v okviru tega projekta je bila razstava tudi organizirana, na otvoritvi razstave pa so bili kot partnerji prisotni tudi predstavniki občine Izola. O razstavi je spregovoril priznani likovni kritik iz Trsta Sergio Molesi, ki je samostojno predstavil vsakega avtorja posebej, na koncu pa našo umetnost slogovno

primerjal med seboj tako, da je vsak likovno neizobražen ali izobražen obiskovalec dobil širši vpogled na likovno ustvarjanje slikarjev, ki so razstavljali v Italiji. Izredno prijeten sprejem vseh tako politikov in obiskovalcev nas vedno znova preseneča, saj imamo večkrat občutek, da nas v tujini bolj cenijo kot doma. Za organiziranje razstave se slikarji posebej zahvaljujemo tetraplegiku Guglielmu Donzelliju, ki je bil glavni pobudnik in organizator razstave, in koordinatorki, ki nas je vse skupaj povezovala in prireditve prevajala. To je naša sodelavka in novinarka ter dobra prijateljica iz Trsta gospa Loredana Gec.

Benjamin Žnidaršič

Likovni kritik Sergio Molesi predstavlja umetnost



## Slikanje z usti na OŠ Tone Čufar na Jesenicah

Ob ogledu slikarske razstave slikarjev z usti so nas navdušene učiteljice prosile, da bi se v njihovi šoli predstavili s slikarsko delavnico slikarji Zveze paraplegikov Slovenije. Na pobudo Vojka Gašperuta smo se zbrali 21. marca in ob slikanju predstavili tako invalidnost, kot tudi našo organizacijo in delovanje društev. Poleg pobudnika smo bili prisotni tudi Ljubica Jančar, ki je predstavila svojo pozicijo, Boris Šter in Benjamin Žnidaršič.

Ob toplem sprejemu smo se najprej predstavili osnovnošolcem, ki jim invalidnost ni tuja, saj imajo v svojih vrstah tudi invalide. Pred pričetkom delavnice smo se pogovarjali o invalidnosti, nato pa ustvarjali z usti. Z usti je poskusilo slikati vsaj 12 razredov otrok. Delavnico so obiskali tudi srednješolci iz bližnje pedagoške srednje šole. Z njimi smo se po

delavnici pogovarjali o resnejših temah. Pogovarjali smo se o tem, kaj vse ti invalidnost prinese in odnese kot veter. Cilj takšnih delavnic, ki jih izvajamo slikarji v okviru Zveze paraplegikov Slovenije po osnovnih šolah in vrtcih, je dvojen: želimo animirati otroke za ustvarjalnost in jih ob tem nevsiljivo seznaniti z invalidnostjo.

Benjamin Žnidaršič

sti. Še posebno najteže prizadetim invalidom.

Že takoj na začetku likovne delavnice nas je pozdravil župan občine Semič Ivan Bukovec, ki nam je zaželel obilico ustvarjalnosti in nam ponudil kakršnokoli pomoč v primeru, da bi jo potrebovali.

V Semiču smo slikali Irena Furlan, Dragica Sušanj, Benjamin Žnidaršič, Željko Vertelj, Jože Vodušek, Jani Bevc, Jožica Ameršek, Branko Rupnik, Damjan Rogelj, Zlatko Bernašek, Miran Jernejšek, Jože Ekart in Boris Šter. Za teže gibljive sta skrbela Dragica Čadež in Igor Vidmar, za kuho pa je poskrbela Neva Gomezel, ki nas je ponovno razvajala s svojimi dobrotami. Ob tem ne gre zanemariti zahvale tudi vsem, ki so poskrbeli za dobro počutje in veselo vzdušje. Vseh skupaj nas je bilo dvaindvajset.

Da smo spoznali pokrajino in ljudi, smo spremenili okolje in se odpeljali proti Adlešičem, kjer drugače diha pokrajina in kjer se slikarja dotaknejo drugačni motivi, kot smo jih vajeni v svojih okoljih. Ob belokranjski pogači in črnini je čas kar prehitro tekel. Že se veselimo naslednjega leta, ko se bomo zopet srečali.

Boris Šter

*V naravi je slikati lepše*



## SLIKARSKA ŠOLA SEMIČ

Kot že nekaj let zapored smo se tudi letos slikarji, člani Zveze paraplegikov Slovenije, zbrali v našem domu v Semiču. Delavnica je bila namenjena predvsem najteže prizadetim invalidom, ki so pri dnevnih aktivnostih potrebovali tujo pomoč in osebno asistenco. Pod vod-

*Miran je resno pristopil k delu*



stvom mentorjev Rajka Čauševića in Jožeta Potokarja je nastala prenekatera slika. Poseben poudarek pa smo namenili risbi, padanju svetlobe in senc. Skozi splošen ali osebni pečat, delo in pogovore ali skozi preprosto narejen ali upodobljen predmet ljudje oblikujemo tudi sami sebe. V likovnih delih, ki smo jih ustvarili, se zaznava tudi napredek v tehničnih in tehnoloških zakonitostih, ter gradnja kompozicije, kar je osnova pri izdelavi vsakega likovnega dela. Prvinski stik, ki ga naši novi likovni ustvarjalci doživijo, pa je prinesel mnoge nove izrazne možno-



## PREDSTAVILI SMO SE V VOJAŠNICI FRANC ROZMAN-STANE

V vojašnici Franc Rozman-Stane je Zveza paraplegikov Slovenije 25. maja odprla skupinsko razstavo, kjer svoja dela razstavlja 11 naših likovnikov: Zorica Razboršek, Dragica Sušanj, Vojko Gašperut, Branko Rupnik, Željko Verfelj, Benjamin Žnidaršič, Boris Šter, Jani Bevc, Silvo Mehle, Jože Tomažič in Jože Vodusek.

Razstava je bila odprta pred dnevom odprtih vrat vojašnice z namenom, da čim več ljudi spozna našo kulturno dejavnost. Preko vikenda pride semkaj preko 6000 obiskovalcev. Želja po spreminjanju, izboljševanju, učenju, spoznavanju, druženju, mobiliziranju, uresničevanju nas sili v vedno nova iskanja. Upamo, da bodo biseri, ki se skrivajo v naših delih, s svojim leskom uspeli zbuditi čim širšo pozornost in posvetiti v čim več duš. Vsaka izmed podob ima namreč svojo barvo in drug sijaj. Tako bi radi zadovoljili kar se da veliko okusov, idealov,

želja, hotenj, sanj. Da bi k razmišljanju mobilizirali čim širši spekter obiskovalcev, smo pripravili kratko predstavitev Zveze in predstavili avtorje, ki zmorejo raznolike izraze ter vsak s seboj nosi svojevrsten naboj. Nit, ki združuje te biserčke v ogrlico, je v naš ozki skupni prostor prinesli čim močnejši duh razumevanja, sprejemanja, svetovljanstva in sobivanja kultur.

Ob otvoritvi smo pripravili kratek kulturni program, v katerem so nastopili Nejč Slapar s harmoniko, s svojo peezijo Ljubica Jančar in drugi. Slavnostni nagovor je imel



Zvezo je predstavil podpredsednik Dane Kastelic (foto Branko Rupnik)

polkovnik Stanislav Sevljak, Zvezo paraplegikov Slovenije je predstavil podpredsednik Dane Kastelic, avtorje-slikarje pa je predstavil Benjamin Žnidaršič.

Razstavo je odprl komandant vojašnice Franc Rozman – Stane polkovnik Anton Tunja, ki je ZPS podelil priznanje za sodelovanje na kulturnem področju.

To je bila izredna izkušnja za nas in za vojsko. Tudi slovenska vojska je skupnost ljudi, ki si želijo biti povezani z družbo, katere del smo tudi slovenski paraplegiki. Hvaležni smo bili za povabilo in še posebno za priznanje, ki nas je res prijetno presenetilo. Takšne pozornosti, kot smo jo bili deležni, nismo pričakovali. Slovenski vojski pa se zahvaljujemo tudi za to, ker v svoji domovini državljani mirno spimo. Vsi prisotni so se strinjali, da to sodelovanje ni bilo zadnje in da bomo tudi v bodoče sodelovali.

Benjamin Žnidaršič

Naši razstavljalci (foto Branko Rupnik)



## RAZSTAVA VINCENTA VAN GOGHA V ZAGREBU

Ne zgodi se prav pogosto, da v naši neposredni bližini gostuje katera od pomembnih razstav, največjih evropskih slikarjev zlate dobe. V Zagrebu, ki je le korak od naše južne meje, pa smo sredi aprila obiskali gostujočo razstavo nizozemske nacionalne zbirke slik, ki že nekaj časa potuje po Evropi.

Čeprav Zagreb ni deleč, smo se na pot odpravili že v zgodnjih urah spremenljivega aprilskega jutra. Namen našega obiska je bil dvojen, ogled gostujoče razstave nizozemskih slikarjev ter otvoritev razstave dveh zagrebških kolegov, članov hrvaškega UNSU. Zanimanje za obisk je bilo zato veliko in na pot smo se odpravili kar s tremi kombiji.

Cesta je pod nami gladko tekla, gričevnato pokrajino je zamenjala ravnica in že smo bili pred vrati Zagreba. Po zapletenem sistemu ozkih, vijugastih ulic starega mestnega jedra smo se povzpeli na vrh, v neposredno bližino Banskih dvorov in znamenite cerkve sv. Marka, v Klovičeve dvore. Tu smo bili dogovorjeni z našimi hrvaškimi prijatelji, ki so postorili vse potrebno, za naš vodeni ogled razstave.

Prelepa baročna stavba nekdanjega frančiškanskega samostana, ki je danes spremenjena v muzej, je v notranjosti prostorna in sodobno opremljena ter do-

stopna tudi invalidom. V vseh prostorih zgornjega nadstropja je postavljena, na ogled in v premislek, obsežna razstava sodobne hrvaške nabožne umetnosti. Zanimiva pripoved in razlaga prijazne študentke umetnostne zgodovine, ki nas je popeljala skozi razstavne prostore, nam je približala vidike sodobne sakralne umetnosti in odgovorila na marsikatero dilemo, tako s področja sodobne umetnosti, kot tudi s področja religije. Nenačuden pristop pri oblikovanju in sodobni prijemi, so pritegnili našo pozornost in živahno zanimanje. Predstavljeni primeri iz slikarstva, kiparstva in arhitekture imajo nalogo, da na prefinjen način uvajajo novosti in kažejo različne vizije smeri nadaljnjega razvoja nabožne umetnosti.

Glavni cilj našega obiska v Klovičevih dvorih pa je bila razstava slik Vincenta van Gogha, Pieta Mondriana in Haaške šole slikarjev, ki je bila nadstropje nižje. Tu nas je vodič zelo zavzeto, skoraj od slike do slike, popeljal skozi razstavne prostore in nam približal kratko zgodovino enega od obdobjev v razvoju evropskega slikarstva. Njegova pripoved je iz poljudne predstavitve gladko prehajala v umetnostno kritiko in tako smo poleg anekdot iz življenja slikarjev in okolja, v katerem so ustvarjali, slišali tudi učena stališča umetnostne zgodovine. S svojo razlago je tudi vse tri sklope slik povezal v celoto. Dragocene slike v razkošnih okvirih so v zatemnjenih

prostorih sijale v soju premišljeno usmerjene svetlobe žarometov. Motivi brezmejne ravnine nizozemske pokrajine so se menjavali z onimi iz vsakdanjega življenja nižjega sloja meščanov, vselej pa je bila vanje vključena socialna nota in simbolika igre barv in svetlobe v vsakovrstnih vremenskih (ne)prilikah. Večina nas je z nestrpnostjo pričakovala slike nosilca razstave, Vincenta van Gogha, vendar smo videli le tri njegova manj pomembna dela. Vseeno pa je bil to vrhunec razstave, kjer je gledalec preko slike lahko prišel v osebni stik z velikim umetnikom.

Polni vtisov smo se odpravili na kosilo. Pot nas je vodila na osrednji zagrebški trg, nasproti veličastne gotske katedrale, v prijeten ambient restavracije, okrašene s stenskim tapiserijami in slikami naivcev. Prav zagrebška katedrala je sijajen primer mogočne dvostolpne gotske katedrale, ki naj bi svoj čas sijala v marmorju in pozlati, a je zaradi prenove, ki se vleče skoraj desetletje, žal zastrta z mrežasto konstrukcijo odrov. Morda pa jo bo na katerem od naših naslednjih obiskov ponovno moč občudovati v vsem njenem nekdanjem blišču.

Jaka Racman

*Ogled razstave v Klovičevih dvorih*



## Z AVTOŠTOPOM DO PARIZA IN NAZAJ

Avtoštop je idealna oblika potovanja za plitke dijaške žepce – poceni popotovanja in polna dogodivščin obenem. Ko sem dopolnil 15 let, so se mi po glavi motale takšne in podobne misli. Vedoč, da starši ne bodo ravno navdušeni nad mojim predlogom, sem skoval načrt, po katerem bi njihovo dovoljenje pridobil z obljubo, da bom v resnici potoval z vlakom (t. j. s karto Inter Rail), za kar sicer nisem imel denarja. S prijateljem, ki je bil takrat že polnoleten, sva tako krenila na pot. Avtoštop je lahko tudi nevaren. Ustavljajo vam različni ljudje, njihovi motivi pa so največkrat velika uganka. Kadar sva na prevoz čakala po več ur (bog ne daj da je zraven še deževalo), sva na varnost kar nekoliko pozabila. Če nama je vendarle kdo ustavil, sva kar se da hitro pometala nahrbtnike v prtljažnik in pri tem povsem odmisli možnost, da bi jo šofer lahko popihal z najinimi stvarmi. No, na srečo se kaj takšnega nikoli ni zgodilo. Avtoštop pa ima tudi svoje prednosti: spoznate lahko kopicico zanimivih ljudi. Med tistimi, ki so nama ustavili, je bil morda najbolj nenavaden gospod, sicer humanitarni delavec, ki je s svojim kombijem sistematično pobiral štoparje, in pripravljen, da jih pripelje na cilj, je naredil tudi kak ovinek.

Spanje na avtoštopu je poglavje zase. Največkrat sva morala s prijateljem prespati ob avtocesti, na počivališču oziroma v t. i. raststationu ali rasthofu, kot mu rečejo Avstrijci in Nemci. V Nemčiji avtoceste niso ograjene, saj za vožnjo ni treba plačati cestnine. Zaradi tega se je moč nekoliko umakniti iz neposredne bližine avtoceste in si za spanje poiskati bolj miren kotiček. Spala sva namreč kar v spalnih vrečah in pod milim nebom.

Avtoštop je potekal dokaj tekoče, vse dokler nisva prispela do Karlsruheja. To nemško mesto pa je bilo kot ukleto. Primerne točke, kjer bi nama vozniki lahko ustavili, nisva uspela najti, poleg tega pa naju je nadlegovala tudi policija. Dan je minil

in ostala sva brez prevoza in brez prostora za spanje. Noč sva prebedela grede po mestu. Ta izkušnja nama je nagnala nekaj strahu v kosti, tako da sva že navsezgodaj kupila vozovnici za vlak (in to kar do Pariza!). Tam sva nadaljevala z življenjem »na veliki nogi«. Spala sva v mladinskem hotelu, kjer sva si privoščila tako zajtrk kot tudi večerjo. Topla hrana je pomenila kar precejšnjo kakovostno spremembo glede na dosedanja meni, ki je vključeval le sendviče in vodo. Čas v Parizu je minil kar se da hitro: Versailles, Eifflov stolp, Notre Dame in Louvre. Za ogled zadnjega sva si vzela cel dan, pa nama kljub temu ni uspelo pregledati niti polovice razstavljenih umetnin. Med drugim sva ostala prikrajšana tudi za skrivnostni nasmešek Mona Lise. V muzeju se je namreč kar trlo Japoncev s kamerami in fotoaparati in to kljub temu, da takrat o Da Vincijevi šifri še ni bilo ne duha ne sluha.

Iz Pariza naju je pot vodila na Azurno obalo. Dobila sva sanjski prevoz, neprekinjeno vožnjo prav do juga Francije. Šofer je bil sicer prijazen gospod, a nekoliko nagle jeze, kot sva lahko razbrala iz njegovih temperamentnih pogovorov po prenosnem telefonu. Približno na pol poti do morja je na armaturni plošči začela goreti lučka, ki označuje pomanjkanje goriva, gospod pa je brezbrizno vozil naprej, ne ozirajoč se na bencinske črpalke ob poti. Glede na njegovo popadljivost ga na primanjkljaj goriva nisva opozorila, preprosto sva upala na najboljše. No, s fisto lučko je moralo biti nekaj narobe, saj smo srečno prispeli na Azurno obalo. Šofer naju je odložil v Bandolu, mondenem in prijaznem mestecu tik ob morju. Na peščenih plažah sva preživela tri dni, spala pa sva, kot se za takšna potepuha spodobi, kar v bližjem gozdu. Po treh dnevih sva

jo mahnila še do Ventimiglie, prijetnega mesteca na italijanski strani meje. Čofotanje v morju je bilo tu nekaj povsem drugega kot na francoski obali. Ogromni valovi so onemogočali plavanje, tako da sva se kot večina drugih kopalcev le metala v valove. Utrujena od poti sva si nato kupila vozovnici za vlak do Gorice. Na vlaku sva spala kot ubita, tako da nisva opazila neznanca, ki je ponoči ukradel fotoaparata iz mojega nahrbtnika in pri tem vsebino žepa raztresel po tleh. Zjutraj sva se zaman tolkla po glavi, saj sva zvečer pozabila zakleniti vrata kupeja. Sam pa sem bolj kot fotoaparata pogrešal film, ki sem ga že skoraj poslikal do konca.

V Gorico sva se pripeljala šele zvečer. Takoj zatem sva jo peš mahnila v Novo Gorico, kjer sva prespala noč – prvič po dveh tednih na domači zemlji. Po vseh naporih je bilo to spanje pravi balzam za utrujeni popotniški duši. Prebudilo naju je šele jutranje sonce. Hitro sva ujela zadnji prevoz do Ljubljane, tokrat s tovornjakom. Vožnja do Ljubljane se je zaradi omejitev hitrosti (za naš tovornjak le 80 km/h) precej zavlekla. Slovo od šoferja pa ni bilo prav nič prijetno: mleko, ki sem ga tovoril s seboj, se je namreč razlilo po njegovih postelji. V Šiški naju je tako vrgel iz kabine in za nama spustil še nekaj sočnih kletvic. No, to naju ni motilo, samo da sva bila končno doma. Za zaključek poti pa sva si privoščila še manjšo potegavščino – odšla sva na pošto in poklicala domače ter jim razložila, da sva trenutno v Firencah ter da naju lahko pričakujejo šele čez kaka dva dni... Pet minut kasneje sva pozvonila pri domačih vratih, in kot si lahko predstavljate, navdušenju kar ni hotelo biti konca in kraja.

Jernej Koselj

Na poti do Pariza





**MALO RABLJENO ROČNO KOLO  
(HAND BIKE) S 7 PRESTAVAMI,  
PRIREJENO ZA TETRAPLEGIKA BREZ  
AKTIVNEGA PRIJEMA, PROĐAM ZA  
150.000 SIT**

**POJASNILA: DUŠAN, MBT. ŠT.: 031  
235 319**

## Kolofon

Izdaja Zveza paraplegikov Slovenije in društva v njeni sestavi: Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine, Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, Društvo paraplegikov Gorenjske, Društvo paraplegikov Istre in Krasa, Društvo paraplegikov Koroške, Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, Društvo paraplegikov severne Primorske, Društvo paraplegikov severne Štajerske in Društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske

Za ZPS: Ivan Peršak

Glavni urednik: Jani Bevc

tajnica uredništva: Darja Kos

člani uredniškega odbora: Katja Vipotnik, prof. def., prim. Tatjana Škorjanc, dr. med. specialist fiziater, mag. Aleksandra Tabaj, Jernej Koselj, Matej Memedovič, Borut Sever, Dane Kastelic in Benjamin Žnidaršič

dopisniki društev: Janez Raišp (MB), Damjan Hovnik (KK), Gordana Kitak (CE), Boris Šter (KR), Vesna Susič (GO), Benjamin Žnidaršič (KP), Srečko Žlebnič (NM), Andrej Klemenčič (MS) in Jože Globokar (LJ)

lektoriranje: Marcel Štefančič

Produkcija in tisk: Daša Košir s.p., Logatec – revija Emanuel

Naslov uredništva: Zveza paraplegikov Slovenije, Štihova 14, 1000 Ljubljana, p.p. 5714

telef. številka: 432-71-38, fax.: 432-72-52

elektronska pošta: zveza.paraplegikov@guest.arnes.si

spletna stran: www.zveza.paraplegikov.si

Transakcijski račun: 03170-1001146571

Poštnina plačana pri pošti 1102

Naklada: 1800 izvodov

## ZAHVALE

Zvezi paraplegikov Slovenije se z ženo najlepše zahvaljujeva za finančno pomoč, ki ste nam jo nudili pri vselitvi v novo stanovanje in pri nakupu štedilnika.

Andrej klemenčič

## Oglasi

Prodamo odličen električni voziček na akumulatorje znane ga angleškega proizvajalca. Voziček je na akumulatorje kar pomeni, da ga je potrebno polniti s priloženim polnilcem. Ima sprednje in zadnje luči na komandi, ki je nameščena na desni stranici, lahko nastavimo hitrost vožnje ima tudi hupo in ostale stvari, od smerokazov do luči.

Voziček je v odličnem stanju primeren je za invalide paraplegike za njihovo mobilnost in je vreden ogleda.

Poleg tega se da naslonjalo s pomočjo vgrajenega motorčka po potrebi spustiti, da lahko invalid počiva na soncu ali za bolj udobno sedenje. Voziček je star 3 mesece. Je še v garanciji imamo račun navodila in vse priložene dodatke lopute za noge, stranice ter polnilec. Cena je 1.000.000 SIT oziroma po dogovoru.

Ogled možen v Ljubljani. Vse informacije dobite na telefonu: 031 235-109

Prodám hidravlično stojko, napravo za razgibavanje rok in napravo za razgibavanje nog. Vse naprave se lahko prilagodijo osebam z diagnozo tetraplegija, paraplegija, mišična distrofija, multipla skleroza in podobno.

Vse ostale informacije na GSM 031-870-552

## UMRLI SO

V naša srca ste se zapisali in čas vas ne bo izbrisal. Zato v spominu boste nam ostali in z nami kakor prej živeli.

Ivana BUČAR iz DP ljubljanske pokrajine, rojena 29.12.1933

Junuz MAHMUTOVIČ iz DP ljubljanske pokrajine, rojen 26.07.1950

Martina ČERMELJ iz DP ljubljanske pokrajine, rojena 22.04.1945

Zmago JAKLIČ iz DP ljubljanske pokrajine, rojen 09.07.1963

Ludvik MAJHEN iz DP Prekmurja in Prlekije, rojen 03.10.1949

OBROVNIK Maks iz DP severne Štajerske, rojen 17.06.1956



| Slika: Benjamin Znidaršič                           |                                |              |  |                            |                  |   | AVTOR KRIŽANKE: GEORG GIDER-ENIGMATKO | OKUSNA IZBRANA JED, POSLASTICA | IGRALEC NA OBOO                                  | KOS CELOTE                              | NINA SUVAK                           | MESTO JZ OD BRUSLJA, ATH                  | NEKDANJI ODLIČNI FR. NOGOMETAS, (MICHEL) | RIBJE DRSTENJE                  | HRVAŠKI POLITIK (IVO)           |
|---|--------------------------------|--------------|--|----------------------------|------------------|---|---------------------------------------|--------------------------------|--|---|--------------------------------------|---|--|---------------------------------|---------------------------------|
|   |                                |              |  |                            |                  |   | PODNASLOV                             |                                |  |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
|   |                                |              |  |                            |                  |   | KAVELJ NA OBEŠALNIKU                  |                                |  |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
|   |                                |              |  |                            |                  |   | BELA ZAČIMBA                          |                                |  |   | REKA V JUŽNI FRANCIJI, PRITOK GARONE |   |  |                                 |                                 |
|   |                                |              |  |                            |                  |   | LITU                                  |                                |  | URADNO SPOROČILO DRŽAVNEGA ORGANA       |                                      | EKONOMISTKA PETRIN SAHOVSKI REMI          |  |                                 |                                 |
|   |                                |              |  |                            |                  |   | KOŠARK. MOŠTVO IZ RIGE TRMASTA ŽIVAL  |                                |  |   | ANGLEŠKA MERA ZA TEKOČINE            |   |  |                                 |                                 |
|   |                                |              |  |                            |                  |   |                                       |                                |  |   |                                      | PESCARA                                   |  |                                 |                                 |
|   | VRV (POGOV.)                   | ŽENSKA KIKLA | OSLOV GLAS                                   | IME VEČ SLOVENSkih HOTELOV | ANCONA           | POHAJKOVANJE, POHAJANJE MANJŠA LOPUTA       |                                       |                                |  |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| BREZ-ZOBOST   |                                |              |  |                            |                  |   |                                       |                                |  | POKLIC ALI OBRT TAJEN, ZAHRBTEN DOGOVOR |                                      |   |  |                                 |                                 |
| UMETNIŠKA PRIREDITEV VSAKO TRETJE LETO              |                                |              |  |                            |                  |   |                                       |                                | ZDENKO ULEPIČ                                    |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| POKOJNI SLOVENSKI GOSPODARSTVENIK (PETER)           |                                |              |  |                            | PREBIVALEC VELKE |   |                                       |                                | ČRTOMIR TOMAC                                    |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| IVAN LOTRIČ   |                                |              | NEMŠKI FLOZOF (THEODOR) MEJNA REKA S HRVAŠKO |                            |                  |   |                                       | 3                              | KRAJ PRI PODČETRJKU                              |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| POJEM IZ GEOMETRIJE                                 |                                |              |  |                            |                  |   |                                       |                                | OSKAR KOGOJ                                      |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
|   |                                |              |  |                            |                  |   |                                       |                                | VRBA IVA (NAREČNO)                               |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
|   | POTRDITEV ZAPISNIKA S PODPISOM |              |  |                            |                  |   |                                       |                                |  |   |                                      | NEKDANJI NIZOZEMSKI DRSALEC SCHENK        | ČRTOMIR TOMAC                            | NAGNjen SVET, STRMINA (ZASTAR.) | NEUMEN, NESPAMETEN ČLOVEK, TRAP |
|   | TUPOLJEV                       |              |  |                            | ENOCELIČNA ŽIVAL |   |                                       |                                |  | PLAN                                    |                                      |   |  |                                 |                                 |
|   | DEKOR, OLEPŠAVA                |              |  |                            | IGRA S KARTAMI   |   |                                       |                                |  | HUDOBA, POREDNEŽ, SLEPAR                |                                      |   |  |                                 |                                 |
| GORA V BOSNI MED LIMOM IN DRINO (1492 m)            |                                |              |  |                            |                  | OTILJA (KRAJŠE) NEKD. HRV. GLASBENA SKUPINA |                                       |                                | SPODNJI DEL OKROVJA PRI MOTORJIH POPULARNE KOCKE |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| IZRAELSKA LUKA                                      |                                |              |  | NEKDANJE JAPONSKO GL.MESTO |                  |   |                                       |                                | FRANCOSKA BOŽJA POT                              |   |                                      |   | BRYAN ADAMS                              | TUJA OBLIKA IMENA ANA           |                                 |
|   |                                |              |  | KOPANJE                    |                  |   |                                       |                                | KULTNI FILM AKIRE KUROSAVE                       |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| MATJAŽ ROKAVEC                                      |                                |              | VZREJA KOZ                                   |                            |                  |   |                                       |                                |  |   |                                      | FR.- NEM. SLIKAR, DADAIST (HANS) AMERICIJ |  |                                 |                                 |
|   |                                |              | MARTINA ERTL                                 |                            |                  |   |                                       |                                |  |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| PREMAGOVANJE SAMEGA SEBE                            |                                |              |  |                            |                  |   |                                       |                                |  |   |                                      |   |  |                                 |                                 |
| VDOR BOLEZENSkih MIKROBOV IN NJIHOVIH STRUPOV V KRI |                                |              |  |                            |                  |   |                                       | ANONIMEN ČLOVEK                |  |   |                                      |   |  |                                 |                                 |



Slika: Rasso Causevigi

**ENIGMATKOV**  
Ugankarski slovar  
www.enigmatko.com

VAVTARA - manjša loputa, RIGL - pokojni gospodarstvenik (Peter)  
METIER - poklic ali obrt, KOSEKANS - geometrijski pojem  
REBRJE - zastarel izraz za nagnjen svet ali strmino

## NAGRAJENCI KRIŽANKE PARAPLEGIKA ŠT. 106

1. nagrada: 5.000 SIT = KLADNIK Franci (Preddvor)
2. nagrada: 5.000 SIT = BOLKA Marko (Preddvor)
3. nagrada: 5.000 SIT = MAKSIMOVič Pavla (Vrhnik)

Rešitve napisane na dopisnico pošljite najkasneje do 30. avgusta 2006 na naslov Zveza paraplegikov Slovenije, p.p. 5714, 1001 Ljubljana. Nagrajenci bodo obveščeni po pošti.



*Nova vrsta ribolova*



*Konjeniki branijo trdnjavo*



*Skoraj mu je uspelo ...*



*Tako hrabrega tukaj še ni bilo*



*Prekmurci na Muri*



*Prvi obiskovalci iz Ljubljane*



*Z novim kombijem  
novim pustolovščinam  
naproti*



*Prvi slaščičar v  
Pacugu*